

Informatie- en opinieblad van de
Rijksuniversiteit Limburg. Postbus 616,
6200 MD Maastricht. Tel. 043-887174

Negende jaargang, nummer 23, 2 maart 1989

Kabinet breekt overleg af

BANKEN BUITENSPEL BIJ STUDIELENIING

Minister Deetman moet op zoek gaan naar een alternatieve financiering van de studieleningen. Een van de mogelijkheden is het betrekken van de pensioenfondsen bij deze zaak. Vorige week vrijdag heeft het kabinet besloten om het overleg met de banken over de privatisering van de leningen af te breken.

Premier Lubbers heeft vorige week na afloop van het kabinetsberaad gezegd dat de banken een te hoge prijs vroegen voor het overnemen van de studieleningen. Zij wilden teveel rente aan de studenten in rekening brengen. Ook de door de banken geëiste afkoopsom voor het zogeheten 'sociaal risico' was onaantvaardbaar hoog.

Sociaal risico

De banken hebben eind vorig jaar al laten doorschemeren dat hun overleg met Deetman in een impasse verkeerde. Men is het nooit eens kunnen worden over de omvang van het sociaal risico. Dat is het bedrag dat de Staat moet neertellen voor leningen die afgestudeerden niet kunnen terugbetalen. De banken becijferden dat twintig procent van de uitstaande studieleningen niet zou kunnen worden geïnd. De van de Staat geëiste afkoopsom moet dan tegen de honderd miljoen gulden hebben bedragen. Deetman heeft eigen berekeningen laten maken door een commissie-Rinnooy Kan, die het sociaal risico schatte op een bedrag tussen de twintig en de 45 miljoen. Ondanks het enorme verschil heeft minister Deetman in de afgelopen weken getracht om alsnog een akkoord te sluiten. Vorige week werd duidelijk dat dit er niet meer in zat, een conclusie die

ook door de minister Ruding van financiën wordt onderschreven. Nu de privatisering van de leningen niet doorgaat, blijft Deetman wel met een gat van 214 miljoen gulden zitten op zijn begroting van dit jaar. Minister-president Lubbers zei dat het kabinet eind deze week een beslissing hoopt te nemen over de dekking van dit tekort. Hij noemde het zeer onwaarschijnlijk dat daarvoor een verlaging van de basisbeurs nodig is.

Pensioenfondsen

Deetman heeft onlangs nog in de Studentenkamer gezegd dat het instandhouden van het budget van de studenten voor hem een voorwaarde is voor elke wijziging van het stelsel van studiefinanciering. Er wordt nu gezocht naar een alternatieve financieringsbron voor de studieleningen. Naar verluidt zouden daarbij de pensioenfondsen worden betrokken, maar een woordvoerder van het ministerie van onderwijs noemde dat begin deze week een voorbarige conclusie. Zij ontkennde dat er al enig voorbereidend werk voor een dergelijk alternatief was verricht. Deetman heeft bij de financiering van de leningen vooral een probleem op korte termijn. Over enkele jaren kunnen immers de aflossingen van eerdere le-

ningen worden gebruikt om weer nieuwe te verstrekken. Dat vereist wel dat het uitgeven en het innen van studieleningen onder een financieel regime worden gebracht. Het onderbrengen van de leningen bij de banken zou daaraan hebben voldaan. Een eventuele overname ervan door bijvoorbeeld de pensioenfondsen komt in principe op hetzelfde neer.

De Tweede Kamer had aanvankelijk deze week met Deetman willen praten over de wijzigingen op het stelsel van studiefinanciering. Het is ook nog steeds onduidelijk of de voorgenomen verlaging van de maximale leeftijdsgrens (van 30 naar 27 jaar) en de afschaffing van de uitwonendenbeurs voor mbo'ers wel zullen doorgaan. De Kamer heeft het overleg echter uitgesteld. Alleen de invoering van een OV-jaarkaart voor beursstudenten lijkt haalbaar voor de aanvang van het komend studiejaar. Maar ook daarover moet het parlement nog een besluit nemen.

LSVB

Voorzitter Nicky de Hiep van de Landelijke Studentenvakbond (LSVB) zei maandag dat zij blij is met de opmerking van de minister-president over het op peil houden van de basisbeurs. De Hiep vreest echter dat alle afspraken die in de Studentenkamer zijn gemaakt, weer op losse schroeven komen te staan. De eisen van de studenten met betrekking tot schuldlimitering en afbetalingsregeling zijn welwillend door Deetman aangehoord, maar hij heeft de inwilliging ervan wel afhankelijk gesteld van de privatisering van de leningen. De Hiep is er ook nog lang niet gerust op dat Deetman de maatregelen ten aanzien van 27-plussers en mbo'ers zal terugnemen. Zij kondigde aan dat de LSBV opnieuw flink van zich zal laten horen als na het kabinetsberaad van vrijdag de onzekerheden over studiefinanciering blijven voortbestaan.

Jos Dohmen/HOP

Inhoud

Pagina 5

Werk voor gezondheidswetenschappers

Hoe groot is de kans op werk voor studenten Gezondheidswetenschappen? Een eerste rapport rept van een matig perspectief met enige uitwijkmogelijkheden. Maar naarmate zich meer studenten op de arbeidsmarkt wagen, nemen de sombere geluiden toe. Veel concurrentie van mensen met een andere academische opleiding en te weinig bekendheid met de opleiding bij werkgevers verkleinen de kans op een glanzende carrière. In de toekomst zullen er per afstudeerrichting zeventig à tachtig mensen een baan moeten vinden. Wat doet de faculteit om haar studenten op een elegante manier kwijt te raken?

Pagina 8

Sociaal Historisch Centrum

De universiteit krijgt nauwere banden met het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg, dat onder leiding van prof. Jansen de afgelopen tien jaar flink gegroeid is. Toch heerst er in kringen van historici twijfel over de kwaliteit van die groei. Hoe wetenschappelijk is dit Centrum eigenlijk, en kan de universiteit er wel mee uit de voeten? Een uitgebreid portret van een hier en daar omstreden instituut en zijn even omstreden directeur.

Pagina 11

Wetenschap en Samenleving

Het tijdschrift Wetenschap en Samenleving werd veertig jaar geleden opgericht naar aanleiding van de atoomrampen in Hiroshima en Nagasaki. Een groepje kritische wetenschappers wilde zo een tegendraads geluid laten horen, de keerzijden van de vooruitgang laten zien. Afgelopen zondag organiseerde de jarige een congres over het thema 'Het dwaallicht van de vooruitgang'. Een onderwerp dat de redactie nog steeds aan het hart gaat.

blij met de komst van het SHC. Sommigen vrezen een negatief effect op de wetenschappelijke reputatie van de vakgroep geschiedenis bij de faculteit der algemene wetenschappen, als het SHC in de toekomst in een adem met deze vakgroep genoemd zou worden. De naam van het SHC blijkt inderdaad niet smet-

teloos waar het de wetenschappelijke kwaliteit van het onderzoek betreft. (Zie voor een uitgebreid portret van het SHC en zijn directeur de middenpagina's.)

Wammes Bos

Interne vacature nr. 029

Bij de redactie van Observant komt op 1 april a.s. de functie vrij van

Redactie-assistent(e)

(0,5 werktijdsfactor)

Tot de taken van de redactie-assistent(e) behoren onder meer:

- het voeren van de financiële administratie;
- het onderhouden van contacten met free lance-medewerkers, columnisten, fotografen e.d.
- voorkomende secretariële werkzaamheden ten behoeve van de redactie en het stichtingsbestuur

Voor de invulling van deze sleutelpositie zoeken wij kandidaten met goede organisatorische kwaliteiten, die zelfstandig, creatief en flexibel kunnen werken. Praktische vereisten zijn een uitstekende taalbeheersing, administratieve ervaring en een goede algemene ontwikkeling (VWO/HAVO-niveau).

Salariëring (afhankelijk van ervaring en leeftijd) op het niveau van schaal 5 BBRA '84.

Inlichtingen over deze functie zijn verkrijgbaar bij J. Herraets, (88)7174

Schriftelijke sollicitaties vóór 17 maart onder vermelding van het vacaturenummer zenden aan dienst Personele Zaken.

SHC krijgt banden met universiteit

Als gevolg van nieuw beleid van de minister van onderwijs en wetenschappen met betrekking tot para-universitaire instituten zal het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg nauwere betrekkingen aanknopen met de universiteit. Het Centrum, dat zich bezighoudt met sociaal-economisch historisch onderzoek en tevens een archief- en bibliotheekfunctie heeft, zal zijn zelfstandigheid wel behouden. De helft van de overheidssubsidie krijgt men van de provincie Limburg, een klein bedrag van de gemeente Maastricht, en iets minder dan de helft van het ministerie. Die laatste bijdrage zal voortaan via de universiteit worden verleend, die haar gewoon zal doorgeven. De universiteit eist wel dat het SHC voortaan onderzoeksplannen ter marginale toetsing zal voorleggen, dat het materiaal van het instituut voor wetenschappelijk gebruik toegankelijk is, en dat men zich begrotingstechnisch aanpast. Niet iedereen binnen de universiteit is

Ingezonden brieven voor deze rubriek mogen een lengte van maximaal één kantje A4 hebben. De redactie behoudt zich het recht voor brieven in te korten of niet te plaatsen

Ushering in Banality

Wat hebben Job Cohen, Kees Flinterman en Theo van Boven met elkaar gemeen? Bijvoorbeeld dat zij alle drie decaan van de juridische faculteit (hierna: onze faculteit) zijn geweest. En dat zij allen als decaan hebben gefaald. Geen van hen heeft zich namelijk ooit ingespannen om onze faculteit enig kunstbesef bij te brengen.

Toen afgelopen zomer dan ook het moment aanbrak dat een nieuwe decaan moest worden benoemd, hielden ik en andere ware kunstliefhebbers binnen onze faculteit weer eens het hart vast. Stel je voor dat de stripboeken-fanaat T.T. of de verzamelaar van exotische maskers R. de G. zouden worden gekozen: we zouden als faculteit definitief in een cultureel isolement geraken.

Gelukkig is het zover niet gekomen. De faculteitsraad benoemde in haar oneindige wijsheid Hans Crombag tot decaan (hierna: onze decaan). Wat je ook van onze decaan kunt zeggen, niet dat hij de kunst geen warm hart toedraagt. Stad en land struinde onze decaan af, op zoek naar geschikte verfraaiingen voor de gangen van onze facultaire gebouwen (hierna: onze gangen). Dat dit leidde tot frequente afwezigheid bij vergaderingen van bestuur en raad stoorde alleen de kleine minderheid van helaas ook binnen onze faculteit aanwezige cultuurbarbaren. Eindelijk, na lang speuren vond onze decaan iets naar zijn smaak (hierna: smaak). En zo gebeurde het dat het schilderij 'Confutatis Maledictis' een van onze gangen opsierde.

Maar helaas was het intense geluk van het aanschouwen van dit meesterwerk ons niet lang beschoren.

Cultuurbarbaren van buiten onze faculteit waren zo onbeschoft het schilderij van onze smaak, door onze decaan uitgezocht voor onze gangen, te laten verwijderen. Maar daarmee hadden deze proleten buiten onze decaan gerekend. Onder het motto "Alles voor de Kunst" en met gevaar voor eigen leven stelde hij alles in het werk om ons meesterwerk terug te krijgen.

Na een verbeterd strijd zegevierden, ge lukkig, de ware kunst en Crombag. Fijntjes liet onze decaan weten dat wij zelf wel uitmaken wat wij in onze gangen ophangen, daarmee alle proleten de mond snoerend. En na deze wijze uitspraak konden de cultuurbarbaren niets anders doen dan ons schilderij weer terug te (laten) hangen.

En zo is het aan onze decaan te danken dat binnen onze faculteit de ware Kunst een prominente plaats gaat innemen. Let wel: dit is nog maar het begin! Ik en de andere ware kunstliefhebbers binnen onze faculteit menen dat de uitbouw van de CCC (Collectie Conservator Crombag) met grote voortvarendheid ter hand moet worden genomen. Geheel in overeenstemming met onze smaak en als erbetoon aan onze decaan zijn wij dan ook voornemens het beeld 'Ushering in Banality' van de Amerikaanse Jeff Koons ten behoeve van de CCC aan te schaffen. Dit beeld, voorstellende een varken van twee meter, geflankeerd door twee engeltjes en geduwd door een wat wereldlijker persoonstje, wordt momenteel tentoongesteld in het Stedelijk

Museum, dat voornemens is dit beeld voor zo'n slordige twee ton aan te schaffen. Daar moeten wij dus tegen op kunnen bieden. Ik heb inmiddels al in eigen kring enkele collega-AIO's bereid gevonden een flink bedrag bij elkaar te brengen. Natuurlijk komen ook de andere stafleden en de studenten van onze faculteit als eersten in aanmerking om een bijdrage te leveren, maar naar het zich laat aanzien zal dit alles helaas niet toereikend zijn. Aanstaaende zaterdag zal De Limburger dan ook hopelijk mijn ingezonden brief plaatsen waarin ik oproep donateur te worden van een fonds dat de aanschaf van dit beeld mogelijk moet maken. Mochten wij erin slagen het beeld aan te kopen dan zal het geplaatst worden in de gang (pardon: onze gang) waar de kamer van onze decaan is gelegen. In de buurt van zijn kamer is nu al een voetstuk beschikbaar.

René Kleijckers

Het Kamerburo

Ook zulke fijne ervaringen met het Kamerburo gehad? Wel, hier het verhaal van een studente, welke zich zéér 'genomen' voelt door deze instelling.

Het begon allemaal in juli 1988. Als onwetend aanstaand eerstejaars studente kwam ik in Maastricht woonruimte zoeken. Mijn eerste weg was naar het Kamerburo. Deze zouden mij vast wel kunnen helpen! Ik mij laten inschrijven, de f 30,- betaald en ben gaan zoeken. Gelukkig vond ik snel woonruimte. Het beloofde 'Bewijs van inschrijving' is mij echter nooit toegezonden. Zo hoorde ik ook pas half september, dat je kaartjes had moeten insturen om je inschrijving te verlengen. Welke kaartjes, dacht ik? Bij het Kamerburo heb ik het uitgelegd, maar het enige antwoord dat ik kreeg was...de computer zegt, dat het inschrijfpakket U toegezonden is! Het gevolg was...ik was uitgeschreven. Omdat ik al een kamer had (buiten Maastricht) dacht ik...jammer, maar goed ik heb wat; mijn gelijk kon ik toch nooit aantonen.

Na enige tijd bleek, dat in verband met mijn werk, het toch niet zo handig was om niet in Maastricht te wonen. Weer zoeken dus. Ik hoorde van het project op de Leuvenlaan in Randwyck. Bij het Gemeentelijk Woonbedrijf kon je je laten inschrijven. Daar vertelden ze mij, dat je óf bij het Kamerburo óf bij de gemeente ingeschreven moest staan. Ik naar de gemeente...inschrijven (bij het Kamerburo kon je je tot 1 januari niet laten inschrijven). Terug van de kerstvakantie bleek, dat de inschrijflijst van het Gemeentelijk Woonbedrijf naar het Kamerburo was gegaan. Zij stelden nu als eis, dat je per se bij hen ingeschreven moest staan om in aanmerking te komen voor die desbetreffende woonruimte. Voor op de reservelijst, waar ze me een kans gaven in verband met mijn werk, heb ik mij dus weer in laten schrijven en dus ook weer f 30,- neergeteld. Na een week bleek dat alleen maar naar de inschrijfdatum werd gekeken en ik dus buiten de boot viel.

Door veel eigen inzet heb ik buiten het Kamerburo om binnen niet al te lange tijd toch een eigen woongelegheden gevonden. Ik stapte vervolgens naar het Kamerburo voor restitutie. Ik dacht, de eerste keer hebben ze zich al zo makkelijk van me af gemaakt, nu hebben ze weer helemaal niets voor mij hoeven te doen en wil ik mijn inschrijfgeld gedeeltelijk terug. Wat voor antwoord hadden ze nu weer voor me klaar...nee mevrouw, dat kunnen wij U niet geven omdat U zelf, buiten het Kamerburo om, bent gaan zoeken en U niet netjes op Uw beurt gewacht hebt! Ongeacht of ik nu, in verband met werk zo snel mogelijk in Maastricht moest wonen. Daarbij kwam nog dat ik nu wél het inschrijfpakket had ontvangen, maar niet één maal, nee, nu twee maal. Oh...ja...zeker een foutje van de computer, zeiden ze van het Kamerburo! En de eerste keer dan, toen ik niets ontving...óók een foutje? Maar wel op kosten van mij, hè! Mijn vraag is nu...is het Kamerburo hier in Maastricht nu om woningzoekende studenten te helpen of om hen geld te ontfutselen, waar ze toch al zo zuinig mee om moeten gaan wegens de zo hoge basisbeurs!??

De gedupeerde, M. van Doorn

paartjes

Te koop: een mooi houten bureau à f 75,00, bellen naar Rob: tel. 630580.

Wie wil een lief konijntje van me overnemen? Bel Rob: tel. 630580.

Kamer gezocht per 1 april. Max. huur f 350,00 incl. Tel. 043-617573.

Geurt, waar blijft mijn vlaai? Iris eet iets zonder suiker! N.I. yoghurt. Groetjes Henriette.

Reisgenoten gezocht voor 5 maandse overlandreis naar India en Nepal. Vertrek 30 september. Info: 053-313349.

Te koop: prima heren fiets, bandenmaat 24 x 1 3/8, met hand- & achteruittraprem, slot en licht. In staat van nieuw. Tel. 887265 (René).

Bert en Val, A t/m J. 1 tot en met 10. 1x2, 2x3, 1x4, 1x5. Henri.

Te koop: Opel kadett, 1.2.S. (aut.), bouwjaar dec. '78. APK tot oktober '89. 128.000 km. Vraagprijs f 1250,-. Tel. 887367.

Wonen in Vroenhoven is slecht voor de gezondheid. Daarom zoek ik een kamer (tot f 300,00) in Maastricht, vanaf juli 1989 (i.v.m. jaarcontract). Wie weet wat? Desiree: tel. 09-3212455509.

Te koop gevraagd: een niet te groot huis (evt. type patiobungalow) in omgeving Bunde, Meerssen, Wolder, Amby, Maastricht en omgeving. Liefst in goede staat (maar evt. opknappen geen bezwaar). Prijs nader overeen te komen. Tel. 043-630650 (liefst na 18.00 uur).

Studentenhuis BAT 17 vraagt te koop: goed werkende maar niet te dure stofzuiger. Tel. 251779.

De vereniging van oud studenten Faculteit der Rechtsgeleerdheid "Meesterlijk" zoekt studenten/vrijwilligers die tijdens de reüniedag van de vereniging op zaterdag 27 mei 1989 hand- en spandiensten willen verrichten tegen vergoeding. Duur: 10.00-17.30 uur. Inf. tel. 045-441977, Roger Cornelissen, na 18.00 uur.

Maastrichtse Studentenzeilvereniging LA-GAKARI, zoekt met spoed, een (polyester) kielboot. Weet je ergens zo'n boot te koop, bel Rob, tel. 215488.

Langlaufweekend misgelopen en met hoofdpijn in bed: wat kan er nu nog meer mis gaan? Beterschap Annemieke.

A.s. 11/12 maart Maassac-klimweekend. Informatie en opgave: Hennie tel. 043-253297.

Studenten GGK die op de enquête voor de UBGGK hebben aangegeven mee te willen werken aan de oprichting: er wordt eind april contact met jullie opgenomen.

Studenten GGK die hun enquête nog niet ingestuurd hebben: Stuur je enquête zo spoedig mogelijk naar het secretariaat GGK of de postvakjes van S. Evers of I. Wessel.

Op korte termijn te huur gevraagd: ruim eenpersoons, liefst tweepersoons appartement in Maastricht. Tel. 043-633905. (Bert/Jessica).

Te koop: Kever 1303, bouwjaar '73. APK 11-'89, rood, i.g.st. Degelijke en betrouwbare auto. F 1850,00. Roel, tel. 043-253709.

Met spoed te huur gevraagd voor 1 à 2 mnd.: gemeubileerde kamer met kookgelegenheid in of om Maastricht. Eigen opgag. Tot f 350,00. Tel. 887248, A. Gerlings.

Ski-bindingen te koop. Merk: Tyrolia, type: 190 Diagonal. Gloednieuw, ongebruikt, van f 175,00 voor f 100,00, info bij Rob Bekker, tel. 043-217828/255861.

3e Jaars BGK'ers opgelet!!! De excursie 24 mrt. (Goede Vrijdag) gaat gewoon door. Opgave vanaf nu voor BGK'ers, introducties en auto's, bij Ingrid, tel. 430394 en Pascalle, tel. 04408-2987. Voor 10 maart!!

Welke mooie kamer zoekt een meisje? Per 1 april. Ellen, tel. 219026. (max. f 300,00).

Pythische instuif, kokokroeg, 4 maart a.s., aanvang 21.00 uur. Laatste mogelijkheid voor supporters voor goedkoop retour naar Groningen. Iedereen is welkom!

"De Elset", een gezellige boerderij, rustig gelegen groepsaccommodatie, uitstekend geschikt voor studiedagen, conferenties, weekends, (20 km van Maastricht). H. Ronken, Elzeterweg 6, 6281 NN Mechelen, tel. 04455-1363.

Voor kleine of grote kamerverhuizingen, bellen naar: tel 04950-24354. Kosten f 42,50 in Maastricht of omgeving.

Gezocht: handballers(sters) voor NSK en andere studentenhandbaltoernooien. Interesse: Bel tel. 043-631221 of 077-510822 Wim (tijdens vakantie).

Personenbusje huren? Nu ook bij Stichting BUBU. F 50,00 per dag, f 0,30 per km., waarvan de eerste 100 km vrij. Goederenbusje f 45,00 per dag, f 0,30 per km., waarvan de eerste 100 km. vrij. Alle prijzen zijn excl. BTW. Bel 210649/211048.

Te koop: race/toerfiets, 10 versnellingen, race-stuur, spatborden, bagagedrager, f 225,00. Tel. 04406-40289.

Te koop: herenfiets, opa-model, met terugtraprem, f 125,00, tel. 04406-40289.

Vocaal ensemble Lingua en Musica zoekt op korte termijn tenoren en bassen. Bel voor informatie en één afspraak voor auditie, Marleen v.d. Vosse, tel. 045-478290 of Edouard Bevers, tel. 043-622096.

Aanbod: ervaren huisvrouw (41 jaar) wil graag werken als hulp in de huishouding. Heeft per week 3 halve dagen beschikbaar hiervoor. Inf. tel. 888731/435179 of I. Rieck, tel. 475120.

Blind date, Rob? O.K. Wanneer? A. Miek, je beestje heet Buddy. Uitleg volgt.

Gezocht: woonruimte in centrum Maastricht. Tel. 043-253273 (Mariël).

A.s. student rechten, zoekt kamer in/nabij centrum (tot f 350,00). tel. 043-253194 (Jorn).

Redactrice (27 jr.), zoekt etage of flat in Maastricht. Max. huurprijs f 500,00 (excl.). Tel. 080-220909 (za, zo); tel. 043-611531 (ma t/m vrij). Claudy.

Te koop: Volvo 340 DL Sedan 4-d, bouwjaar: 6-'84, 60.000 km, antraciet metallic, extra's o.a.: schuifdak incl. zonnepak, nieuwe banden en uitlaat, i.z.g.st. Nieuwprijs: f 28.000,-. Vraagprijs: f 12.500,-. Tel. 043-216813.

Vrijwilligers gevraagd voor een voedingsonderzoek met frituurvet. Gezocht: niet rokende, gezonde volwassenen die 2 weken mee willen doen. Duur experiment: 3 apr. t/m 16 apr. Gevraagd: een dieet te volgen en bloed, urine en faeces af te staan. Beloning: 10 dagen gratis voedingsmiddelen en f 100,00. Aanmelding en inf. bij: Geja Hageman en Trudi Volleberg, vakgroep BGK, tel. 888611/888639.

Angela en Let: mogen wij jullie w.c. gebruiken? Wij zijn waanzinnig pissig!

Wanneer nou eindelijk weer RISKY? Ik heb zin in het Verkade-spel!

Te koop: Opel Ascona 16 SL, bouwjaar augustus 1985, km. stand 75.000. Schuifdak en extra's; zeer goed onderhouden. Tel. 632024 (na 16.00 uur).

Te koop: Datsun 120 Y, bouwjaar '77. APK gekeurd tot 19 nov. '89. Prijs f 500,00. Tel. 043-633554 (avonduren en weekend).

Literatuurgroepje zoekt nieuwe leden om samen o.a. "het leven uit een dag" te lezen. A.F.T. van der Heijden. Tel. Els 616018 of Eline en Inga, tel. 210302.

Te huur gevraagd voor de maanden maart t/m juni, woonruimte in Maastricht. Liefst nabij centrum, eventueel Wijk. Heer of de Heeg. Huur f 250,-. Tel: 05946-13038

OBSERVANT

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg, uitgave van de Stichting Observant. Verschijnt wekelijks

Redactieadres
Bouillonstraat 3 (kamer 0 006)
Postbus 616
6200 MD Maastricht
Telefoon 043-887174

Stichtingsbestuur
Wim Hermens (voorzitter)
Kees Schröder (penningmeester)
Erik de Graaff (secretaris)
Ton Hamelers (redactieafgevaardigde)
Geertjan Tangelder
Joan Muysken

Redactie
Jacques Herraets
Wammes Bos
Emely Nobis

Redactieleden/medewerkers
Marc Bonten
Bart Brouwers
Lucia Geurts
Ton Hamelers
Evelyn de Leeuw

Redactie-assistente
Liesbeth van Hoef

Foto's
Franco Gori
Erits Widdershoven
Paul Mellaart

Tekeningen
John Rrop
Raph de Haas

Druk
Dase Offset Heerlen

Paartjes
Paartjes schriftelijk inleveren bij de redactie, maximaal 25 woorden. Niet-commerciële paartjes zijn gratis voor studenten en personeelsleden. In alle andere gevallen bedraagt de prijs f 7,50. Paartjes waarna onroerend goed te koop wordt aangeboden kosten f 25,-.

Advertenties
Teneven en reserveringen bij Dhr. H. Hoff, telefoon 043-437810. Bij de redactie 043-887174.

Mededelingen
Mededelingen voor de Bulletin-pagina's doorgeven aan Frank Speet, dienst Voorlichting, telefoon (88)7177.

Abonnementen
Leden van de universitaire gemeenschap ontvangen het blad gratis. Afgestudeerden en andere belangstellenden kunnen zich abonneren voor f 35,- per jaar.

Hoger Onderwijs Persburo
Observant maakt deel uit van het landelijk samenwerkingsverband Hoger Onderwijs Persburo (HOP), samen met Ad Valvas (Vrije Universiteit), Folle (Universiteit van Amsterdam), Mare (Leiden), Unvers (Tilburg), Delta (Delft), KU-nieuws (Nijmegen), Universiteitsblad Utrecht, Universiteitsblad Twente, Universiteitskrant Groningen en Cursor (Eindhoven).

HOP-correspondent: Jos Dekken

Subsidiegevers draaien kraan dicht

OOK NIEUWE STICHTING ZELFZORG HEFT ZICH OP

Het bestuur van de Stichting Centrum voor Zelfzorginitiatieven (CZI) heeft na een kortstondig bestaan besloten de stichting te ontbinden. Volgens de voorzitter, de Rotterdamse hoogleraar huisartsgeneeskunde prof.dr. H.J. Dokter, is die beslissing genomen wegens gebrek aan middelen om de doelstelling van de stichting - het verrichten van onderzoek op het gebied van zelfzorg - te verwezenlijken.

De stichting CZI is eind april vorig jaar in het leven geroepen op initiatief van dr. M. Bremer-Schulte, nadat het bestuur van de eveneens in liquidatie verkerende Stichting Instituut voor Onderzoek van Zelfzorginitiatieven (IOZ) het vertrouwen in haar had opgezegd. Er was een conflict ontstaan tussen haar en het bestuur, dat de activiteiten van het instituut op aandringen van subsidiegevers meer onder controle van de universiteit wilde brengen. Het stichtingsbestuur, waarvan zij zelf secretaris was, ontnam haar vervolgens het projectleiderschap en het college van bestuur spande een ontslagprocedure tegen haar aan.

De nieuwe stichting, waarmee mevrouw Bremer haar werk los van universitaire bemoeizucht wilde voortzetten, moest proberen de niet onaanzienlijke subsidies, die haar onder de vorige stichting waren toegekend, veilig te stellen. Vooral een subsidie van ruim vijf ton, die vorig jaar nog door het Praeventiefonds was gereserveerd, zou het CZI in staat gesteld hebben met het werk door te gaan. Volgens voorzitter Dokter was het verzoek dat geld toe te kennen aan de nieuwe stichting ingediend, maar nog voordat het behandeld zou worden door het bestuur van het Praeventiefonds was hem medegedeeld dat de aanvraag zou worden afgewezen. Omdat ook van andere bronnen geen subsidie te verwachten was, heeft het bestuur twee weken geleden besloten de stichting op te heffen.

Volgens dr. Bremer-Schulte, die ook van de stichting CZI secretaris is, hoeft het besluit niet het einde van het instituut te betekenen. Volgens haar denkt niet iedereen in het bestuur, dat volgens de

Dr. Mimi Bremer-Schulte: nog steeds perspectieven voor instituut. (Foto Franco Gori)

stichtingsakte drie leden telt, hetzelfde over de noodzaak tot opheffing. "Wij zijn overeenkomsten aangegaan voor onderzoek en daar moeten beide partijen zich aan houden. Wij hebben recht op die bedragen."

Dat in het verleden het onderzoek niet naar ieders tevredenheid is verlopen, is volgens haar vooral te wijten aan de tegenwerking van de universiteit. "De universiteit is op het geld blijven zitten dat ons was toegewezen voor het financieren van onderzoeksplaatsen." Ook het Praeventiefonds zou er niet aan meegeewerkt hebben dat zijn subsidiegelden (7,3 ton in 1982 en 5,4 ton in 1988) verantwoord besteed konden worden. En dat terwijl de voorzitter van het Praeventiefonds en de voorzitter van de stichting IOZ; n en dezelfde persoon waren, namelijk oud-staatssecretaris J. Hendriks. Het is niet te achterhalen of Hendriks ook degene geweest is die Dokter op

voorhand heeft laten weten dat de subsidie, die was toegekend aan het IOZ, niet ter beschikking van het CZI gesteld zou worden.

Bij de gemeente Maastricht zijn eveneens twijfels gerezen over de vraag of de steun aan het CZI moet worden voortgezet. De gemeente heeft drie jaar geleden een pand aan de Boschstraat aan het IOZ aangeboden op grond van een speciale regeling, die bedoeld is om internationaal georiënteerde instellingen binnen de stadsmuren te halen. Dergelijke instituten krijgen een voordelig huurcontract voor vijf jaar. De eerste drie jaar hoeft geen huur betaald te worden. Op 22 februari hebben vertegenwoordigers van de gemeente een gesprek gehad met mevrouw Bremer over de huisvesting. Volgens een woordvoerder van de gemeente is daarbij vastgesteld dat er, nu de stichting IOZ was opgeheven, geen rechtsgeldige huurovereenkomst meer bestond. De overeenkomst kan wel overgaan naar de nieuwe stichting als die vJr 1 april aanstaande kan aantonen dat zij wetenschappelijk, financieel en qua internationale contacten genoeg perspectieven te bieden heeft. Volgens de woordvoerder moeten daarvoor "keiharde garanties" op tafel komen. Hij reageert enigszins geschokt als hij hoort dat die afspraken zijn gemaakt op het moment dat het stichtingsbestuur al besloten had de stichting op te heffen.

Dr. Bremer-Schulte ontkent niet dat zij het besluit tot liquidatie verzwegen heeft, maar volgens haar zijn er nog genoeg perspectieven open om de gemeente de gevraagde garanties te kunnen bieden. "Iedereen kan zien dat ons werk zo belangrijk is dat je het eenvoudig niet kunt stopzetten."

De garanties zijn volgens haar niet gevraagd om de huurovereenkomst te kunnen voortzetten, maar om te zien of een verbouwing van het pand verantwoord is. Zij ontkent overigens de berichten dat de banden tussen het instituut en de Wereldgezondheidsorganisatie zijn verbroken. "Integendeel, onze taakstelling als 'collaborating centre' is juist uitgebreid."

Jacques Herraets

SHELL WIL BLIJVEN ADVERTEREN

Tien van de dertien universiteitsbladen, waaronder Observant, hebben op verzoek van het reclamebureau Baas & Van Haastrecht laten weten dat zij bereid zijn dit jaar nog tien keer een pagina-grote advertentie van Shell te plaatsen. Twee andere bladen (Utrecht en Wageningen) zouden door Shell zelf met een dergelijk verzoek benaderd worden. Eén blad, KU-nieuws uit Nijmegen, heeft eerder laten weten niet aan de campagne te willen meedoen.

Omdat het advertentiebeleid niet een zaak is van de redactie, maar van het stichtingsbestuur, heeft de penningmeester van de stichting Observant in principe ingestemd met het plaatsen van de advertenties. De garantie voor plaatsing is echter niet gegeven. Volgens de brief van de penningmeester aan het reclamebureau kan het stichtingsbestuur een beroep op overmacht doen als bijvoorbeeld de Universiteitsraad een beroep doet op het blad om geen Shell-advertenties meer te plaatsen. Tot nu toe is in Maastricht van acties of oproepen nog niets geble-

ken. Bij het stichtingsbestuur heeft zich tot nu toe één lezer gemeld die op een uitgeknipte advertentie er bezwaar tegen maakte dat hij die pagina in het universiteitsblad had aangetroffen.

De twee advertenties, die vóór het verzoek van Baas & Van Haastrecht zijn verschenen, hebben in Utrecht en in Amsterdam aan de VU geleid tot studentenacties. Daarbij zijn grote partijen kranten in 'gijzeling' genomen. De actievoerders beschouwen het opnemen van de advertenties als een vorm van steun aan de Zuidafrikaanse apartheidspolitiek. (jh)

De uitroeiing van de autovivant

Weet U wat autovivanten zijn?

Autovivanten zijn wat men tot op heden o.a. bij de fiscus verstaat onder "alleenstaanden".

Ik haat de term alleenstaande. Het klinkt me net zo denigrerend of liever deerniswekkend in de oren als de term "onvolledig gezin".

Er gaat een wereld van dominant culturele opvattingen schuil achter die termen. De alerte lezer heeft het reeds door. Het zijn de dominante opvattingen van politici en andere ideologen van divers christelijk pluimage, politiek georganiseerd in het CDA.

De term "autovivant" vind ik echter beter passen bij een leefstijl waarbij het er niet primair om gaat deel uit te maken van een symbiotische kongsie als het huwelijk, danwel wat men tegenwoordig noemt "een exclusieve twee-relatie. Door autovivanten "alleenstaanden" te noemen en autovivanten met kinderen "onvolledige gezinnen" wordt een beeld gecreëerd van deerniswekkende solitaires aan wie het niet is gegeven een huwelijk en daarmee een volledig gezin te kunnen stichten, dan wel in stand te houden.

Christelijke ideologen en politici hanteren daarmee een psychologische taaltruc. Zij stellen het autovivantisme voor als een beklagenswaardig mensonwaardige staat. Maar eigenlijk is het ze te doen om uitroeiing van het autovivantisme. Want autovivantisme is frivool en daarbij te bedreigend voor de sociale orde en voor die hoeksteen, weet U wel!

En als de christelijke politici er in kunnen slagen het autovivantisme financieel te ontmoedigen zullen ze het niet laten. Kijk maar naar de afschaffing van de alleenstaandentoeslag, die Ruding c.s. met alle mogelijke politieke chantagemiddelen erdoor heeft weten te jassen. Hij nam als het ware de fractie van zijn zich liberaal noemende coalitiepartij in een monistische houdgreep. Alle leuke fiscale voordeeltjes voor de hogere inkomens, die Ruding als sappige worstjes voor de neuzen der liberale lekkerbekken bungelde, zouden lekker niet doorgaan als de liberalen niet mee deden met de fiscale afstraffing van het autovivantisme.

En wat moveerde de christelijke gezinspolitiek tot de afschaffing van de alleenstaandentoeslag? Ja hoor, in deze tijd van zakelijke non-lullekul politiek, gaat het erom dat de beheersbaarheid en de controleerbaarheid van belastingheffing afschaffing van de toeslag vereisen. Want let wel, onderzoek van het departement van financiën heeft uitgewezen dat wel 8% van de gebruikmakers van de alleenverdienerstoeslag deze toeslag niet terecht claimen. Want alleenstaanden zijn dat pas echt in de ogen van deze alleenverdienende heren, indien ze duurzaam alleen staan. Alleenstaande commensalen kunnen wel wat hebben met hun hospita, en alleenstaanden in een woongroep zijn misschien wel vijfverdieners. De bepaling van het "alleenstaand zijn" kan niet zo degelijk geschieden als bij de duurzame kostwinner, pardon, alleenverdiener. Dus om reden van die 8% oneigenlijk gebruik en misbruik moet de Toeslag worden afgeschaft. De heffing der inkomstenbelasting moet eenvoudig worden immers. Dus over de traditioneel bejubelde draagkracht wordt niet meer gepraat. Het gaat om doelmatigheid en simplisme en niet meer om rechtvaardigheid.

Maar het gaat allemaal eigenlijk veel dieper. Autovivantisme is eng en moet worden tegengegaan. En voorts de kostwinner, en vooral de rijke kostwinner moet worden gesauveerd en gesubsidieerd.

Autovivanten, U wordt zo vreselijk genaaid! Want moet ook de alleenverdienerstoeslag niet worden afgeschaft? Het is toch immers volstrekt oncontroleerbaar of de partner van de kostwinner er niet lekker bij scharrelt, zwart werkt, althans sjachert in de grijze circuits? Lopen die massaal uitgetreden vrouwen ten tijde van de invoering van de tweeverdienerswet er niet gewoon bij te verdienen om zo toch wat geld in het laatje te brengen en manlief zijn hoge alleenverdienerstoeslag te laten houden?

Daarbij, autovivanten, betaalt U ook nog op grond van die solidariteitsgedachte in deze zorgelijke samenleving premies voor kinderbijslag aan die kostwinners en betaalt U ook nog premies voor uitkeringen aan de weduwen en wezen van diezelfde figuren.

Een zorgelijke samenleving, dat is het, ja.

Dus daarom autovivanten, onder U, weest subversief, zo U dat al niet bent. Waarom geen alleenverdiener worden en geen leuk (legaal) inkomensloos persoon in huis nemen, van welke kunne dan ook, die voor U de was doet en uw schoenen poetst. U krijgt er subsidie voor, ja wel!

U zult het merken in uw geldbuidel en mijnheer Ruding c.s. gunnen het U van harte!

En zo kunt U gesubsidieerd en wel verder genieten van de verrukkelijke staat van het autovivantisme, met alle spannende kanten daarvan inclusief.

Leve het auto-vivantisme!

Loes Brünott

Samengesteld door Bart Brouwers

Mandela

Winnie Mandela is in opspraak geraakt door de wat al te radicale spelwijze van haar in de FC Mandela verenigde lijfwachten. Het ANC heeft haar al als een baksteen laten vallen en echtgenoot Nelson (de ongekroonde koning van voornoemde organisatie) heeft zijn vrouw vanuit zijn villa (een veredelde gevangenis, waar Nelson onder huisarrest staat) een spreekverbod opgelegd. In Nederland is de paniek nog niet losgebarsten. De Groningse universiteit is vooralsnog niet van plan het 'Winnie Mandela Fonds' op te heffen of tenminste toch van naam te laten veranderen. Met dit fonds van 30.000 gulden stelt de universiteit Zuidafrikaanse politieke vluchtelingen in staat in Groningen onderzoek te doen. Volgens de voorlichter van de Rijksuniversiteit Groningen berusten de beschuldigingen aan het adres van mevrouw Mandela slechts op geruchten. Ook in Utrecht, waar Winnie een eredoctoraat heeft, is de situatie nog onder controle. Dat eredoctoraat mag ze voorlopig gewoon houden, in weerwil van berichten in De Volkskrant en NRC Handelsblad, die het tegendeel beweerden. 'Een foutje van de journalist in kwestie', aldus een Utrechtse decaan. Die zou namelijk een woordje 'niet' over het hoofd hebben gezien. (U-Krant, U-Blad)

Economie

Economie ontstijgt al snel de grenzen van een land, zeker als dat land zo klein en vol is als het onze. Logisch dus, dat er een studierichting Internationale Economie zou moeten zijn, zo hebben ze in Utrecht gedacht. Daar wordt momenteel voor een bedrag van zestig à tachtig duizend gulden onderzocht of zo'n afstudeerrichting enige kans van slagen heeft. Er is in Utrecht geen zelfstandige faculteit Economie, dus deel van het onderzoekje is de vraag bij welke faculteit de afstudeerrichting dan wel moet worden ondergebracht. Rector-magnificus Van Ginkel heeft gezworen, dat het niet de bedoeling is, om de zaak later uit te bouwen tot een zelfstandige faculteit. Het zou juist de charme van de afstudeerrichting moeten zijn, dat ze zich beweegt langs de dunne lijnen van in Utrecht wel aanwezige disciplines. Van Ginkel wijst daarbij op de economische honger bij Rechten, Sociale Wetenschappen, Ruimtelijke Wetenschappen en Geschiedenis. Zoiets als onze Vijfde Faculteit dus. (U-Blad)

Ongeschikt

Kent U 'm nog van een paar jaar geleden? De criminoloog hoogleraar Buikhuisen bracht het hele land in rep en roer

met zijn opzienbarende theorieën over criminelen en hun praktijken. Hij is weer in het nieuws, zij het nu niet vanwege zijn omstreden visie op het wel en wee van anderen, maar vanwege zijn eigen gesteldheid. Buikhuisen is medisch ongeschikt verklaard om zijn werk verder nog voort te zetten. Een commissie was al enige tijd bezig met een onderzoek naar de toekomstmogelijkheden van de vakgroep criminologie, maar moest het werk een paar weken terug op verzoek van Buikhuisen zelf staken. Hij vond het maar niks dat er al over de periode ná hem werd gediscussieerd, terwijl het nog niet eens duidelijk was wanneer hij zou worden afgekeurd. Bovendien was er volgens de criminoloog ook een goede kans dat hij slechts ten dele arbeidsongeschikt zou worden verklaard. De decaan van de juridische faculteit was het daarmee eens: "Het is inderdaad niet erg fatsoenlijk iemands boedel in zijn aanwezigheid te verdelven". Nu gaat de commissie weer vrolijk verder met haar werkzaamheden. (Mare)

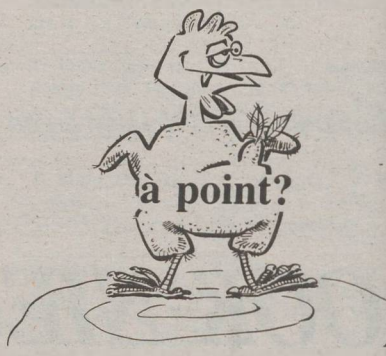
Onderzoek

Sommige onderzoeken trappen ruimtes in, waar niet eens een omlijsting is geplaatst, laat staan een deur. De Amsterdamse chirurg professor Wesdorp is tot de ontdekking gekomen, dat veel patiënten in ziekenhuizen ondervoed raken omdat ze voor een operatie nuchter moeten zijn, of omdat ze door hun ziekte een verhoogde stofwisseling hebben. Met patiënten die na een operatie lange tijd alleen maar vocht via een infuus krijgen, kan hetzelfde gebeuren: ondervoeding. Dat dit geen nieuwe theorie is, weet de professor ook; uit eerdere onderzoeken bleek ook al dat 25 tot 45 procent van het patiëntenbestand ondervoed is. Wat

Wesdorp echter wel verbaasd, is dat in het curriculum nauwelijks of geen ruimte is voor voedingsonderzoek, terwijl dat toch hoognodig is. "Dat sommige patiënten door hun ziekte nauwelijks eten, wordt door artsen of verplegers vaak onderschat of niet snel genoeg opgemerkt. Sommigen missen, door alle onderzoeken, een week lang één of twee maaltijden per dag." En dat terwijl een zieke meer juist voedsel nodig heeft dan een normaal mens. Wesdorp adviseert het eenmaal per week verplicht tevoorschijn halen van een weegschaal in elk ziekenhuis. (Ad Valvas)

Voorsnijder

Cleopatra had haar voorproever, studenten hebben hun voorsnijder. Hij wordt dagelijks geconfronteerd met de psychische problemen van de studenten. "Hoe ze op het moment van snijden reageren, is onvoorspelbaar", aldus de Amsterdamse voorsnijder Poliacu Prose. Deze Roemeen van geboorte weet zelf overigens nog niet, of hij zijn lichaam ter beschikking van de wetenschap zal stellen. "Hoewel ik steeds met de dood te maken heb, betrek ik die toch niet op mezelf. Ik verwacht niet dat ik binnenkort dood ga." In zijn geboorteland werkte hij als achttienjarige voor het eerst aan een lichaam. "Met wiebelbeentjes", geeft Prose toe. Een goede begeleiding van de studenten is volgens Prose van groot belang voor het verwerken van emoties die zich tijdens het snijden kunnen voordoen. "Die hangen samen met eerdere ervaringen met overleden mensen. Op het moment dat je geëmotioneerd raakt, ga je het lichaam associëren met iemand die je hebt gekend. Je ziet je opa voor je liggen. Dat wekt schroom." (Ad Valvas)

Gratin dauphinois is een veel verkracht gerecht. Restaurants of particulieren, niemand schijnt het goed te kunnen bereiden. En dat terwijl het een van de eenvoudigste schotels is die ik ken. En lekker! Mijn gasten betwisten elkaar altijd het recht om de schaal te mogen uitschrapen. Ik heb er zelf voor het eerst van gesmuld tijdens een skivakantie in de Franse Dauphinée. Het bestaat, heel simpel, uit schijfjes aardappel met slagroom en knoflook. Maar kijk eens wat bijvoorbeeld mijn eigen familie ermee doet; dat is ronduit verschrikkelijk. Zij hebben van dit pittige en tanduitdagende gerecht een veel te sterk gekruide en zware kleffe hap gemaakt, "verrijkt" met eidooiers, nootmuskaat en bergen jonge kaas, soppend in het vocht. Hoe dat komt? Ik heb er verschillende kookboeken op nageslagen, en het blijkt nergens goed te staan. Iedereen dóét er te veel mee. Goede ingrediënten dient men zoveel mogelijk met rust te laten.

Hier is het juiste recept. Voor twee personen aardappels, bintjes (ook Franse topkoks bevelen die aan), een pond geschild gewicht, in plakjes van drie mm, snijden of rasp. In een ondiepe vuurvaste schaal doen met zoveel slagroom dat de massa, enigszins geëgaliseerd, voor 2/3 onder staat. Geen eieren! Geen nootmuskaat! Geen boter! Twee afgestreken theelepels zout erbij, en HEEL VEEL KNOFLOOK. Vier tenen is het absolute minimum. Voor mij was vroeger de barkeeper van de kroeg op de hoek een goede graadmeter; dreigde hij met afgewend gelaat het kopje koffie-met-pousse na de maaltijd niet te zullen schenken, dan wist ik dat ik goed gezeten had. Alle recepten die ik gezien heb, gaan op dit punt mis: veel te weinig knoflook. Goed mengen en de schaal in een voorverwarmde oven van 250 graden zetten. Rasp wat kaas, Gruyère of Parmezaanse, en voeg daarvan na tien minuten een beetje toe. Op dit punt zijn de meningen van de schrijvers verdeeld. Michel Guérard, maar ook Johannes van Dam, ontraden resp. verbieden het gebruik van kaas. Dat kan alleen maar liggen aan verkeerde ervaringen met een dikke laag kaas, die door veel andere schrijvers wordt aanbevolen. Nee, u voegt wat in Frankrijk zo mooi "een vermoeden van kaas" (un soupçon de fromage) heet toe: precies genoeg om een mooi bruin korstje en een lichte kaassmaak te krijgen. Daarna gaat de schaal nog tien minuten tot een kwartier de hete oven in. Controleer regelmatig met een vork. Haal de aardappels uit de oven als ze nog een beetje ongaar zijn. Het mengsel is zo heet dat het garen op tafel doorgaat. De gratin is à point wanneer de schijfjes nog "beet hebben", d.w.z. stevig aanvoelen aan de tanden. De room moet volledig gebonden zijn: geen natte kledder, maar ook niet te droog. Maak de laag aardappels niet te dik, anders worden ze niet gelijkmatig gaar.

Serveer er een salade bij met knoflookvinaigrette (drie olijfolie op een wijnazijn, zout en fijngeveven tenen knoflook) en een gegrilde of gebakken entrecôte, en u geniet van de Franse boerenkeuken op zijn best.

August Magirus

Cosa di Franco

Kantinedewerker Huub Vrancken, de man van de boterham in de lunchpauze en de koffie tijdens de vergadering.

**Arbeidsperspectief Gezondheidswetenschappers
"matig met enige uitwijkmogelijkheden"**

"ZE DOEN WEL VEEL, MAAR ZE GAAN NERGENS DIEP OP IN"

Hoe is het gesteld met het beroepsperspectief van afgestudeerde Gezondheidswetenschappers? De sombere berichten over het toenemende aantal werkloze academici en de steeds verder doorgevoerde bezuinigingen in de gezondheidszorg roepen een negatief toekomstbeeld op. Maar niemand kan een gefundeerde positieve of negatieve uitspraak doen. Hoewel in Nederland bijna alles onderzocht en beoordeeld wordt zijn over het toekomstperspectief van afgestudeerde gezondheidswetenschappers nauwelijks gegevens voorhanden. Het enige relevante onderzoek geeft weliswaar een optimistisch beeld, maar dat betrof alleen de eerste 273 afgestudeerden en de situatie is er sindsdien niet rooskleuriger op geworden. Latere afgestudeerden melden al minder positieve ervaringen. Bij de werkgevers beginnen de faculteit en haar afgestudeerden langzaam maar zeker enige bekendheid op te bouwen en soms wordt in een vacature al expliciet gevraagd om een 'gezondheidswetenschapper'. Maar meestal moet de afgestudeerde gezondheidswetenschapper concurreren met andere kandidaten, met weinig specifieke kennis van de gezondheidszorg. Een onduidelijk en azeker geen florissant toekomstperspectief. Toch kon Maastricht dit studiejaar weer zeshonderd eerstejaars Gezondheidswetenschappen begroeten.

Het enige materiaal dat een beeld geeft over de toekomst van afgestudeerde gezondheidswetenschappers op de arbeidsmarkt vormt het rapport "Beroepsperspectief van Gezondheidswetenschappers." Marie-Louise Schreurs en Cecile Kramer van O&O deden in mei 1987 een onderzoek, toen er pas 273 gezondheidswetenschappers afgestudeerd waren. Het betrof alleen mensen van de richtingen Beleid en Beheer (BB), Gezondheidsvoorlichting en Opvoeding (GVO) en Verplegingswetenschappen (VW). Bij de andere afstudeerrichtingen had nog niemand z'n bul gehaald. Binnenkort start Marie-Louise Schreurs een follow-up onderzoek onder alle vierdejaars, maar de uitkomsten daarvan laten nog zeker drie jaar op zich wachten. De uitkomsten van het eerste onderzoek zijn dus feitelijk achterhaald, maar een deel van de informatie blijft nuttig.

In 1987 leek de toekomst van Gezondheidswetenschappers opvallend positief. Bijna zeventig procent van de eerste afgestudeerden stuurden hun enquêteformulier ingevuld terug en van hen had bijna driekwart inmiddels een betaalde baan. Twee procent zou binnen afzienbare tijd aan de slag kunnen en iets meer dan een vijfde was nog werkloos. De verschillen per afstudeerrichting waren klein. Het percentage werkende BB'ers was met 84% het hoogste en de Verplegingswetenschappers kwamen er met 71% het slechts vanaf. Afgestudeerde GVO'ers hielden met 75% het midden. Een van de conclusies van het onderzoek was: "Wanneer we gezondheidswetenschappen vergelijken met de categorie sociaal-culturele wetenschappen dan zou de typering als volgt zijn; een matig arbeidsperspectief met enige uitwijkmogelijkheden."

Die conclusie baseerden de onderzoekers niet alleen op hun eigen onderzoek, maar ook op een publikatie van het met de RL verbonden Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA). Het ROA publiceerde vorig jaar twee onderzoeken waarin de arbeidsmarktperspectieven van academici geschetst werden. Over afgestudeerde gezondheidswetenschappers viel echter geen uitspraak doen. Prof. dr. Hans Heijke, directeur van het

ROA: "Onze berekeningen over de werkgelegenheid waren gebaseerd op ontwikkelingen tot 1985. Daar vielen de gezondheidswetenschappers net buiten."

Studenten lokken

Naast het al eerder besproken rapport van O&O is er dus geen ander onderzoek dat het beroepsperspectief van gezondheidswetenschappers enigszins in beeld brengt. Dat dat een gemis vormt, vindt ook de eerste dekaan van de faculteit, prof. Fred Vorst: "Ik zei enkele jaren geleden al dat ik blij was dat mijn kinderen al gestudeerd

hadden en niet meer naar Maastricht gelokt konden worden. Ik had er toen al bezwaar tegen dat de universiteit kunstmatig, alleen om het geld en ter bevrediging van de aspiraties van de instelling, studenten naar Maastricht lokt zonder dat bekend is of het arbeidsveld er behoefte aan heeft."

Hans Adriaanse, portefeuillehouder externe betrekkingen van de faculteit Gezondheidswetenschappen, erkent het gemis eveneens, maar volgens hem is dat simpelweg te wijten aan het ontbreken van een verleden waarop dergelijke gegevens kunnen gebaseerd worden. Hans Adriaanse: "Voor de faculteit is het

veel belangrijker om te weten waar onze afgestudeerden terecht komen, hoe zij op hun opleiding terugkijken en hoe werkgevers tegen ons produkt aankijken." Om dat in kaart te brengen zoekt het ROA momenteel, in samenwerking met de faculteit, naar een manier om ontwikkelingen in de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden te volgen. Men wil na gaan in welke functies afgestudeerden zoal terecht komen, hoe lang ze werkloos blijven en wat hun carrière mogelijkheden zijn. De faculteit heeft verder nog plannen om samen met het ROA een arbeidsmarkt-analyse te verrichten, gericht op het werkgeversveld. Het is voornamelijk onduidelijk of dat onderzoek de afgestudeerden moet wijzen op hun kansen, of dat juist de werkgevers attent moeten worden gemaakt op de mogelijkheden van gezondheidswetenschappers.

Tijdelijke aanstelling

Het onderzoek "Beroepsperspectief van gezondheidswetenschappers" betrof de eerste drie lichtingen afgestudeerden. Inmiddels is het aantal afgestudeerden toegenomen tot bijna 500 en is ook het aantal afstudeerrichtingen is uitgebreid. Medewerkers van de verschillende vakgroepen hebben redelijk nauwkeurig bijgehouden waar hun eerste afgestudeerden terecht kwamen. Opvallend is het geringe aantal vaste aanstellingen, maar een redelijk aantal studenten vindt een tijdelijke baan als onderzoeker of beleidsmedewerker en een evengrote groep wordt AIO.

Van de dertien voormalige studenten Biologische Gezondheidskunde kregen er vijf een aanstelling als AIO, drie werden onderzoeksassistent (waarvan slechts één in vast dienstverband), één afgestudeerde koos voor een vervolgstudie en vier zoeken nog naar een betaalde baan.

Bij Bewegingswetenschappen verschilt het beeld niet wezenlijk. Van de achttien afgestudeerden is de helft werkloos en heeft slechts één afgestudeerde een vaste betrekking. Drie afgestudeerden zijn AIO en de resterende vijf hebben een tijdelijke aanstelling bij een onderzoeksinstituut of een stichting.

Dezelfde tendens was zichtbaar in het onderzoek naar het beroepsperspectief van de eerste drie lichtingen gezondheidswetenschappers. Hoewel meer dan driekwart van de afgestudeerden een betaalde baan had, ging het in minder dan de helft van alle gevallen om een

vaste baan. Vooral afgestudeerden van Verplegingswetenschappen en Beleid en Beheer werkten op projectbasis of hebben een anderszins tijdelijke aanstelling. Dat geldt in mindere mate voor afgestudeerde GVO'ers.

Bij Biologische Gezondheidskunde en Bewegingswetenschappen heeft een aanzienlijk deel een AIO-plaats gekregen. In de toekomst zullen de in aantal snel toenemende afgestudeerden daar echter veel minder gebruik van kunnen maken.

Hans Adriaanse: "De faculteit heeft 42 AIO-plaatsen en die zijn nu vrijwel volledig bezet. Misschien dat er nog een paar plaatsen bijkomen. Een AIO heeft een aanstelling voor vier jaar, dus de vervangingsratio is laag."

Klinisch psychologen

Geestelijke Gezondheidskunde heeft nog maar zeven afgestudeerden. Volgens prof. Marcel van Hout geeft dat aantal een vertekend beeld: "Veel afgestudeerden kiezen een tweede afstudeerrichting en blijven zolang op de universiteit tot dat zij een baan gevonden hebben. De kans op werk wordt met een tweede richting alleen maar groter."

De meeste afgestudeerde GGK'ers hebben inmiddels werk gevonden, maar niemand werd AIO. Dat gaat in de toekomst veranderen. GGK zit namelijk in een landelijk AIO-netwerk, samen met de Vrije Universiteit van Amsterdam en de Universiteit van Groningen. De werving van AIO's zal daar wel op brede schaal gebeuren, zodat de Maastrichtse kandidaten geen voorrang krijgen.

Naar verwachting zal de vakgroep jaarlijks ongeveer 35 - meest vrouwelijke - studenten afleveren. Zij zullen met name moeten concurreren met klinisch psychologen, een beroepsgroep die met massale werkloosheid kampt. Toch heeft Marcel van Hout geen al te somber toekomstbeeld:

"Gedurende een periode van twaalf maanden -in 1986 en 1987- hebben wij het aantal voor GGK'ers relevante advertenties geteld. Dat waren er maar liefst 550, waarbij het met name ging om functies in de hulpverlening. In slechts vier procent van alle gevallen betrof het onderwijs- of onderzoeksbanen. In ongeveer de helft van de vacatures werd minimaal HBO gevraagd, bij een kwart een psychologie-opleiding en bij twintig procent andere academische opleidingen."

Werkervaring

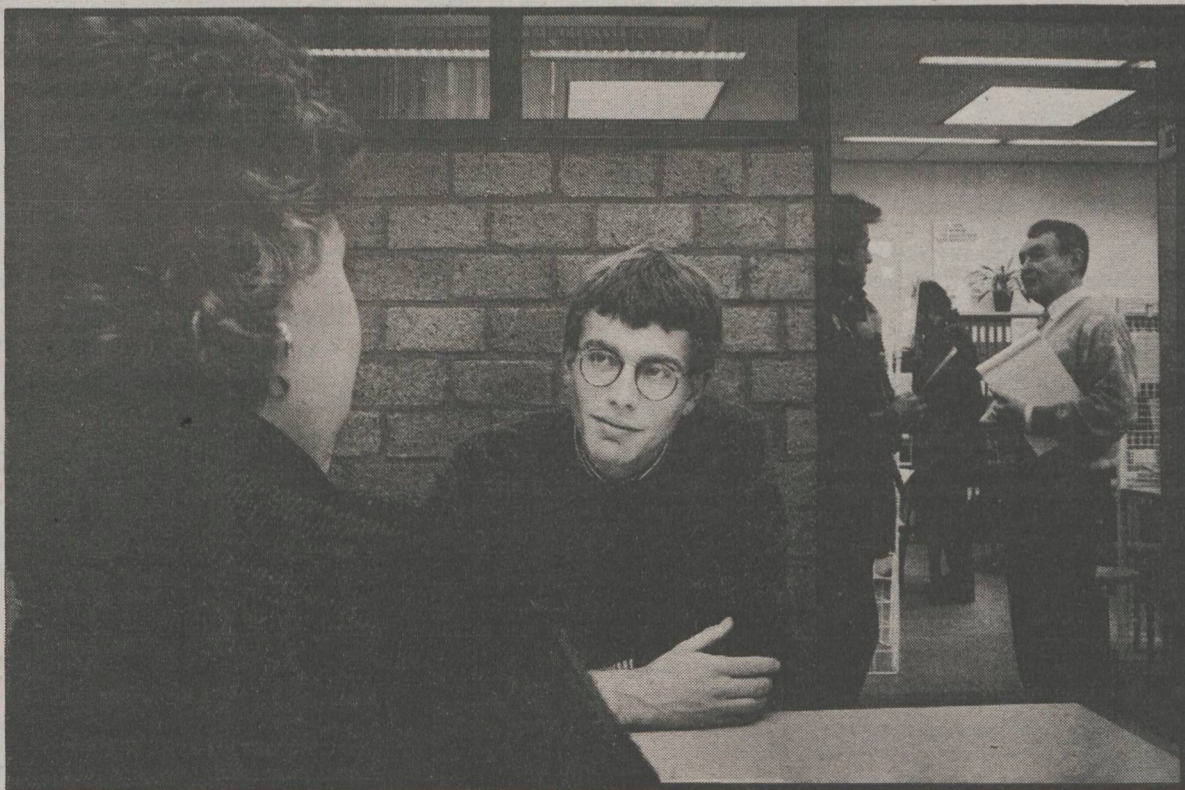
In het onderzoek "Beroepsperspectief van gezondheidswetenschappers" werd gezocht naar oorzaken die het al dan niet vinden van een betrekking zouden kunnen verklaren. Er bleek een duidelijke relatie te bestaan tussen het hebben van een vooropleiding op universitair of HBO-niveau en het slagen op de arbeidsmarkt. Vooral studenten Verplegingswetenschappen die voor aanvang van hun studie al een andere opleiding volgden kwamen later aan de slag. De helft van de afgestudeerden had in enige vorm relevante werkervaring opgedaan en dat bleek de kans op werk na de studie evenzeer positief te beïnvloeden. Vooral ervaring op onderzoeksgebied binnen de universiteit telt: Bijna alle studenten die tijdens hun studie onderzoeks- of studentassistenten hadden vervuld, kregen een baan. Datzelfde gold voor afgestudeerden met ervaring in de verpleging.

Toch nog 22 procent van alle afgestudeerden uit het eerder genoemde onderzoek bleek werkloos. De oorzaak daarvan werd door die werkzoekende studenten zelf aangegeven: een gebrek aan werkervaring, de slechte situatie op de arbeidsmarkt en de (te jonge) leeftijd werden vooral genoemd. Bovendien zouden werkgevers niet goed op de hoogte zijn van de inhoud van de Maastrichtse opleiding.

Wij vroegen enkele recent afgestudeerden naar hun ervaringen.

René Claessen studeerde in maart 1988

(vervolg op pagina 6)

Ate-Frans de Bruin tijdens een bezoek aan het Arbeidsbureau (foto Franco Gori)

Werkgelegenheid gezondheidswetenschappers

(vervolg van pagina 5)

René Claessen: tijd genoeg om het huis te witten. (foto Franco Gori)

af bij Beleid en Beheer. Ondanks dertig sollicitatiebrieven en zes gesprekken heeft hij tot nog toe geen baan gevonden. De belangrijkste redenen daarvoor zijn volgens hem het ontbreken van werkervaring en de onbekendheid van de studie bij werkgevers. Op de uitkomst van het onderzoek reageert hij verbaasd:

"Ik denk dat de resultaten nu heel anders zouden zijn, tenminste als ik mag afgaan op het aantal mensen in mijn omgeving die nog geen werk hebben gevonden. Je moet echt rekening houden met zeker een half jaar tot een jaar werkloosheid." Irma Heuft had meer geluk. Nog voordat zij in september 1988 bij Beleidswetenschappen (voorheen Beleid en Beheer) afstudeerde had zij al een baan gevonden. Via een tip van haar stagebegeleider rolde zij, zelfs zonder het schrijven van een brief, in een sollicitatieprocedure en een week later was zij directie-assistent in een ziekenhuis. Zij kreeg de voorkeur boven kandidaten met bijvoorbeeld een HEAO-opleiding, omdat haar studie meer specifiek op de gezondheidszorg gericht was. Dat betekent echter niet dat iedereen de Maastrichtse opleiding ook daadwerkelijk kent.

Irma Heuft: "Ik heb een directeur ontmoet die zei: 'Gezondheidswetenschappen? Is dat niet die studie die opgeheven wordt, dat sociale gedoe in het zuiden.' " Jannie Ritico vond na een half jaar, dertig brieven en vijf gesprekken een baan. Twee maal eerder was zij er erg dichtbij geweest, maar toen bleek zij als tweeëntwintigjarige zonder werkervaring uiteindelijk niet de geschikte kandidaat voor een baan met een beleidsmatig karakter. Van een werkgever kwam ooit het commentaar: "In Maastricht leidt men te oppervlakkig op. Zij doen wel veel, maar gaan nergens diep op in."

Tachtig brieven

Het is niet uitzonderlijk dat afgestudeerden veel sollicitatiebrieven moesten schrijven. Uit het onderzoek "Beroepsperspectief van gezondheidswetenschappers" bleek dat bijna veertig procent van de afgestudeerden meer dan twintig brieven moest schrijven. Incidenteel waren er vijftig, zeventig, en zelfs tachtig brieven nodig, het gemiddelde lag bij vierentwintig. Slechts eenderde had minder dan tien keer gesolliciteerd.

Ate-Frans de Bruin schreef als Beleidswetenschapper tussen augustus 1988 en nu ongeveer veertig brieven. Vorige week mocht hij voor het eerst op gesprek komen.

Ate-Frans de Bruin: "Mijn brieven waren in het begin niet zo goed. Ik schreef van 'ik wil zo graag en ik vind het zo

leuk'. Nu heb ik meer iets van 'dit kan ik, dit ben ik en jullie hebben mij nodig'. Ik merk vooral dat ik een gebrek heb aan werkervaring, maar ook aan onderzoekservaring. Mijn enige ervaring is mijn stage, maar die wordt niet op een zelfde niveau gewaardeerd als werkervaring. De opleiding is ook onbekend bij de werkgevers. Voor onze functies worden vaak economen, bedrijfskundigen of HEAO'ers genomen. Daar ligt een belangrijke voorlichtende taak voor de universiteit. Zij doet er nu méér aan om eerstejaars binnen te halen dan om laatstejaars op een gezonde manier kwijt te raken."

Naamsbekendheid

De kritiek verbaast Hans Adriaanse niet. Hij haast zich weliswaar om te zeggen dat toch een aantal afgestudeerden op belangrijke posten terecht zijn gekomen, tot in het ministerie toe, maar... "de opleiding moet zeker meer bekendheid krijgen en de faculteit is daar ook mee bezig, bijvoorbeeld door het organiseren van congressen en het opzetten van postdoctoraal onderwijs. Maar de beste reclame is het afleveren van goede producten op de arbeidsmarkt. Dat valt echter niet mee, want de beschikbare middelen zijn veel te gering. De faculteit heeft minder medewerkers dan de medische faculteit, maar wel vijf keer zoveel studenten."

Dat Maastrichtse afgestudeerden het zouden afleggen tegen andere, niet-specifiek op de gezondheid gerichte kandidaten, heeft volgens Hans Adriaanse nog een andere oorzaak:

"Het is voor een werkgever vaak aantrekkelijker om een 'oude-stijl' doctorandus te nemen. Die mensen hebben zeven of acht jaar gestudeerd en in die tijd veel ervaring opgedaan." Gezondheidswetenschappers zijn allemaal 'nieuwe stijl' en de meesten ronden hun studie in vier of vijf jaar af en alleen de afstudeerstage is een kennismaking met de praktijk. Om de afgestudeerde gezondheidswetenschapper op weg naar werk te helpen, bestaat inmiddels de mogelijkheid om een training solliciteren te volgen. Dit jaar doen daaraan ruim honderd studenten vrijwillig mee.

Verzadiging

In september 1988 begonnen ongeveer zeshonderd eerstejaars studenten aan de studie gezondheidswetenschappen. Raakt de arbeidsmarkt door het toenemende aantal afgestudeerden en de verdergaande bezuinigingen binnen de

gezondheidszorg niet verzadigd? Het onderzoek bij de eerste drie lichten gaf daartoe al enige indicatie. Bij afgestudeerden Beleid en Beheer werd een geleidelijke afname geconstateerd van het percentage werkenden naarmate men recenter was afgestudeerd. Bij Gezondheidsvoorlichting en Opvoeding was de afname beduidend sterker, terwijl bij Verplegingswetenschappen het omgekeerde werd gezien. Een conclusie viel op grond van de geringe aantallen nog niet te trekken maar voor Beleid en Beheer en Gezondheidsvoorlichting en Opvoeding zou kunnen gelden dat de markt verzadigd is.

Hans Adriaanse: "Ik had vooral bij GVO allang een verzadiging verwacht, maar vooralsnog is die uitgebleven. Een voorspelling durf ik echter niet te maken. Normaal gebeurt zo iets op basis van de 'varkenscyclus'; zijn er veel afgestudeerden dan stijgt het werkloosheidscijfer, waarna het aantal afgestudeerden in de loop der jaren afneemt en de werkloosheid weer daalt." Bij afgestudeerde gezondheidswetenschappers doet zich een dergelijk patroon nog niet voor. Ik verwacht wel problemen als de nieuwe lichten van zeshonderd studenten eenmaal op de arbeidsmarkt komt. Per afstudeerichting zullen dan ongeveer zeventig à tachtig mensen een baan moeten vinden."

Sinds de oprichting van de Faculteit der Gezondheidswetenschappen gaan er stemmen op, die het aantal eerstejaars willen beperken totdat enig inzicht wordt verkregen in de vraag naar deze mensen op de arbeidsmarkt. Hans Adriaanse behoort niet tot deze groep: "Geen enkele studie wordt geprogrammeerd op de behoefte van de arbeidsmarkt. En vooral voor gezondheidswetenschappen is dat onmogelijk. Ik verwacht wel dat de instroomcapaciteit in de toekomst zal afnemen tot 350 à 400 nieuwe studenten per jaar. Daar zijn een aantal redenen voor, maar een capaciteitsverlaging valt voorlopig nog niet te baseren op kennis over het arbeidsperspectief. Want dat zal nog enkele jaren op zich laten wachten."

Marc Bonten

MANNELIJKE PROEFPERSONEN GEZOCHT

In de periode maart t/m mei 1989 verricht het Instituut voor Geneesmiddelen, Veiligheid en Gedrag een onderzoek naar de specifieke werking van een kalmeringsmiddel. Men zoekt hiervoor mannelijke proefpersonen (18-40 jaar) met interesse in contactsporten.

De proefpersoon zal 3 videovertoningen bijwonen - al of niet na medicatie - waarbij enige metingen worden verricht. Een kennismakingszitting en een medische keuring gaan aan het onderzoek vooraf. De financiële vergoeding voor deelname bedraagt f 250,-.

Voor informatie en opgave: M.v. Boxtel, IGVG. tel.474591, tst.25.

GROENE KRUIS MAASTRICHT E.O.

De regionale vereniging Maastricht e.o. van het Limburgse Groene Kruis zoekt op korte termijn:

OPROEPKRACHTEN (WIJK)VERPLEEGKUNDIGEN/ (WIJK)ZIEKENVERZORGENDEN M/V

die tijdens ziekte, vakantie en/of bijscholing van wijkverpleegkundigen/wijkziekenverzorgenden in de dag- en avonddienst kunnen waarnemen.

Naar de functie van oproepkracht kunnen solliciteren zij die de opleiding H.B.O.-V of M.G.Z. (wijkverpleegkundie) dan wel de opleiding ziekenverzorging en applicatie-kursus wijkziekenverzorgende) hebben gevolgd;

- zo mogelijk beschikken over wijkervaring;
- langdurig inzetbaar zijn tijdens werkdagen m.n. tussen 08.00- 12.00 uur; in het weekend en vakanties;
- in het bezit zijn van een rijbewijs;
- woonachtig zijn binnen een straal van 20 km van het werkgebied.

SALARIERING/ARBEIDSVORWAARDEN.

Ten aanzien van de salariering en de arbeidsvoorwaarden is de C.A.O. voor het Kruiswerk van toepassing.

INLICHTINGEN.

voor inlichtingen omtrent deze vacature kunt u zich wenden tot mw. A. v.d. Meulen, hoofdwijkverpleegkundige, dagelijks bereikbaar tijdens kantooruren onder telefoonnummer 043-251151.

SOLLICITATIES

Schriftelijke sollicitaties kunt u tot uiterlijk 17 maart a.s. richten aan het Bestuur der Regionale Vereniging Maastricht e.o. van het Limburgse Groene Kruis, Observantenweg nr.10, 6211 ER Maastricht.

In Stelling

Kamers worden steeds duurder

TIJDELIJKE HUISVESTING NODIG VOOR NIEUWE EERSTEJAARS

Tot september moeten er nog ruim 1400 kamers voor de nieuwe eerstejaars (HBO én universiteit) worden gevonden op de particuliere kamermarkt. Binnenkort gaat weer de jaarlijkse wervingsactie van het Kamerburo van start, dit keer onder het motto 'Je hoeft geen kamergeleerde te zijn om kamerverhuurder te worden'.

De coördinator van het Kamerburo Seps Braun acht het onwaarschijnlijk dat er in het begin van het nieuwe studiejaar voldoende huisvesting zal zijn gevonden om alle eerstejaars onderdak te brengen. Daarom wordt in overleg met de gemeente gezocht naar locaties, die als eerste tijdelijke opvang kunnen dienen. Het nijpende kamertekort wordt onder andere veroorzaakt door de beperking van de sociale woningbouw. De woningbouwcorporaties kunnen daardoor tot het begin van het volgende studiejaar maar 75 nieuwe studenteneenheden opleveren. Bovendien blijkt de doorstroom binnen het huidige aanbod veel lager dan verwacht, omdat veel studenten na hun afstuderen niet meteen verhuizen. In de Belgische gemeenten Vroenhoven en Smeermaas worden er volgens Braun wel een paar honderd nieuwe eenheden voor studenten gebouwd, waarschijnlijk omdat daar de bouwkosten veel lager zijn dan aan deze kant van de grens. Studenten zullen volgens Braun in de toekomst steeds vaker bereid moeten zijn buiten het stadscentrum te wonen.

Het Kamerburo -onlangs verhuisd naar Bouillonstraat 9- heeft in 1988 dertienhonderd kamers bemiddeld, een verdubbeling ten opzichte van het jaar daarvoor. Het gaat meestal om kamers in vrije panden. Slechts vijftien procent van het particuliere aanbod bestaat uit hospita-kamers. Wonen op kamers wordt steeds duurder, zo blijkt uit een berekening van het Kamerburo. Vorig jaar steeg het aantal kamers met een huurprijs van

boven de 375 gulden met negen procent. De helft van alle kamers kost tussen de 300 en 375 gulden. Volgens Braun brengen verhuurders een hoge huurprijs vaak in verband met de leefwijze van studenten: "Ze klagen erover dat studenten de ramen openlaten, de verwarming niet laag zetten als ze weggaan en gaten in de deuren en muren maken. Of dat mensen op een gegeven moment altijd met z'n tweeën op een kamer zitten, zodat je toch nauwelijks meer van logeren kunt spreken. Ze willen dat wij de studenten óók op hun plichten wijzen tegenover de verhuurder en ik denk dat studenten inderdaad vaak erg individualistisch zijn."

Erg tevreden over hun huurbazen blijken de studenten overigens evenmin. Volgens Braun komen er geregeld klachten binnen, die er soms toe leiden dat er voor die huiseigenaar niet langer bemiddeld wordt.

Braun: "Vorige week kwamen hier nog drie mensen, die in een pand wonen waarvan de eigenaar aan de drank is verslaafd. Die maakt 's nachts veel lawaai en komt de kamers op. Wij gaan daar kijken en als het ons niet verantwoord lijkt, wordt zo'n adres uit het bestand gehaald."

Emely Nobis

WEINIG STUDENTEN DOEN BEROEP OP AUDITORENFONDS

Bij de universiteiten staan ruim 1.600 personen ingeschreven als auditor. Slechts zeven procent -wat meer dan honderd mensen- komt in aanmerking voor enige vorm van financiële steun uit het auditorenfonds.

Dat blijkt uit een evaluatie van de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU). Wie al zes jaar als student in het hoger onderwijs ingeschreven was, kan alleen nog als auditor verder studeren. De auditoren betalen een hoger collegegeld en hebben geen recht op studiefinanciering. Wel heeft minister Deetman een speciaal auditorenfonds gecreëerd, waarmee de universiteiten steun kunnen verlenen aan mensen die buiten hun schuld de inschrijvingsduur van zes jaar overschreden hebben. Met behulp van dit fonds hebben de universiteiten een regeling getroffen voor studenten die niet binnen zes jaar kunnen afstuderen. Zij kunnen een verklaring krijgen, waarin de verwachting wordt uitgesproken dat zij binnen een jaar alsnog hun diploma zullen halen. Op grond van die verklaring geven de banken een gunstiger lening

aan de auditoren. Vrijwel elke universiteit heeft daarvoor met een of twee banken een overeenkomst gesloten. In een beperkt aantal gevallen wordt uit het auditorenfonds geput om rechtstreeks het collegegeld van auditoren te compenseren. Slechts bij een enkele universiteit wordt het fonds in uitzonderingsgevallen ook gebruikt om auditoren een basisbeurs te geven. Van de ongeveer honderd auditoren die financiële steun krijgen, valt echter het overgrote deel onder de regeling voor het afsluiten van een gunstiger lening.

Het geringe aantal auditoren dit collegejaar wordt door de VSNU verklaard uit het vonnis van de Haagse rechtbankpresident Wijnholt, waarmee een deel van de Harmonisatiewet buiten werking werd gesteld. Daardoor kan een grote groep afgestudeerde hbo'ers zich toch als student inschrijven aan een universiteit.

Uit de evaluatie van de vereniging blijkt verder dat ongeveer een kwart van alle studenten gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid om het collegegeld in termijnen te betalen. Alle universiteiten hebben vergelijkbare regelingen voor de gespreide betaling getroffen. In het algemeen kunnen de studenten ook hiervoor uit een of twee banken kiezen die de termijnbetaling regelen. De VSNU verwacht dat het aantal studenten dat de collegegelden gespreid betalen wil in de komende jaren verder zal toenemen.

Jos Dohmen/HOP

WAT IS DE FUNCTIE VAN TOETSEN?

Er is nogal wat opschudding ontstaan naar aanleiding van de scores die studenten behalen op de bloktoetsen van de Juridische Faculteit van de Rijksuniversiteit Limburg.

Dat geeft te denken. Zeker als studenten de moeite gaan nemen om via publicaties aandacht te vragen voor dit probleem.

Het is niet moeilijk om af te geven op het huidige systeem van toetsen. Het is wel goed er kritisch naar te kijken, er van uitgaande dat de mensen die reageren graag willen dat er iets verandert in positieve zin.

Ik wil hieraan een bijdrage leveren vanuit een onderwijskundige invalshoek.

Toetsen is geen vrijblijvende activiteit, maar moet een functie hebben in het gehele onderwijsaanbod van een onderwijsinstituut. Het onderwijsaanbod op de RL is gegoten in de vorm van probleemgestuurd onderwijs.

Een kenmerk van probleemgestuurd onderwijs is, dat niet alle studenten exact dezelfde leerstof hebben bestudeerd aan het einde van een blok, en zich derhalve niet dezelfde kennis hebben eigen gemaakt.

Dat hoeft helemaal geen probleem te zijn. Het is immers heel goed mogelijk dat dit gemis in een later stadium wordt ingehaald. Bovendien verwerft de student zich door de wijze van studeren die inherent is aan probleemgestuurd onderwijs een aantal vaardigheden die het hem mogelijk maakt om zich in een latere werksituatie waar nodig die kennis eigen te maken.

Dat het accepteren van verschillen in kennis gevolgen heeft voor de toetsen die in de loop van de studie worden afgenomen ligt voor de hand. Hier wordt verderop nog op teruggekomen.

Een ander kenmerk van probleemgestuurd studeren in Maastricht is dat er onderwijsgroepen worden gevormd die begeleid worden door een tutor. Op het eerste gezicht lijkt hier niets mis aan, maar er ontstaan grote problemen door de invulling die de tutores geven aan het begrip begeleiding. Dikwijls is het zo dat de tutores zijn afgestudeerd in een heel ander vakgebied dan waarvoor ze worden ingezet. Soms zijn ze nergens in afgestudeerd. Boffen doe je als student wanneer je de blokcoördinator treft als tutor. Behalve dat hij terzake kundig is is hij ook gemotiveerd om de groep zo optimaal mogelijk te begeleiden, omdat hij meer dan de andere tutores betrokken is bij het blok. Bovendien zijn er nog al wat tutores die het begeleiden van groepen niet direct als het meest plezierige onderdeel van hun taak beschouwen. Groepen begeleiden is niet iets dat je zo maar kunt. Daar heb je een aantal psychologische, didactische, en sociale vaardigheden voor nodig. Die kun je alleen verwerven door een gedegen scholing. Met af en toe een tutoresbijeenkomst en een handleiding kom je niet echt ver. Zowel tutores als studenten worden op deze manier te kort gedaan, en zo voelen ze zich ook.

Een goede begeleiding in de onderwijsgroep is een voorwaarde om probleemgestuurd leren goed te laten verlopen. Alle studenten hebben recht op een begeleider in de ware zin van het woord, en dus dient het onderwijsinstituut er zorg voor te dragen dat zij haar begeleiders een gedegen opleiding geeft.

Alleen dan is het mogelijk dat het onderwijsleerproces in de groepen goed verloopt.

De taken in de blokboeken zijn niet zo geformuleerd dat er eenduidige leerdelen uit voortvloeien. Bovendien worden bepaalde leerstukken niet altijd door de studenten begrepen en hebben zij behoefte aan enige toelichting van de tutor. Begeleid een deskundige tutor of groep dan is er geen nood, is de tutor echter niet zo goed op de hoogte van specifieke leerinhouden, dan zwemt een groep soms te lang en te ver weg. De inhoudsdeskundige biedt ook geen oplossing, omdat de problemen vaak om een directe aanpak vragen in de groep.

Het ligt voor de hand dat, doordat de begeleiding in de groepen verschilt, er ook verschillen optreden in de kennis, de inzichten, en de vaardigheden, die studenten zich eigen maken.

Uit het voorgaande blijkt, dat door factoren waar de studenten geen invloed op kunnen uitoefenen, aan het einde van een blok geen sprake is van een homogene groep studenten wat betreft hun kennisniveau.

Daaruit volgt dat er niet ongedifferentieerd getoetst kan worden. Jammer genoeg is dit op de RL wel het geval. Uiteraard is het voor een onderwijsinstituut van belang dat er getoetst wordt alleen al uit het oogpunt van niveaubewaking. Bovendien is het voor studenten ook plezierig bij tijd en wijle een indicatie te hebben in hoeverre men zich bepaalde leerstof heeft eigen gemaakt. Toetsen dienen echter afgestemd te zijn op het onderwijs aanbod. Het is niet moeilijk om deze doelstelling te bereiken. Er zijn vele mogelijkheden hiervoor. Het voert te ver hier uitgebreid op in te gaan, maar te denken valt aan: mondelinge toetsen, werkstukken, andere vraagstelling, duidelijke afspraken over wat precies de basisstof is, andere normering, enzovoort.

In ieder geval is het van groot belang dat studenten door de wijze van toetsen niet gestimuleerd worden om allerlei handboeken en andere literatuur weer domweg van buiten te gaan leren. Zover zal toch niemand het doel van probleemgestuurd onderwijs voorbij willen schieten. Geconcludeerd kan worden dat het Maastrichtse onderwijs een gedifferentieerd aanbod doet aan onderwijs, onder invloed van een aantal factoren. Niet meer dan logisch is het dan ook dat de toetsen gedifferentieerd zijn.

Er zijn legio mogelijkheden om de wijze van toetsen meer in overeenstemming te brengen met de visie op onderwijs die de RL, getuige de keuze voor probleemgestuurd onderwijs, heeft.

Uit deze keuze is een visie op mensen te destilleren, die haaks staat op het ontnemen van de faire kans aan studenten om hun studie met succes voort te zetten.

Riet Voorbraak-Sluijpers
2e jaars student rechten.

In gedachten wordt er bij het Sociaal Historisch Centrum al driftig geknutseld aan de tentoonstelling die deze zomer het veertigjarig bestaan feestelijk moet begeleiden. In 1949 vond de officiële oprichting plaats. "Vlak na de oorlog kregen we bij de Katholieke Arbeidersbeweging in Heerlen een lokaal met wat kastruimte", vertelt pater Remigius Dieteren, oprichter van het SHC en sindsdien in allerlei functies daaraan verbonden. Bij hem en anderen was ongerustheid ontstaan over het verdwijnen van nogal wat archiefmateriaal over de mijnstreek; gedurende de oorlog was veel vernietigd, en om de rest voor dat lot te behoeden was actie nodig. Het resultaat kreeg de weidse benaming Sociaal Archief van de Katholieke Arbeidersbeweging (KAB). Binnen enkele jaren wist men zich echter van bredere steun in de Limburgse samenleving te voorzien zodat in '49 het archief kon worden omgevormd tot een stichting, het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg, waarin de KAB nog maar een van de participanten was. Ook het aanvankelijk vooral op de mijnbouwgeschiedenis georiënteerde blikkveld verbreedde zich tot een algemene interesse voor de sociaal-economische geschiedenis van deze provincie en de aangrenzende gebieden. In de loop der jaren wist het SHC subsidies te verkrijgen van de provinciale Limburgse overheid, gemeenten, en het ministerie van onderwijs en wetenschappen. Tezamen belooft dat tegenwoordig ongeveer een miljoen gulden per jaar. Vooral de laatste tien jaar is het instituut gegroeid, zowel in omvang als in activiteiten. Een top op heden centrale taak van het centrum is het binnenhalen van archieven van bedrijven en instellingen, iets waarvoor in de wereld der historici veel waardering bestaat omdat immers veel van die particuliere archieven anders reddeloos verloren dreigen te gaan. Ook de bibliotheek groeit gestaag, vooral als gevolg van schenkingen, veelal in combinatie met archiefmateriaal. De per definitie altijd wat onevenwichtige opbouw van de collectie die daar het gevolg van is wordt gecompenseerd door de aanwezigheid van materiaal dat nergens anders te vinden is, zo verzekeren historici die het Centrum kennen.

Blijft de derde poot onder het SHC, het onderzoek. Voor wie de jaarboeken die door het Centrum worden uitgegeven erop naleest, rest geen andere slotsom dan dat er overvloedig aan onderzoek wordt gedaan. Dat is mede het resultaat van wat door velen als een der grootste kwaliteiten van de directeur, Jansen, wordt gezien: het vermogen om uit alle hoeken en gaatjes geld te toveren, fondsen aan te boren en opdrachten binnen te slepen. "Een in dat opzicht zeer actieve en vindingrijke man", luidt dan ook het oordeel van prof. Th. van Tijn, hoogleraar sociaal-economische geschiedenis in Utrecht en een van de autoriteiten op dit vakgebied in Nederland. Het gevolg van die vindingrijkheid is bijvoorbeeld de financiering van een project om werkloze jonge historici binnen hun discipline aan het werk te houden door ze hun doctoraalscriptie te laten omwerken tot een publikatie. Een ander gevolg is het bestaan van een fenomeen dat door (ex-)medewerkers van het SHC "de winter-AIO" wordt genoemd: AIO's die een half jaar in dienst zijn, zomers verdwijnen en "als de R in de maand komt weer terugkeren". Op die manier kunnen dus twee onderzoekers twee thema's behandelen en bezetten ze toch maar een arbeidsplaats. En zo zijn er meer onorthodoxe oplossingen voor het oeroude probleem hoe een zo groot mogelijk rendement te verkrijgen met geringe middelen. Kortom, een successtory van de bovenste plank: het SHC lijkt een bloeiend wetenschappelijk instituut dat vol vertrouwen zijn tweede veertig jaar in kan gaan. Toch zijn er vraagtekens. Her en der vallen namelijk minder positieve geluiden te vernemen. Is het SHC wel zo wetenschappelijk als wordt gesuggereerd? Wat gebeurt er nu werkelijk achter die prachtige witte facade aan de Boschstraat 73?

Eerst maar eens gekeken naar het meerjaren-onderzoekplan van het Centrum. Helaas, dat is niet voor de pers bestemd; hoe wel er sprake is van een "onderzoekplan 1985-1990" (overigens in '87 voor het eerst genoemd) deelt directeur Jansen mee dat het hier een intern stuk betreft, dat evenmin als een evaluatienota ten behoeve van het ministerie openbaar is. Commentaar van historicus Van Tijn over de geheimhouding van dit soort stukken: "Voor een wetenschappelijk instituut is dat volkomen idioot, normaal treedt je daarmee juist naar buiten."

Dan de informatie maar langs andere weg ingewonnen. Het SHC-jaarverslag noch mondelinge mededelingen leveren echter veel helderheid op. Jansen onderscheidt drie soorten onderzoek: contractonderzoek, infrastructuur versterkend - en fundamenteel onderzoek. Onder de tweede categorie wordt naast de bewerking van bronnen ook archief- en bibliotheekonsluiting begrepen, werk dat normaliter tot de ondersteunende bezigheden wordt gerekend. Volgens Jansen is zijn vaste staf (naast hemzelf twee onderzoekers) voor 75% van de tijd in de weer met 'fundamenteel' onderzoek, een indicatie voor de wetenschappelijkheid van zijn instituut; veel van het contractwerk wordt immers verricht door per opdracht ingehuurd medewerkers. Drs. W. Rutten, hoofd van de afdeling onderzoek, geeft daarentegen tegengestelde cijfers: zo'n 80% van de tijd gaat

juist op aan contractonderzoek. Verwarring is troef.

Of vervolgens dat contractonderzoek ook altijd de vereiste kwaliteit heeft is nog een vraag apart. In een aantal gevallen, bijvoorbeeld industrieel-archeologisch onderzoek in opdracht van Gedeputeerde Staten, zal daar weinig mis mee zijn. Dat werk wordt ook gepubliceerd en is dus controleerbaar. Niet voor niets wordt bij universitair contractonderzoek altijd publikatieverplichting bedongen, hoogstens gelimiteerd door een termijn. Bij het SHC ligt het anders: veel opdrachten liggen in de sfeer van de bedrijfs- of organisatiegeschiedenis. In de meeste gevallen, zo verklaart Jansen, worden er geen afspraken over publicatie gemaakt, soms gebeurt zelfs het omgekeerde: dan wordt een afspraak tot niet-publiceren gemaakt. Hoe op die manier het woord van Jansen "dat men altijd wel een wetenschappelijke vraagstelling nastreeft" tot waarheid kan worden blijft in het duister.

Toch is er in het land wel waardering voor de prestaties van het instituut. De Nijmeegse sociaal-economisch historicus prof. P. Klep bijvoorbeeld oordeelt uiterst lanimoedig over het onderzoeksbeleid van het SHC. Voorzover dat niet altijd wetenschappelijk is komt dat ook wel doordat daar niet altijd om wordt gevraagd, meent hij. Toch moet je dergelijke opdrachten als instituut aanpakken, omdat ze inkomsten met zich mee brengen. Bovendien, benadrukt Klep, kun je zo'n instituut dat tevens een archief- en een bibliotheektaak heeft, toch moeilijk vergelijken met een pure researchinstelling. Ook de Wageningse landbouwhistoricus en tevens SHC-bestuurslid Van der Woude ("Het is een mooi instituut, er komen leuke dingen uit") laat zich in soortgelijke termen uit: de vergelijking van het SHC met een universitaire vakgroep bijvoorbeeld, die aan de hand van een vast budget onderzoeksplannen kan vaststellen, gaat volgens hem mank. Zowel Klep als Van der Woude beklemtonen de dienende functie die een instelling als het SHC voor de regio heeft, waardoor veel contractwerk gedaan moet worden en minder makkelijk een lijn is aan te brengen in de researchspanningen als geheel.

Maar juist dat gebrek aan samenhang in het onderzoeksprogramma leidt twee andere historici weer tot negatiever conclusies. Erik van Royen en Ben Gales schrijven in opdracht van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap (LGOG) een artikel over de beoefening van de sociaal-economische geschiedenis in Limburg dat waarschijnlijk in mei zal verschijnen. Het SHC speelt daarin als enige professionele instelling op dat terrein uiteraard een belangrijke rol. Maar is dat ook werkelijk zo? Van Royen: "Het SHC spreekt over fundamenteel onderzoek. Daartoe reken ik onderzoek dat sterk vernieuwend is, dat enige uitstraling heeft, dat weer nieuw onderzoek oproept. Nou, zulk onderzoek vindt bij het SHC niet plaats. De vlag dekt de lading dus niet. Wat er wel gebeurt heeft geen structuur, geen lijn. Het ontbreekt ook aan visie, men blinkt nergens echt in uit. Dat komt ook door de overmaat aan contractonderzoek; er wordt veel te veel aangepakt. De vaste staf kan zich daardoor nooit diepgaand concentreren op bepaalde terreinen. Onze conclusie is dan ook dat het SHC al zeker niet beantwoordt aan de pretenties die het zelf koestert, maar ook niet aan de eisen die je kan stellen aan een instituut dat over dergelijke middelen beschikt. Het bekleedt geen voortrekkersrol, men sluit niet aan bij de discussies in de historische wereld, en de uitstraling op de geschiedbeoefening in de regio is nul komma nul."

Directeur Jansen ontkent dat er geen samenhang in het programma zou zitten; leidraad is volgens hem altijd het verband tussen economische ontwikkelingen en sociale veranderingen, toegespit op Limburg. Dat vormt dus het bindend element tussen door Jansen begeleidte dissertaties over de techniek en productie van klokken, over een criminele bende in de 18de eeuw, over de zwakzinnigenzorg in de 19e en 20e eeuw.

Close reading
Wat valt er verder over het onderzoeksbeleid uit de jaarverslagen te destilleren? Die maken altijd een vast onderdeel uit van de steeds dichtere Studies over de sociaal-economische geschiedenis van Limburg, een jaarlijkse SHC-uitgave die verder grotendeels met ar-

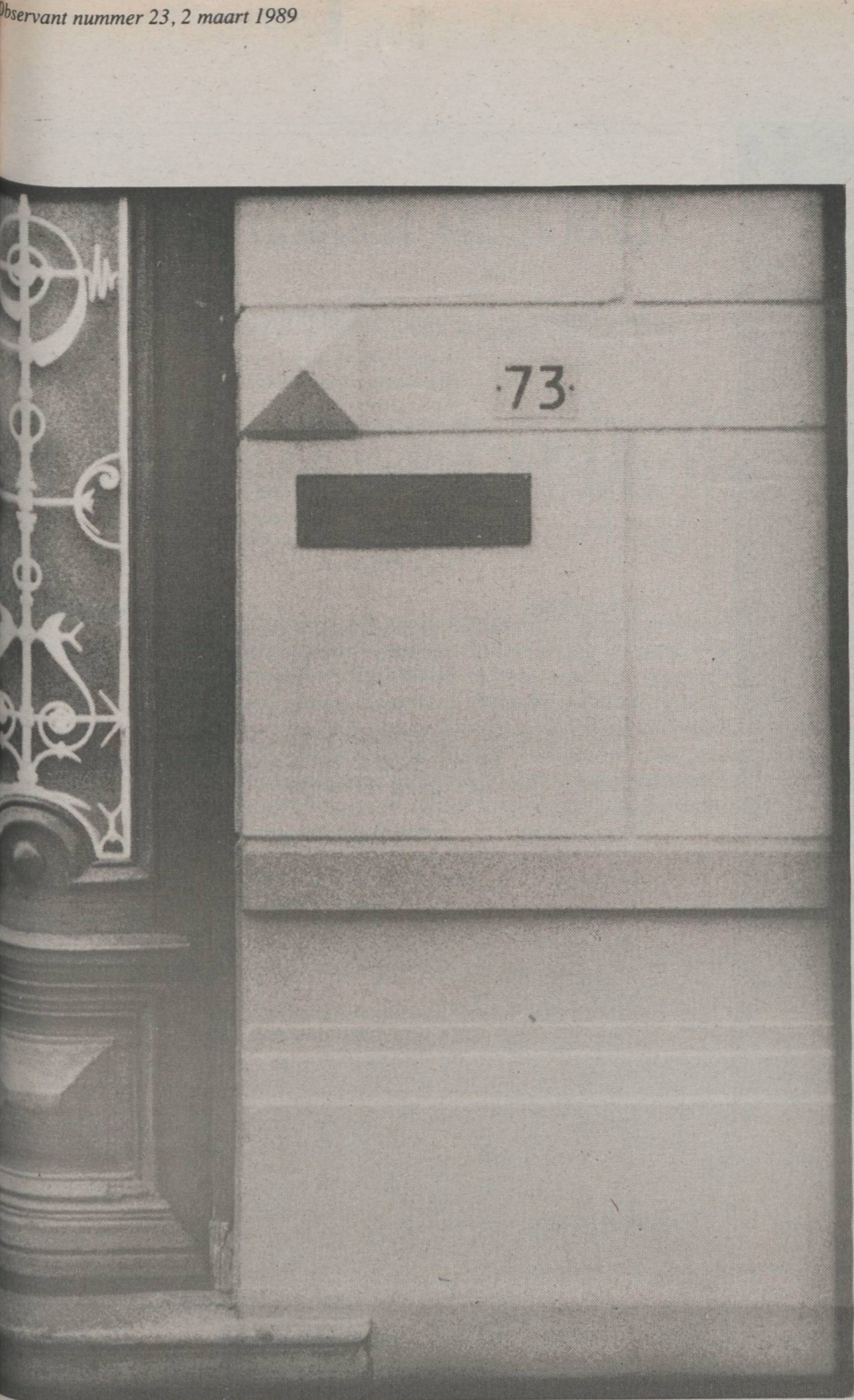
SOCIAAL HISTORISCH CENTRUM, EEN OMSTREDEDE INSTITUUT

Het lijkt een geschenk uit de hemel: zonder er iets voor te hoeven doen (het SHC) aan de Maastrichtse Boschstraat wordt de RL gewoon in de schoot geworpen. Het is een zaak van twee maanden. Maar de werkelijkheid blijkt anders. Het SHC zal in het kader van een nieuw beleid van het ministerie van onderwijs inderdaad iets dichter tegen het ministerie ook nog andere subsidiegevers kent, maar ook omdat niet iedereen binnen de universiteit even enthousiast is over "het Centrum" en wat is het SHC, wat doet het, en hoe zal de relatie met de universiteit eruit zien? Een analyse van de SHC-jaarverslagen en gesprekken met betrokkenen.

titikelen wordt gevuld. Enige "close reading" van vooral de lijsten van onderzoekspublicaties, die elk jaar langer en dus indrukwekkender worden, blijkt uiterst instructief te zijn. Uiteraard dient de menselijke neiging om in rapporten aan superieuren en subsidiegevers de resultaten zo gunstig mogelijk te presenteren, ingecalculeerd te worden, maar de vraag is hoever die tolerantie moet reiken. Zijn bijvoorbeeld dubbelstellingen in de lijst van publicaties geoorloofd? Het meest recente verslag, over 1987, meldt dat er 17 onderzoeken zijn gepubliceerd. Vergelijking met het voorafgaande jaar, '86', leert echter dat zes daarvan ook toen al werden genoemd. Eerdere jaren geven een soortgelijk beeld. Hoe kan zo iets? Directeur Jansen: "Dat doen we op voorschift van het ministerie van onderwijs, dat wil dat er gerapporteerd wordt vanaf 1 november tot 31 december van het volgende jaar. Veertien maanden dus. Publicaties die nog in november en december van het voorafgaande jaar uitkwamen, tellen we dus mee."

Maar moet dat dan niet in het verslag vermeld worden? "Dat gebeurt ook". Waar dan? "Kunt u het niet vinden? Dan zal dat zinnetje er wel uitgevallen zijn, zo'n verslag staat in een tekstverwerker en wordt jaarlijks geactualiseerd. Als het dan een keer verdwenen is blijft het eruit. Maar het is een keer vermeld."

De argwaan eenmaal gewekt, ligt een nadere bestudering van de titels die als onderzoekspublicatie worden opgevoerd, voor de hand. Ook hier verrassende resultaten. Uiteraard zijn er serieuzere studies van respectabele omvang, maar er is meer. Veel titels omvatten niet meer dan enkele tijdschriftpagina's. In een van de verslagen prijkt zelfs een artikelje in een huis-aan-huisblad van de hand van een der medewerkers van het

SOCIAAL HISTORISCH CENTRUM, EEN OMSTREDEDE INSTITUUT

universiteit er een instituut bij. Geen moeizame onderhandelingen met ministeries (het SHC) aan de Maastrichtse Boschstraat wordt de RL gewoon in de schoot geworpen. Het is een zaak van twee maanden. Maar de werkelijkheid blijkt anders. Het SHC zal in het kader van een nieuw beleid van het ministerie van onderwijs inderdaad iets dichter tegen het ministerie ook nog andere subsidiegevers kent, maar ook omdat niet iedereen binnen de universiteit even enthousiast is over "het Centrum" en wat is het SHC, wat doet het, en hoe zal de relatie met de universiteit eruit zien? Een analyse van de SHC-jaarverslagen en gesprekken met betrokkenen.

op de lijst. Elders staat weer een publikatie in het verslag over de geschiedenis van Drenthe en elders vinden we titels uit de reeks "Maastrichtse geschiedenis" van de Stichting Historische Maastricht waar het SHC geen enkele relatie heeft, behalve dat zijn archivaris toevallig voorzitter van deze stichting is. Hoe belandt dit alles in de lijst? De departementale richtlijn dateert van zeven of acht jaar geleden, meent Jansen, en ergens in dat tijdvak zou de melding gemaakt moeten zijn van deze onorthodoxe oprekking van de kalender. De werkelijkheid is echter dat in geen enkel jaarverslag hierover ook maar enige mededeling wordt gedaan. Ook een woordvoerder van het ministerie reageert in eerste instantie verbaasd. Men is daar gewend om een jaar als equivalent van twaalf maanden te beschouwen. Een speurtocht in de departementale archieven naar de bewuste circulaire had op het moment van ter perse gaan van dit blad echter nog geen resultaat.

De argwaan eenmaal gewekt, ligt een nadere bestudering van de titels die als onderzoekspublicatie worden opgevoerd, voor de hand. Ook hier verrassende resultaten. Uiteraard zijn er serieuzere studies van respectabele omvang, maar er is meer. Veel titels omvatten niet meer dan enkele tijdschriftpagina's. In een van de verslagen prijkt zelfs een artikelje in een huis-aan-huisblad van de hand van een der medewerkers van het

prestaties. Dat omvat dan niet alleen zijn eigenlijke werk aan het dialectwoordenboek, ook zijn in vrije tijd vervaardigde bijdragen voor een heemkundig periodiek vallen eronder. Het aardigste is wel dat de man zijn lijstje vanzelfsprekend ook in het jaarverslag van zijn eigen instituut laat opnemen.

mislukken van een dergelijk project lijkt het personeelsbeleid een rol te spelen. Wie zijn oor te luisteren legt bij medewerkers ("geen naam in de krant alsjeblieft") en ex-medewerkers (die wel vrijuit durven spreken), hoort merkwaardige dingen. De betrokken onderzoeker is van huis uit kerk- en kunsthistoricus. Niettemin kreeg hij opdracht een landbouwhistorisch onderzoek te verrichten, waarvoor hij assistentie ontving van een tweede kunsthistoricus en een student. Helemaal onvoorstelbaar dat een project dan niet vlekkeloos verloopt is het dus niet. Het is een voorbeeld van de invloed van het personeelsbeleid op de onderzoeksprestaties: vooral de autoritaire stijl van leidinggeven van directeur Jansen wordt bekritiseerd. Overleg vindt nauwelijks plaats, beslissingen over wie welk contractonderzoek gaat doen worden door Jansen genomen, de begeleiding is minimaal. In de contacten met opdrachtgevers zou hij zijn eigen onderzoekers afvallen. "Een ziekmakend arbeidsklimaat", zegt de een; "Frustrerend, permanente ergernis, het onderzoek lijdt eronder", meldt een ander; "Ik ben nog elke dag blij dat ik er weg ben", zegt weer een derde. Deze laatste, dr. Loek Kreukels, hoeft geen blad meer voor de mond te nemen. Hij was jaren hoofd onderzoek bij het SHC, schreef in die tijd een in wetenschappelijke kring goed ontvangen proefschrift over de mijnstreek dat in de reeks die het SHC samen met het LGOG uitgeeft, de Maaslandse Monografieën, verscheen, maar dat vervolgens een storm van protest uitlokte uit de hoek van datzelfde SHC. Vooral de voorstelling van de fameuze katholieke voorman dr. Poels zou niet waarheidsgetrouw zijn geweest, en de kritiek op eerder onderzoek, onder andere van pater Remigius Dieteren, was onheus. Tijdens de promotie in Utrecht bij prof. Van Tijn maakte Jansen als lid van de promotiecommissie zoveel misbaar dat hem dat later op een repriemande van Van Tijn kwam te staan. Jansen ontkent nu dat hij gekapitteld is, maar Van Tijn spreekt van een "forse aanvaring". Bij hem deed dit eveneens twijfels rijzen aan de wetenschappelijke onafhankelijkheid van Jansen en zijn instituut. De vele bindingen met het "Limburgse establishment, CDA-achtige organisaties" en de afhankelijkheid van onderzoeksopdrachten uit die kringen doen Van Tijn vrezen dat het SHC onvolgende wetenschappelijke distantie weet te bewaren. Op de kwaliteit van Jansens proefschrift uit 1979 heeft hij overigens weinig aan te merken: dat was "wetenschappelijk te moete waard". Des te meer kritiek heeft hij op de inaugurale rede van Jansen in 1984 toen die de bijzondere leerstoel namens het SHC bij de RL ging bekleeden. Van Tijn heeft het stuk niet meer voor zich, maar vond het "beslist niet goed". Ook Kreukels deelt die mening, maar hij kan zijn opinie nog wat nader adstrueren. Niet alleen was het inhoudelijk een warrig stuk, ook het notenapparaat vertoont volgens hem feilen. Samen met een collega (Kreukels werkte toen nog bij het SHC) vlooid hij de verwijzingen door en concludeerde dat er in ruwweg de helft van de gevallen "iets mee was". De grootste giller was wel een verwijzing naar een artikel in een (nog) niet bestaand Italiaans tijdschrift. Jansen bleek de brochure van de uitgever gehanteerd te hebben waarin de komst van het tijdschrift werd aangekondigd. Ook verwijzingen naar boeken die niet zelf geraadpleegd zijn maar bij een ander worden aangehaald, zonder dat feit te vermelden, zouden voorkomen. Jansen erkent dat zo iets onder tijdsdruk "en als je het oorspronkelijke boek niet te pakken krijgt" wel eens aan de orde is, "maar dan zet ik er altijd 'cfr' (=vergelijk) bij", legt hij uit.

"In het historisch onderzoek is dat ontoelaatbaar", stelt dr. Jeroen Dekker van de vakgroep geschiedenis bij de faculteit der algemene wetenschappen vast. "Bijvoorbeeld Plato citeren uit een 'geschiedenis van de filosofie' en dan alleen de oorspronkelijke titel van Plato vermelden, dat kan niet." De notering cfr. staat hier volledig buiten, voegt hij nog toe. Jansen zelf ontkent dat hij systematisch slordig met zijn notenapparaat omspringt. "Er zit wel eens een veranderingje of typefout in, maar dat gebeurt iedereen. Ook in het proefschrift van Kreukels zitten lelijke veranderingen bij de noten."

Hoe wordt eigenlijk de bijzondere leerstoel van het SHC bij de universiteit ingevuld? Jansen heeft zelf in 1983 de door het SHC aangeboden plaats ingenomen en is sinds die tijd dus professor Jansen. Anderhalve dag per week is hij bezig met "de veranderingen in de samenleving in het verleden in relatie tot de typologie van de maatschappijvormen met het accent op Limburg en de aan deze provincie grenzende regioes".

Resteert de belangrijkste reden om dit artikel te schrijven: de aansluiting van het SHC bij de RL. Het is een gevolg van beleid van het ministerie van onderwijs, dat alle para-universitaire instituten bij een grotere wetenschapsorganisatie ondergebracht wil zien. Het SHC wordt geen universitair instituut maar zal 'geleierd' worden, met behoud van zelfstandigheid. Geld van de minister gaat de eerste vier jaar voorzien van een bestemmingslabeltje via de RL naar het SHC, daarna krijgt de universiteit grotere verantwoordelijkheid. In bilaterale gesprekken is al vastgelegd dat het SHC die bijdrage dan gewoon blijft ontvangen, naast die van de provincie (50%) en van de gemeente (3%). Voorzitter van het college van bestuur Drs. Vredevoogd legt uit dat er wel eisen aan het SHC worden gesteld, die momenteel ambtelijk worden uitgewerkt. Zo zal men zich aan de universitaire begrotingstechniek moeten aanpassen, bronnenmateriaal bij het Centrum moet volgens normale wetenschappelijke standaarden toegankelijk zijn, en er zal een behoorlijk onderzoeksplan moeten worden overlegd, dat dan vervolgens "marginaal" getoetst zal gaan worden.

Chris den Hamer van algemene wetenschappen is allerminst gerust op de gevolgen van deze nieuwe verbindesten. "Wij willen op geen enkele manier geassocieerd worden met de activiteiten van het SHC. Dat is schadelijk voor de wetenschappelijke reputatie van de vakgroep en de faculteit. En hoe zal het met eventuele bezuinigingen in de toekomst gaan?" Laatse vraag aan Vredevoogd: wat gebeurt er als blijkt dat het Centrum zich niet aan wetenschappelijke normen houdt? "Dan ontstaat er een nieuwe situatie, waarin we ons moeten afvragen of de relatie met de universiteit wel kan blijven voortduren."

Wammes Bos
Hoe wordt eigenlijk de bijzondere leerstoel van het SHC bij de universiteit ingevuld? Jansen heeft zelf in 1983 de door het SHC aangeboden plaats ingenomen en is sinds die tijd dus professor Jansen. Anderhalve dag per week is hij bezig met "de veranderingen in de samenleving in het verleden in relatie tot de typologie van de maatschappijvormen met het accent op Limburg en de aan deze provincie grenzende regioes".

Dekker daarover: "Ik kan dat nooit onthouden, maar ik denk altijd maar dat het wel over de geschiedenis van Limburg zal gaan." Daarmee is naar zijn zeggen met een aangegeven waarom de vakgroep geschiedenis, die in de tussentijd is opgericht, weinig wetenschappelijk contact heeft met het SHC: men doet aan de RL niet aan regionale geschiedschrijving. Slechts met één SHC-onderzoeker, Rutten, bestaan contacten. De leerstoel van Jansen is in '83 binnen de faculteit der gezondheidswetenschappen geplaatst omdat op dat moment daar de enige mogelijkheid tot aansluiting lag. De vakgroep gezondheidsethiek en wijsbegeerte nam hem welwillend op. Maar had Jansen later bij de vorming van de vakgroep geschiedenis niet beter kunnen overstappen naar die wetenschappelijk wat natuurlijker omgeving? Zeker wel, zegt Jansen, "maar je moet je niet opdringen. Zoets kan op het moment dat beide partijen vinden dat het nuttig is." Vindt de wederpartij het nuttig? Alle betrokkenen bij algemene wetenschappen en de vakgroep geschiedenis roepen in koor dat het "nooit aan de orde is geweest, nee, ook nooit gesteld". Alleen secretaris/directeur Den Hamer spreekt in niet mis te verstane termen. Den Hamer: "Pogingen om hem naar de vakgroep geschiedenis te halen? Integendeel, en ze zullen ook niet ondernomen worden. Jansen heeft in het begin krachtig geprobeerd de geschiedenisactiviteiten naar zijn instituut toe te trekken, maar dat hebben we verhindert. Bij de opstelling van het profiel van de basisvoorziening geschiedenis is hij daarom nauwelijks meer betrokken geweest."

In zijn huidige vakgroep bij gezondheidswetenschappen neemt bijzonder hoogleraar Jansen een aparte plaats in. Ook hier weer weinig animo bij de medewerkers om met naam en toenaam geciteerd te worden, maar de teneur is duidelijk: de bijdrage van Jansen aan de vakgroep is minimaal. Hij participeert ondanks zijn relatief ruime aanstelling van 0,3 fte in geen enkel onderzoeksprogramma. Onderwijs geeft hij wel, maar min of meer individueel, steeds hooguit twee of drie studenten die bijvoorbeeld stagebegeleiding krijgen. Daarvoor schijnt bij die studenten wel waardering te zijn, "hij doet dat leuk", wordt er gezegd. In het begin is zijn ondervijstaak overigens groter geweest. Verder heeft Jansen dan nog 6 promovendi en zoals gemeld geen eigen onderzoek. Hoe hij daarmee anderhalve dag per week weet te vullen is iedereen een raadsel. Het college van toezicht op de leerstoel is sinds '84 niet meer bijeen geweest en heeft ook anderszins geen activiteit ontplooi. "Als er geen klachten komen is dat ook nauwelijks nodig", zegt prof. Van der Woude, een van de twee vertegenwoordigers van het SHC in het toezichtcollege. "Ik wacht op de vijfjaarlijkse evaluatie". Die zal echter niet komen, want het reglement op deze leerstoel spreekt niet van termijnen, en de nieuwe algemene regeling voor bijzondere leerstoelen waarin dat wel gebeurt, komt daar niet voor in de plaats.

Resteert de belangrijkste reden om dit artikel te schrijven: de aansluiting van het SHC bij de RL. Het is een gevolg van beleid van het ministerie van onderwijs, dat alle para-universitaire instituten bij een grotere wetenschapsorganisatie ondergebracht wil zien. Het SHC wordt geen universitair instituut maar zal 'geleierd' worden, met behoud van zelfstandigheid. Geld van de minister gaat de eerste vier jaar voorzien van een bestemmingslabeltje via de RL naar het SHC, daarna krijgt de universiteit grotere verantwoordelijkheid. In bilaterale gesprekken is al vastgelegd dat het SHC die bijdrage dan gewoon blijft ontvangen, naast die van de provincie (50%) en van de gemeente (3%). Voorzitter van het college van bestuur Drs. Vredevoogd legt uit dat er wel eisen aan het SHC worden gesteld, die momenteel ambtelijk worden uitgewerkt. Zo zal men zich aan de universitaire begrotingstechniek moeten aanpassen, bronnenmateriaal bij het Centrum moet volgens normale wetenschappelijke standaarden toegankelijk zijn, en er zal een behoorlijk onderzoeksplan moeten worden overlegd, dat dan vervolgens "marginaal" getoetst zal gaan worden.

Chris den Hamer van algemene wetenschappen is allerminst gerust op de gevolgen van deze nieuwe verbindesten. "Wij willen op geen enkele manier geassocieerd worden met de activiteiten van het SHC. Dat is schadelijk voor de wetenschappelijke reputatie van de vakgroep en de faculteit. En hoe zal het met eventuele bezuinigingen in de toekomst gaan?" Laatse vraag aan Vredevoogd: wat gebeurt er als blijkt dat het Centrum zich niet aan wetenschappelijke normen houdt? "Dan ontstaat er een nieuwe situatie, waarin we ons moeten afvragen of de relatie met de universiteit wel kan blijven voortduren."

Wammes Bos
Hoe wordt eigenlijk de bijzondere leerstoel van het SHC bij de universiteit ingevuld? Jansen heeft zelf in 1983 de door het SHC aangeboden plaats ingenomen en is sinds die tijd dus professor Jansen. Anderhalve dag per week is hij bezig met "de veranderingen in de samenleving in het verleden in relatie tot de typologie van de maatschappijvormen met het accent op Limburg en de aan deze provincie grenzende regioes".

prestaties. Dat omvat dan niet alleen zijn eigenlijke werk aan het dialectwoordenboek, ook zijn in vrije tijd vervaardigde bijdragen voor een heemkundig periodiek vallen eronder. Het aardigste is wel dat de man zijn lijstje vanzelfsprekend ook in het jaarverslag van zijn eigen instituut laat opnemen.

De wat wrange conclusie na het doorploegen van de publikatielijsten moet dus wel luiden dat er flink wat lucht tussen zit. (Repliek van Jansen: "Maar ik neem geen boekbesprekingen op, dat doen anderen wel.") En dan gaat het nog niet eens over de onderzoeken waarmee "vorderingen" zijn gemaakt, of die al "in druk of persklaar" zijn. Sommige projecten verlaten die rubrieken nooit, maar zijn na jaren vermelding plots spoorloos verdwenen. Geen publicatie dus, evenmin een aanduiding wat er dan wel aan de hand zou zijn. Een voorbeeld: met onderzoek dat aanvankelijk in 1984 zou worden afgerond worden in '87 nog steeds "vorderingen" gemaakt. Inmiddels is duidelijk dat dit programma over de Limburgse landbouw in de twintigste eeuw volledig stilligt.

Toch was dit sinds 1981 een hoofdzaak voor een van de vaste onderzoekers, geen onbetekende nevenactiviteit. Wat is er gebeurd? Op de achtergrond van het

In gedachten wordt er bij het Sociaal Historisch Centrum al driftig geknutseld aan de tentoonstelling die deze zomer het veertigjarig bestaan feestelijk moet begeleiden. In 1949 vond de officiële oprichting plaats. "Vlak na de oorlog kregen we bij de Katholieke Arbeidersbeweging in Heerlen een lokaal met wat kastruimte", vertelt pater Remigius Dieteren, oprichter van het SHC en sindsdien in allerlei functies daaraan verbonden. Bij hem en anderen was ongerustheid ontstaan over het verdwijnen van nogal wat archiefmateriaal over de mijnstreek; gedurende de oorlog was veel vernietigd, en om de rest voor dat lot te behoeden was actie nodig. Het resultaat kreeg de weidse benaming Sociaal Archief van de Katholieke Arbeidersbeweging (KAB). Binnen enkele jaren wist men zich echter van bredere steun in de Limburgse samenleving te voorzien zodat in '49 het archief kon worden omgevormd tot een stichting, het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg, waarin de KAB nog maar een van de participanten was. Ook het aanvankelijk vooral op de mijnbouwgeschiedenis georiënteerde blikveld verbreedde zich tot een algemene interesse voor de sociaal-economische geschiedenis van deze provincie en de aangrenzende gebieden. In de loop der jaren wist het SHC subsidies te verkrijgen van de provinciale Limburgse overheid, gemeenten, en het ministerie van onderwijs en wetenschappen. Tezamen belooft dat tegenwoordig ongeveer een miljoen gulden per jaar. Vooral de laatste tien jaar is het instituut gegroeid, zowel in omvang als in activiteiten. Een tot op heden centrale taak van het centrum is het binnenhalen van archieven van bedrijven en instellingen, iets waarvoor in de wereld der historici veel waardering bestaat omdat immers veel van die particuliere archieven anders reddeloos verloren dreigen te gaan. Ook de bibliotheek groeit gestaag, vooral als gevolg van schenkingen, veelal in combinatie met archiefmateriaal. De per definitie altijd wat onevenwichtige opbouw van de collectie die daar het gevolg van is wordt gecompenseerd door de aanwezigheid van materiaal dat nergens anders te vinden is, zo verzekeren historici die het Centrum kennen.

Blijft de derde poot onder het SHC, het onderzoek. Voor wie de jaarboeken die door het Centrum worden uitgegeven erop naleest, rest geen andere slotsom dan dat er overvloedig aan onderzoek wordt gedaan. Dat is mede het resultaat van wat door velen als een der grootste kwaliteiten van de directeur, Jansen, wordt gezien: het vermogen om uit alle hoeken en gaatjes geld te toveren, fondsen aan te boren en opdrachten binnen te slepen. "Een in dat opzicht zeer actieve en vindingrijke man", luidt dan ook het oordeel van prof. Th. van Tijn, hoogleraar sociaal-economische geschiedenis in Utrecht en een van de autoriteiten op dit vakgebied in Nederland. Het gevolg van die vindingrijkheid is bijvoorbeeld de financiering van een project om werkloze jonge historici binnen hun discipline aan het werk te houden door ze hun doctoraalscriptie te laten omwerken tot een publikatie. Een ander gevolg is het bestaan van een fenomeen dat door (ex-)medewerkers van het SHC "de winter-AIO" wordt genoemd: AIO's die een half jaar in dienst zijn, zomers verdwijnen en "als de R in de maand komt weer terugkeren". Op die manier kunnen dus twee onderzoekers twee thema's behandelen en bezetten ze toch maar een arbeidsplaats. En zo zijn er meer onorthodoxe oplossingen voor het oeroude probleem hoe een zo groot mogelijk rendement te verkrijgen met geringe middelen.

Kortom, een successtory van de bovenste plank: het SHC lijkt een bloeiend wetenschappelijk instituut dat vol vrouwen zijn tweede veertig jaar in kan gaan. Toch zijn er vraagtekens. Her en der vallen namelijk minder positieve geluiden te vernemen. Is het SHC wel zo wetenschappelijk als wordt gesuggereerd? Wat gebeurt er nu werkelijk achter die prachtige witte facade aan de Boschstraat 73?

Eerst maar eens gekeken naar het meerjaren-onderzoeksplan van het Centrum. Helaas, dat is niet voor de pers bestemd; hoewel er sprake is van een "onderzoeksplan 1985-1990" (overigens in '87 voor het eerst genoemd) deelt directeur Jansen mee dat het hier een intern stuk betreft, dat evenmin als een evaluatienota ten behoeve van het ministerie openbaar is. Commentaar van historicus Van Tijn over de geheimhouding van dit soort stukken: "Voor een wetenschappelijk instituut is dat volkomen idioot, normaal treedt je daarmee juist naar buiten."

Dan de informatie maar langs andere weg ingewonnen. Het SHC-jaarverslag noch mondelinge mededelingen leveren echter veel helderheid op. Jansen onderscheidt drie soorten onderzoek: contractonderzoek, infrastructuur versterkend-, en fundamenteel onderzoek. Onder de tweede categorie wordt naast de bewerking van bronnen ook archief- en bibliotheekontsluiting begrepen, werk dat normaliter tot de ondersteunende bezigheden wordt gerekend. Volgens Jansen is zijn vaste staf (naast hemzelf twee onderzoekers) voor 75% van de tijd in de weer met 'fundamenteel' onderzoek, een indicatie voor de wetenschappelijkheid van zijn instituut; veel van het contractwerk wordt immers verricht door per opdracht ingehuurde medewerkers. Drs. W. Rutten, hoofd van de afdeling onderzoek, geeft daarentegen tegengestelde cijfers: zo'n 80% van de tijd gaat

juist op aan contractonderzoek. Verwarring is troef.

Of vervolgens dat contractonderzoek ook altijd de vereiste kwaliteit heeft is nog een vraag apart. In een aantal gevallen, bijvoorbeeld industrieel-archeologisch onderzoek in opdracht van Gedeputeerde Staten, zal daar weinig mis mee zijn. Dat werk wordt ook gepubliceerd en is dus controleerbaar. Niet voor niets wordt bij universitair contractonderzoek altijd publikatievrijheid bedongen, hoogstens gelimiteerd door een termijn. Bij het SHC ligt het anders: veel opdrachten liggen in de sfeer van de bedrijfs- of organisatiegeschiedenissen. In de meeste gevallen, zo verklaart Jansen, worden er geen afspraken over publikatie gemaakt, soms gebeurt zelfs het omgekeerde: dan wordt een afspraak tot niet-publiceren gemaakt. Hoe op die manier het woord van Jansen "dat men altijd wel een wetenschappelijke vraagstelling nastreeft" tot waarheid kan worden blijft in het duister.

Toch is er in het land wel waardering voor de prestaties van het instituut. De Nijmeegse sociaal-economisch historicus prof. P. Klep bijvoorbeeld oordeelt uiterst lankmoedig over het onderzoeksbeleid van het SHC. Voorzover dat niet altijd wetenschappelijk is komt dat ook wel doordat daar niet altijd om wordt gevraagd, meent hij. Toch moet je dergelijke opdrachten als instituut aanpakken, omdat ze inkomsten met zich mee brengen. Bovendien, benadrukt Klep, kun je zo'n instituut dat tevens een archief- en een bibliotheektaak heeft, toch moeilijk vergelijken met een pure researchinstelling. Ook de Wageningse landbouwhistoricus en tevens SHC-bestuurslid Van der Woude ("Het is een mooi instituut, er komen leuke dingen uit") laat zich in soortgelijke termen uit: de vergelijking van het SHC met een universitaire vakgroep bijvoorbeeld, die aan de hand van een vast budget onderzoeksplannen kan vaststellen, gaat volgens hem mank. Zowel Klep als Van der Woude beklemtonen de dienende functie die een instelling als het SHC voor de regio heeft, waardoor veel contractwerk gedaan moet worden en minder makkelijk een lijn is aan te brengen in de researchinstellingen als geheel.

Maar juist dat gebrek aan samenhang in het onderzoeksprogramma leidt twee andere historici weer tot negatiever conclusies. Erik van Royen en Ben Gales schrijven in opdracht van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap (LGOG) een artikel over de beoefening van de sociaal-economische geschiedenis in Limburg dat waarschijnlijk in mei zal verschijnen. Het SHC speelt daarin als enige professionele instelling op dat terrein uiteraard een belangrijke rol. Maar is dat ook werkelijk zo?

Van Royen: "Het SHC spreekt over fundamenteel onderzoek. Daartoe reken ik onderzoek dat sterk vernieuwend is, dat enige uitstraling heeft, dat weer nieuw onderzoek oproept. Nou, zulk onderzoek vindt bij het SHC niet plaats. De vlag dekt de lading dus niet. Wat er wel gebeurt heeft geen structuur, geen lijn. Het ontbreekt ook aan visie, men blinkt nergens echt in uit. Dat komt ook door de overmaat aan contractonderzoek; er wordt veel te veel aangepakt. De vaste staf kan zich daardoor nooit diepgaand concentreren op bepaalde terreinen. Onze conclusie is dan ook dat het SHC al zeker niet beantwoordt aan de pretenties die het zelf koestert, maar ook niet aan de eisen die je kan stellen aan een instituut dat over dergelijke middelen beschikt. Het bekleedt geen voortrekkersrol, men sluit niet aan bij de discussies in de historische wereld, en de uitstraling op de geschiedbeoefening in de regio is nul komma nul."

Directeur Jansen ontkent dat er geen samenhang in het programma zou zitten; leidraad is volgens hem altijd het verband tussen economische ontwikkelingen en sociale veranderingen, toegespitst op Limburg. Dat vormt dus het bindend element tussen door Jansen begeleide dissertaties over de techniek en productie van klokken, over een criminele bende in de 18e eeuw, over de zwakzinnigenzorg in de 19e en 20e eeuw.

Close reading

Wat valt er verder over het onderzoeksbeleid uit de jaarverslagen te destilleren? Die maken altijd een vast onderdeel uit van de steeds dikkere Studies over de sociaal-economische geschiedenis van Limburg, een jaarlijkse SHC-uitgave die verder grotendeels met ar-

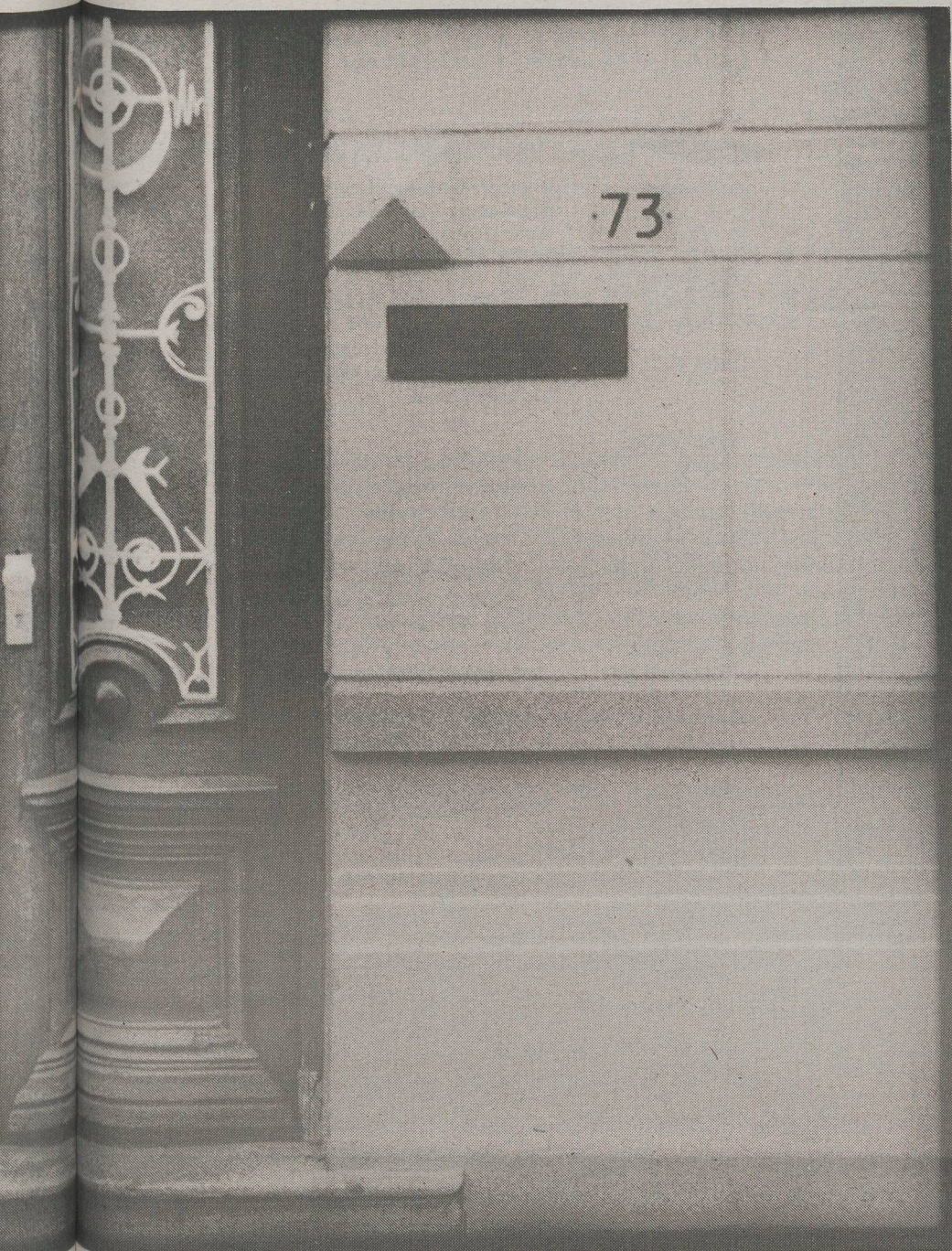

SOCIAAL HISTORISCH EEN OMSTREDEDE

Het lijkt een geschenk uit de hemel: zonder er iets voor te hoeven doen kan de universiteit (SHC) aan andere subsidiegevers, nee, het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg (SHC) aanlopen. Dat was althans de teneur van enige publikaties in de regionale pers van afgelopen jaar. Het is een nieuw beleid van het ministerie van onderwijs inderdaad iets dichter tegen de aansluiting van het SHC omdat het SHC zelf liefst zo onafhankelijk mogelijk wil blijven en bovendien het onderzoek in de regio iedereen binnen de universiteit even enthousiast is over "het Centrum" als de universiteit zelf. Wat is het SHC, wat doet het, en hoe zal de relatie met de universiteit eruit zien? Een analyse van de SHC-jaarverslagen en gesprekken met betrokkenen en deskundigen.

tikelen wordt gevuld. Enige 'close reading' van vooral de lijsten van onderzoekspublikaties, die elk jaar langer en dus indrukwekkender worden, blijkt uiterst instructief te zijn. Uiteraard dient de menselijke neiging om in rapporten aan superieuren en subsidiegevers de resultaten zo gunstig mogelijk te presenteren, ingecaluleerd te worden, maar de vraag is hoever die tolerantie moet reiken. Zijn bijvoorbeeld dubbelstellingen in de lijst van publikaties geoorloofd? Het meest recente verslag, over 1987, meldt dat er 17 onderzoeken zijn gepubliceerd. Vergelijking met het voorafgaande jaar, '86', leert echter dat zes daarvan ook toen al werden genoemd. Eerdere jaren geven een soortgelijk beeld. Hoe kan zo iets? Directeur Jansen: "Dat doen we op voorschrift van het ministerie van onderwijs, dat wil dat er gerapporteerd wordt vanaf 1 november tot 31 december van het volgende jaar. Veertien maanden dus. Publikaties die nog in november en december van het voorafgaande jaar uitkwamen, tellen we dus mee." Maar moet dat dan niet in het verslag vermeld worden? "Dat gebeurt ook". Waar dan? "Kunt u het niet vinden? Dan zal dat zinnetje er wel uitgevallen zijn, zo'n verslag staat in een tekstverwer-

ker en wordt jaarlijks geactualiseerd. Als het dan een keer verdwenen is blijft het eruit. Maar het is een keer vermeld." De departementale richtlijn dateert van zeven of acht jaar geleden, meent Jansen, en ergens in dat tijdvak zou dus melding gemaakt moeten zijn van deze onorthodoxe oprekking van de kalender. De werkelijkheid is echter dat in geen enkel jaarverslag hierover ook maar enige mededeling wordt gedaan. Ook een woordvoerder van het ministerie reageert in eerste instantie verbaasd. Men is daar gewend om een jaar als equivalent van twaalf maanden te beschouwen. Een speurtocht in de departementale archieven naar de bewuste circulaire had op het moment van ter perse gaan van dit blad echter nog geen resultaat. De argwaan eenmaal gewekt, ligt een nadere bestudering van de titels die als onderzoekspublikatie worden opgevoerd, voor de hand. Ook hier verrassende resultaten. Uiteraard zijn er serieuze studies van respectabele omvang, maar er is meer. Veel titels omvatten niet meer dan enkele tijdschriftpagina's. In een van de verslagen prijkt zelfs een artikeltje in een huis-aan-huisblad van de hand van een der medewerkers van het

BOSCH CENTRUM, EEN INSTITUUT

doen de universiteit er een instituut bij. Geen moeizame onderhandelingen met ministeries voor Limburg (SHC) aan de Maastrichtse Boschstraat wordt de RL gewoon in de schoot geworpen. In tien weken. Maar de werkelijkheid blijkt anders. Het SHC zal in het kader van de aanpak van de Boschstraat, maar een universitair instituut wordt het in geen geval. Niet alleen het ministerie ook nog andere subsidiegevers kent, maar ook omdat niet alleen de directeur prof. dr. J.C.G.M Jansen (51) en de medewerkers van het instituut, maar ook de medewerkers van de universiteit er belang hebben bij. Het instituut zal worden geleid door de directeur prof. dr. J.C.G.M Jansen (51).

dan een... een keer... of acht... vak zou... orthodo... kheid is... ok maar... geert in... om een... houwen... naar de... er perse... bestude... worden... de resul... octabe... tten niet... van de... uis-aan... van het

op de lijst. Elders staat weer een publikatie in de reeks 'Maastrichtse Boschstraat' over de geschiedenis van Drenthe. Het instituut vindt we titels uit de reeks 'Maastrichtse Boschstraat', een uitgave van de Stichting Historische Boschstraat, een uitgave van de Stichting Historische Boschstraat. Het instituut heeft behalve dat zijn archivaris toevallig voorzitter van deze stichting is. Hoe belandt dit alles in de reeks 'Maastrichtse Boschstraat'?

Vraag blijkt het inderdaad gevestigde politiek te zijn. Het instituut wordt geleid door de directeur Jansen vele publikaties van medewerkers van de universiteit. Het instituut wordt geleid door de directeur Jansen vele publikaties van medewerkers van de universiteit. Het instituut wordt geleid door de directeur Jansen vele publikaties van medewerkers van de universiteit.

De wat wrange conclusie na het doorploegen van de publikatielijsten moet dus wel luiden dat er flink wat lucht tussen zit. (Repliek van Jansen: "Maar ik neem geen boekbesprekingen op, dat doen anderen wel.") En dan gaat het nog niet eens over de onderzoeken waarmee "vorderingen" zijn gemaakt, of die al "in druk of persklaar" zijn. Sommige projecten verlaten die rubrieken nooit, maar zijn na jaren vermelding plots spoorloos verdwenen. Geen publicatie dus, evenmin een aanduiding wat er dan wel aan de hand zou zijn. Een voorbeeld: met onderzoek dat aanvankelijk in 1984 zou worden afgerond worden in '87 nog steeds "vorderingen" gemaakt. Inmiddels is duidelijk dat dit programma over de Limburgse landbouw in de twintigste eeuw volledig stilstaat.

Toch was dit sinds 1981 een hoofdtaak voor een van de vaste onderzoekers, geen onbetekenende nevenactiviteit. Wat is er gebeurd? Op de achtergrond van het

mislukken van een dergelijk project lijkt het personeelsbeleid een rol te spelen. Wie zijn oor te luisteren legt bij medewerkers ("geen naam in de krant als je blijft") en ex-medewerkers (die wel vrijuit durven spreken), hoort merkwaardige dingen.

De betrokken onderzoeker is van huis uit kerk- en kunsthistoricus. Niettemin kreeg hij opdracht een landbouwhistorisch onderzoek te verrichten, waarvoor hij assistentie ontving van een tweede kunsthistoricus en een student. Helemaal onvoorstelbaar dat een project dan niet vlekkeloos verloopt is het dus niet. Het is een voorbeeld van de invloed van het personeelsbeleid op de onderzoeksprestaties: vooral de autoritaire stijl van leidinggeven van directeur Jansen wordt bekritiseerd. Overleg vindt nauwelijks plaats, beslissingen over wie welk contractonderzoek gaat doen worden door Jansen genomen, de begeleiding is minimaal. In de contacten met opdrachtgevers zou hij zijn eigen onderzoekers afvallen. "Een ziekmakend arbeidsklimaat", zegt de een; "Frustrerend, permanente ergernis, het onderzoek lijdt eronder", meldt een ander; "Ik ben nog elke dag blij dat ik er weg ben", zegt weer een derde.

Deze laatste, dr. Loek Kreukels, hoeft geen blad meer voor de mond te nemen. Hij was jaren hoofd onderzoek bij het SHC, schreef in die tijd een in wetenschappelijke kring goed ontvangen proefschrift over de mijnstreek dat in de reeks die het SHC samen met het LGOG uitgeeft, de Maaslandse Monografieën, verscheen, maar dat vervolgens een storm van protest uitlokte uit de hoek van datzelfde SHC. Vooral de voorstelling van de fameuze katholieke voorman dr. Poels zou niet waarheidsgetrouw zijn geweest, en de kritiek op eerder onderzoek, onder andere van pater Remigius Dietersen, was onheus. Tijdens de promotie in Utrecht bij prof. Van Tijn maakte Jansen als lid van de promotiecommissie zoveel misbaar dat hem dat later op een reprimande van Van Tijn kwam te staan. Jansen ontkent nu dat hij gekapitteld is, maar Van Tijn spreekt van een "forse aanvaring". Bij hem deed dit eveneens twijfels rijzen aan de wetenschappelijke onafhankelijkheid van Jansen en zijn instituut. De vele bindingen met het "Limburgse establishment, CDA-achtige organisaties" en de afhankelijkheid van onderzoeksopdrachten uit die kringen doen Van Tijn vrezen dat het SHC onvoldoende wetenschappelijke distantie weet te bewaren. Op de kwaliteit van Jansens proefschrift uit 1979 heeft hij overigens weinig aan te merken: dat was "wetenschappelijk de moeite waard". Des te meer kritiek heeft hij op de inaugurale rede van Jansen in 1984 toen die de bijzondere leerstoel namens het SHC bij de RL ging bekleeden. Van Tijn heeft het stuk niet meer voor zich, maar vond het "beslist niet goed". Ook Kreukels deelt die mening, maar hij kan zijn opinie nog wat nader adstrueren. Niet alleen was het inhoudelijk een warrig stuk, ook het notenapparaat vertoont volgens hem feilen. Samen met een collega (Kreukels werkte toen nog bij het SHC) vlooidde hij de verwijzingen door en concludeerde dat er in ruwweg de helft van de gevallen "iets mee was". De grootste giller was wel een verwijzing naar een artikel in een (nog) niet bestaand Italiaans tijdschrift. Jansen bleek de brochure van de uitgever gehanteerd te hebben waarin de komst van het tijdschrift werd aangekondigd. Ook verwijzingen naar boeken die niet zelf geraadpleegd zijn maar bij een ander worden aangehaald, zonder dat feit te vermelden, zouden voorkomen. Jansen erkent dat zo iets onder tijdsdruk "en als je het oorspronkelijke boek niet te pakken krijgt" wel eens aan de orde is, "maar dan zet ik er altijd 'cfr' (=vergelijk) bij", legt hij uit.

"In het historisch onderzoek is dat ontoelaatbaar", stelt dr. Jeroen Dekker van de vakgroep geschiedenis bij de faculteit der algemene wetenschappen vast. "Bijvoorbeeld Plato citeren uit een 'geschiedenis van de filosofie' en dan alleen de oorspronkelijke titel van Plato vermelden, dat kan niet." De notering cfr. staat hier volledig buiten, voegt hij nog toe.

Jansen zelf ontkent dat hij systematisch slordig met zijn notenapparaat omspringt. "Er zit wel eens een verschrijving of typefout in, maar dat gebeurt iedereen. Ook in het proefschrift van Kreukels zitten leuke verschrijvingen bij de noten."

Hoe wordt eigenlijk de bijzondere leerstoel van het SHC bij de universiteit ingevuld? Jansen heeft zelf in 1983 de door het SHC aangeboden plaats ingenomen en is sinds die tijd dus professor Jansen. Anderhalve dag per week is hij bezig met "de veranderingen in de samenleving in het verleden in relatie tot de typologie van de maatschappijvormen met het accent op Limburg en de aan deze provincie grenzende regioes".

Dekker daarover: "Ik kan dat nooit onthouden, maar ik denk altijd maar dat het wel over de geschiedenis van Limburg zal gaan." Daarmee is naar zijn zeggen meteen aangegeven waarom de vakgroep geschiedenis, die in de tussentijd is opgericht, weinig wetenschappelijk contact heeft met het SHC: men doet aan de RL niet aan regionale geschiedschrijving. Slechts met één SHC-onderzoeker, Rutten, bestaan contacten. De leerstoel van Jansen is in '83 binnen de faculteit der gezondheidswetenschappen geplaatst omdat op dat moment daar de enige mogelijkheid tot aansluiting lag. De vakgroep gezondheidsethiek en wijsbegeerte nam hem welwillend op. Maar had Jansen later bij de vorming van de vakgroep geschiedenis niet beter kunnen overstappen naar die wetenschappelijk wat natuurlijker omgeving? Zeker wel, zegt Jansen, "maar je moet je niet opdringen. Zoiets kan op het moment dat beide partijen vinden dat het nuttig is."

Vindt de wederpartij het nuttig? Alle betrokkenen bij algemene wetenschappen en de vakgroep geschiedenis roepen in koor dat het "nooit aan de orde is geweest, nee, ook nooit gesteld". Alleen secretaris/directeur Den Hamer spreekt in niet mis te verstane termen. Den Hamer: "Pogingen om hem naar de vakgroep geschiedenis te halen? Integendeel, en ze zullen ook niet ondernomen worden. Jansen heeft in het begin krachtig geprobeerd de geschiedenisactiviteiten naar zijn instituut toe te trekken, maar dat hebben we verhinderd. Bij de opstelling van het profiel van de basisvoorziening geschiedenis is hij daarom nauwelijks meer betrokken geweest."

In zijn huidige vakgroep bij gezondheidswetenschappen neemt bijzonder hoogleraar Jansen een aparte plaats in. Ook hier weer weinig animo bij de medewerkers om met naam en toenaam geciteerd te worden, maar de teneur is duidelijk: de bijdrage van Jansen aan de vakgroep is minimaal. Hij participeert ondanks zijn relatief ruime aanstelling van 0,3 fte in geen enkel onderzoeksprogramma. Onderwijs geeft hij wel, maar min of meer individueel, steeds hooguit twee of drie studenten die bijvoorbeeld stagebegeleiding krijgen. Daarvoor schijnt bij die studenten wel waardering te zijn, "hij doet dat leuk", wordt er gezegd. In het begin is zijn onderwijstaak overigens groter geweest. Verder heeft Jansen dan nog 6 promovendi en zoals gemeld geen eigen onderzoek. Hoe hij daarmee anderhalve dag per week weet te vullen is iedereen een raadsel. Het college van toezicht op de leerstoel is sinds '84 niet meer bijeen geweest en heeft ook anderszins geen activiteit ontplooid. "Als er geen klachten komen is dat ook nauwelijks nodig", zegt prof. Van der Woude, een van de twee vertegenwoordigers van het SHC in het toezichtcollege. "Ik wacht op de vijfjaarlijkse evaluatie". Die zal echter niet komen, want het reglement op deze leerstoel spreekt niet van termijnen, en de nieuwe algemene regeling voor bijzondere leerstoelen waarin dat wel gebeurt, komt daar niet voor in de plaats.

Resteert de belangrijkste reden om dit artikel te schrijven: de aansluiting van het SHC bij de RL. Het is een gevolg van beleid van het ministerie van onderwijs, dat alle para-universitaire instituten bij een grotere wetenschapsorganisatie ondergebracht wil zien. Het SHC wordt geen universitair instituut maar zal 'gelieerd' worden, met behoud van zelfstandigheid. Geld van de minister gaat de eerste vier jaar voorzien van een bestemmingslabeltje via de RL naar het SHC, daarna krijgt de universiteit grotere verantwoordelijkheid. In bilaterale gesprekken is al vastgelegd dat het SHC die bijdrage dan gewoon blijft ontvangen, naast die van de provincie (50%) en van de gemeente (3%). Voorzitter van het college van bestuur drs. Vredevoogd legt uit dat er wel eisen aan het SHC worden gesteld, die momenteel ambtelijk worden uitgewerkt. Zo zal men zich aan de universitaire begrotingstechniek moeten aanpassen, bronnenmateriaal bij het Centrum moet volgens normale wetenschappelijke standaarden toegankelijk zijn, en er zal een behoorlijk onderzoeksplan moeten worden overlegd, dat dan vervolgens 'marginaal' getoetst zal gaan worden.

Chris den Hamer van algemene wetenschappen is allerminst gerust op de gevolgen van deze nieuwe verbintenissen. "Wij willen op geen enkele manier geassocieerd worden met de activiteiten van het SHC. Dat is schadelijk voor de wetenschappelijke reputatie van de vakgroep en de faculteit. En hoe zal het met eventuele bezuinigingen in de toekomst gaan?"

Laatste vraag aan Vredevoogd: wat gebeurt er als blijkt dat het Centrum zich niet aan wetenschappelijke normen houdt?

"Dan ontstaat er een nieuwe situatie, waarin we ons moeten afvragen of de relatie met de universiteit wel kan blijven voortduren."

Wammes Bos

"BRUSSEL HEEFT GEEN ECHTGENOOT, MAAR TWAALF SCHOONMOEDERS"

Is het de kip of het ei? Waren de werkers in de wetenschap allang internationaal georiënteerd. Grijpen zij het wegvallen van de grenzen slechts aan om nog gemakkelijker en nog verder om zich heen te kijken? Of duwt de politiek met 'Europa 1992' de internationalisering door de strot van de wetenschappers, die daarop gedwongen worden zich te beraden op de gevolgen voor hun gilde? Het antwoord op deze vraag is inmiddels overbodig. Meer internationale samenwerking is onvermijdelijk. Het wetenschappelijk bedrijf heeft, in samenwerking -om vast te oefenen?- met de Haagse en Straatsburgse politiek, tot 1992 dringender vragen te beantwoorden. Voorlopig is het nog een hoogwaardig abstracte discussie tussen bestuurlijk ervaren wetenschappers en in wetenschap belang stellende politici en nogal over de hoofden van de wetenschappelijke 'veldwerkers' heen. Toch zullen de gevolgen zich tot ver in de jaren negentig doen voelen.

In Brussel zit het administratief hoofdkwartier van de Europese gemeenschap. Dat heeft geen benijdenswaardige positie, als je prof. Paolo Fasella mag geloven. Er klaagt altijd wel een lidstaat over de daar genomen maatregelen. "Brussel heeft geen echtgenoot, maar twaalf schoonmoeders. Die roepen de hele tijd: je bent ontrouw! Maar dat hoort bij het geven en nemen in een gezin", grapt Fasella, die directeur-generaal is van ontwikkelingsgroep DG XII voor Wetenschap, Onderzoek en Ontwikkeling van de Europese Gemeenschap. Zijn organisatie beheert een fondsje van de Europese gemeenschap, waaruit internationale onderzoeksprojecten betaald worden. Als in 1992 de Europese grenzen vervallen, heeft dat grote gevolgen voor het wetenschapsbeleid en de organisaties die zich daarmee bezig houden. Een van de belangrijkste onderwerpen - beter gezegd: een van de belangrijkste problemen - van de discussienote is dan ook 'internationalisering'. Want de meningen over de vraag wie op welke manier Europese gelden voor onderzoek mag gaan besteden, is nog maar één van de vele vragen, die voor 1992 beantwoord moet worden.

Stervend fort

"Crossborder research" heeft zich in het bedrijfsleven de laatste jaren spectaculair ontwikkeld. Het wetenschappelijk onderzoek blijft daarbij achter. De minister wil die achterstand in de jaren negentig inhalen. De vorige 'Nota Wetenschapsbeleid' van 1974 stelde een streven naar meer contact tussen de wetenschap en de samenleving. Dat contact is er -al dan niet door het overheidsbeleid- gekomen. Maar de blik van wetenschappers moet nog wijder. Het in de nieuwste nota ontvouwd beleid moet ervoor zorgen dat Nederlandse onderzoekers intensief in contact treden met collega's in de rest van de Europese gemeenschap. De noodzaak van internationale samenwerking was voor alle sprekers op de RAWB-vergadering duidelijk. De Fransman P. Aigrain, wetenschappelijk adviseur van de president van het bedrijf Thomson in Parijs, gebruikte daarvoor krasse beeldspraak: "Een sterk fort wordt tijdens een belegering een van honger stervend fort."

"Europa loopt achter op Japan en de

Verenigde Staten in het aantal wetenschappers", betoogde prof. Eugen Seibold, de voorzitter van de Europese Wetenschapsstichting.

"In die landen zijn er rond dertig wetenschappers per tienduizend inwoners. In Europa gemiddeld maar twaalf." In de visie van de sprekers heeft internationalisering alles te maken met deregulering. Aigrain, de enige spreker met een industriële achtergrond op het RAWB-congres, vindt 'de 12' helemaal niet zo lastig als schoonmoeders. Hij vergeleek de Europese gemeenschap met twaalf 'meesters'. "Dat komt in de praktijk neer op geen meester; dat is wel prettig voor het bedrijfsleven", aldus Aigrain. De Fransman zag voordelen in de open grenzen.

"Juist omdat Europa niet één land is: elk land biedt een andere opvoeding en scholing. Samenwerkende wetenschappers kunnen elkaar uitstekend aanvullen."

Maar internationalisering mag niet leiden tot bureaucraties, dat staat voor alle betrokkenen vast. Nieuwe Europese instellingen zijn daarom uit den boze. Voordeel van één centrale kassa is juist dat onderzoekers in internationale programma's niet meer met twee, drie of meer regeringen in de slag moeten om geld los te krijgen, maar zich eenvoudig alleen voor 'Brussel' in het stof hoeven te buigen. De Leidse sinoloog dr. A.J. Saich droeg mogelijkheden aan om te internationaliseren zonder extra bureaucratie.

"Er moeten meer fondsen ingesteld worden voor Pan-Europese organisaties, bestaande bilaterale contacten moeten uitgebreid worden over het hele continent en van nationale instituten tot Europese."

Mobiele studenten

Terugtrekken is in het Verenigd Koninkrijk vooral financieel de bedoeling. "De Britse regering is bereid om uitgaven voor wetenschappelijk onderzoek te verminderen", zei dr. John Fairclough, wetenschappelijk adviseur van premier Thatcher, "vooral voor onderzoek dat meer geschikt geacht wordt voor de particuliere sector." De Britten willen het toegepast onderzoek voor rekening van de bedrijven laten komen en slechts fundamenteel en cultuur- en identiteitsvormend onderzoek

In de zomer van 1988 publiceerde de minister van onderwijs en wetenschappen een discussienota onder de titel 'Wetenschapsbeleid in de jaren negentig'. Dit voorjaar woedt de discussie over die nota, op verzoek van minister Deetman geleid door de Raad van Advies voor het Wetenschapsbeleid (RAWB). In december was een eerste discussiedag. Afgelopen zaterdag stoeide het CDA met het wetenschapsbeleid. Op basis van eigen 'Kanttekeningen' bij de nota wisselde een kwantitatief bescheiden, maar kwalitatief zwaarwichtig gezelschap christen-democraten -waaronder de minister van onderwijs zelf- van gedachten over het hoofdstukje 'wetenschapsbeleid' voor het nieuwe verkiezingsprogramma.

De maandag daarop hadden bijna tweehonderd wetenschappers en beleidsmakers uit Nederland en omringende landen zich in de Rolzaal van het Binnenhof verzameld voor de tweede discussiedag van de RAWB. Hier ging het over 'internationalisering' en de gevolgen voor het wetenschapsbedrijf van de openstelling van de grenzen tussen de EEG-landen in 1992. In maart volgt een derde en laatste discussiedag van de RAWB. Zaterdag liet de minister weten dat zijn definitieve nota, eerder aangekondigd voor dit voorjaar, nu rond de jaarwisseling verwacht kan

op overheidskosten in stand houden. De meeste sprekers gingen niet zo ver, mede omdat de grens tussen toegepast en fundamenteel onderzoek steeds meer vervaagt. Meer consensus was er over een afstandelijke, voorwaarden schepende en stimulerende rol van de overheid. Dat kan ook door belemmeringen weg te nemen. Bijvoorbeeld om de mobiliteit van wetenschappers te vergroten.

"Als Nederlandse onderzoekers een paar jaar in het buitenland verkeren, is hun plaats bezet, zodat ze met goed fatsoen niet kunnen terugkomen", kritiseerde dr. Saich. "Dus gaan ze niet."

Ook studenten moeten mobieler zijn tijdens hun studie. Saich vindt het hard nodig dat het internationale wetenschapsbeleid zorgt voor wederzijdse erkenning van examens en diploma's. Leidende landen in de wetenschap zijn Engeland, Duitsland, Frankrijk en Nederland. De Europese Noord-Zuid-verhouding kan pan-europese organisaties wel eens wat onevenwichtig maken. Het lage gemiddelde aantal wetenschappers per tienduizend Europeanen komt vooral voor rekening van de zuidelijke landen. Een vraag van een toehoorder over dit onderwerp kreeg een onthullend antwoord. "Zal de Britse regering samen willen werken met Griekenland?" De adviseur van de IJzeren dame antwoordde even diplomatiek als duidelijk: "Alleen als het onze doelen dient."

Fasella was edelmoediger. "Mensen moeten de produkten van wetenschap en technologie kunnen kopen", zei hij aan het slot van zijn Italiaans 'geordende' lezing. "De armere Europese landen moeten we dus proberen mee te krijgen in deze ontwikkeling. Alle Europeanen moeten 'as wealthy as the Dutch' worden."

Parlementaire schandalen

Als de internationalisering van de wetenschap doorzet, wacht de politiek een hoop werk. Bij het CDA kunnen de gasten van de RAWB op steun rekenen voor een voorwaarden schepende, terugtrekkende overheid. Het CDA keerde alleen de hoofdstukvolgorde van de discussienota van de minister om: Niet toevallig, legde een opsteller uit. Het CDA wil eerst orde op zaken in eigen land; daarna kunnen contacten met het buitenland gelegd worden. Geld is niet zaligmakend voor het CDA. De kwaliteit van onderzoek hangt voor

TIJDSHEMA VERKIEZINGEN 1989

tot 10 maart	Vorbereiding verkiezingen
tot 10 maart	vorbereiding door Centraal Stembureau (o.m. opstellen werkschema, vervaardigen formulieren e.d.)
10 maart	peildatum kiezersregister (d.i. de datum waarop moet zijn voldaan aan de vereisten ter verkrijging van het kiesrecht) en vaststellen kiezersregisters
13 maart t/m 3 april	Ter inzagelegging registers, alsmede periode voor verbetering, bezwaren en beroepen
13 maart t/m 17 maart	wijziging kiezersregister bij Centraal Stembureau en ter inzagelegging verzoekschriften
20 en 21 maart	gemotiveerde tegenspraak mogelijk
23 maart	vaststellen kiezersregister en verzenden beschikkingen door Centraal Stembureau
28 maart t/m 3 april	beroep mogelijk op de beschikkingen bij College van Beroep voor het W.O.
12 april t/m 28 april	kandidaatstelling; periode voor verbetering, bezwaren en beroepen
12, 13 en 14 april	kandidaatstelling
17 april	uitslag onderzoek kandidaatstelling en bekendmaking; uitslag zenden aan kandidaten
19 en 20 april	opnieuw indienen kandidaatstellingsformulieren in geval van verzuim
21 april	beslissing Centraal Stembureau over de geldigheid van de kandidatenlijsten en over handhaving van de daarop voorkomende kandidaten
24 t/m 28 april	beroep mogelijk op de beschikkingen bij College van Beroep voor het w.o.
17 april t/m 9 juni	vervaardigen verkiezingspapieren; zoals stembiljetten
17 mei	verzenden stembescheiden
18 mei t/m 31 mei	stemmen
1 en 2 juni	uitslagbepaling en bekendmaking
5 juni t/m 9 juni	beroep tegen uitslag bij College van Beroep voor het w.o.

Nadere informatie kan worden ingewonnen bij de secretaris van het Centraal Stembureau G. Hensen, kamer 0026-B Oud Gouvernement, tel. 887165.

een belangrijk deel af van het wetenschappelijk personeel. Het CDA wil "investeren in human capital" want "onderzoeksbereid is personeelsbeleid". De christen-democraten zagen veel in multidisciplinair onderzoek. Enkele debaters signaleerden een terugkeer naar de oude monodisciplines, terwijl juist "de belangrijke dingen gebeuren in multidisciplinaire samenwerking." Overleg met wetenschappers van andere disciplines kost echter tijd, dus geld. De financiering van onderzoek was ook de rode draad in zeven stellingen van de Utrechtse hoogleraar Sociale Wetenschappen, prof. dr. H.A. Becker, een van de opstellers van de kanttekeningen bij de discussienota 'Wetenschapsbeleid'. Tweede-kamerlid Lansink viel over Becker heen toen hij bij zijn stelling "Elk land krijgt de parlementaire schandalen die het verdient" te wijzen op de commissie Dekker. Becker onderzoekt het rapport over de reorganisatie van de gezondheidszorg. Hij meent te kunnen hard maken dat die commissie "een

boeiende reeks fiasco's" heeft veroorzaakt door te weinig gebruik te maken van wetenschappelijk berekende toekomstverwachtingen. In dat voorbeeld zag hij een argument om in de politiek meer gebruik te maken van de wetenschap. "Het parlement moet lol krijgen in het gebruik van wetenschappelijke werk", aldus Becker. Hij bepleitte in het bijzonder de wetenschappelijke evaluatie van overheidsbeleid.

HOP/Jos Dohmen
Luuk Hajema

Tijdschrift 'Wetenschap en Samenleving' bestaat veertig jaar

DE STOORZENDER IN DE WETENSCHAP

Geen echt wetenschappelijk vakblad, evenmin een journalistiek product, het tijdschrift 'Wetenschap en Samenleving' zit daar ergens tussen in. Het publiceert onderzoeksresultaten aan de hand waarvan maatschappelijke debatten gevoerd kunnen worden. Zondag 26 februari werd het veertigjarig bestaan van deze luis in de wetenschappelijke pels luister bijgezet met een studiedag over het thema 'Het dwaallicht van de vooruitgang'. Een toepasselijk thema, want als het blad ergens op heeft gehamerd ter mobilisatie van wetenschappelijke en publieke opinie, dan is het wel op de keerzijden van de vooruitgang. Geen technologische verworvenheid, of er zit wel een luchtje aan.

Willem de Ruiter.
(Foto Maarten Hartman).

Hiroshima

Directe aanleiding voor het oprichten in 1949 van het tijdschrift waren de atoomrampen in Hiroshima en Nagasaki. Veel wetenschappers vielen de schellen van de ogen: dit kon toch niet de bedoeling zijn van de technologische vondsten. Een groep wetenschappers besloot in een stemming van euforie hun steentje te zullen bijdragen aan een uitsluitend humanitaire toepassing van de industriële verworvenheden:

"Alle intellectuele bronnen moeten verzameld worden en de strijd aanbinden tegen de domheid en de vernietigingsdrang", was hun credo. Onder hen bevonden zich gerenomeerde hoogleraren als Wertheim, Minnaert, Van der Tweel en Polak. Mede daardoor kon het tijdschrift dat zij uitgaven, Wetenschap en Samenleving dus, bogen op een behoorlijk aanzien. Kernenergie was al in een vroeg stadium een hot item in de kolommen van het blad. Op de gevaren ervan werd voortdurend gewezen, hoewel een vreedzaam gebruik niet werd afgewezen. Het zou tot eind jaren vijftig duren voordat het besef van het stralingsgevaar van ioniserende stoffen in die mate doordrong, dat het zoeken naar alternatieve energie-voorzieningen uit zon, wind of water, als onvermijdelijk werd beoordeeld.

Technologie werd -mede door toedoen

van W&S- een maatschappelijk thema van importantie. Kranten begonnen verhalen erover op te nemen. De Volkskrant maakte zelfs een katern met de naam 'Wetenschap en Samenleving' (waarna W&S een brievenrubriek opnam met de naam 'Volkskrant'). Tot begin jaren tachtig waren het hoogtijdagen voor het tijdschrift, maar daarna begon de belangstelling te tanen.

Dinky's

Het is dan ook de vraag of een tegendraads geluid zoals W&S laat horen, nog wel kan in deze tijd. De kritische sociale bewegingen maakten plaats voor de yuppies en de dinky's, de slobbertrui werd ingeruild voor het nouveau chique, het recycling-papier werd vervangen door de computer-print. Die omslag kan niet veel goeds betekenen voor stoorzenders als kritische bewegingen of progressieve bladen. Het gesappel van Vrij Nederland of De Groene is in dat kader illustratief. De Ruiter: "De vredes-, milieu-, anti-kernenergie, krakers- of vrouwenbewegingen hebben hun hoogtepunt eind jaren zeventig gehad. Daarna heeft er een omslag plaatsgevonden die zeker zijn weerslag op ons tijdschrift had. We moeten de grootst mogelijk moeite doen om op peil te blijven. Sommige bladen hebben hierop gereageerd door iets van hun linksigheid op te geven. W&S heeft

ook een antwoord proberen te vinden. In de periode dat ik redacteur ben, heeft het blad twee keer een facelift ondergaan, een nieuwe lay-out gekregen. Ook inhoudelijk is er het een en ander veranderd. Er worden meer artikelen afgewezen, we zijn strenger geworden, waardoor de kwaliteit met sprongen vooruit is gegaan."

Maar ook in de themakeuze lijkt er water bij de wijn gedaan te zijn. Er staan in de jongste nummers onderwerpen die buiten het oude W&S-perspectief vallen. Gaat het tijdschrift breken met zijn veertigjarige linkse traditie?

"We snijden inderdaad nieuwe thema's aan, zoals Technologie en Cultuur", vertelt De Ruiter. "Er is een themanummer in de maak over wetenschap en film. Al in oudere films, zoals Modern Times of Metropolis speelde technologie een grote rol. En in nieuwere films is dat nog zo: Star Wars bijvoorbeeld, The China Syndrome, Dr. Strangelove of Het Offer van Tarkovski. De publieke opinie over technologie is in sterke mate bepaald door dit soort films. In ons thema-nummer worden geen filmkritieken of zo opgenomen, maar we pikken er die elementen uit, die ons altijd al bezighielden. Het is dus niet alleen vreselijk leuk, maar tevens een manier om als vanouds kri-

overleefd. Voor de diepere vragen is geen aandacht meer. Niettemin geloven wij nog steeds in emancipatie, in de mogelijkheid tot verbetering van het lot van mens en wereld. Niet dat we een soort blueprint for survival in huis hebben, maar wel een aantal principes dat ons aan de gang houdt."

Emancipatie lijkt daarbij het toverwoord en meer concreet ingevuld: minimaal. Een minimale milieu-verontreiniging, een minimale bewapening en minimaal energieverbruik. Op dat gebied vervult het tijdschrift al veertig jaar een voortrekkersrol. Al in 1954 werd in zijn kolommen een discussie gevoerd over de eindigheid van energie, achttien jaar voordat de Club van Rome dit onderwerp onder de aandacht van de massa bracht.

In 1961 introduceerde het tijdschrift het begrip ecologie, een jaar voordat Rachel Carson het boek Silent Spring publiceerde, dat algemeen beschouwd wordt als het beginpunt van zoiets als een milieubewustzijn. Toen de vredesbeweging nog druk doende was met kruisraketten, verschenen in W&S al artikelen over starwars.

De Ruiter: "We zijn overgevoelig voor negatieve gevolgen van bepaalde technologieën. Op dit moment houden we thema's als recombinant DNA of 'de gevolgen van de automatisering voor de factor arbeid' scherp in de gaten. We denken op dat soort gebieden een early warning-functie te kunnen vervullen, waarbij we goed onderbouwde bijdragen leveren aan maatschappelijke discussies. Want ook dat is een van onze principes: over wetenschap en technologie moet een rationele en democratische besluitvorming kunnen plaatsvinden."

Menswetenschappen

Ten aanzien van het wetenschappelijk onderwijs heeft het tijdschrift eveneens een voortrekkersrol vervuld, waarbij onderwerpen als toelating, studieloon, bijscholing of wetenschappelijke vrijheid niet geschuwd werden. In 1966 zag een themanummer het licht over 'taakverdeling, samenwerking en concentratie'; een dergelijke operatie in het wetenschappelijk onderwijs werd feitelijkheid in 1983. En lang voordat de Wet Universitaire Bestuursvorming (WUB) haar intrede deed, werd in W&S al gepleit voor een vergaande universitaire democratie, met meer bevoegdheden voor onder meer het niet-professoraal wetenschappelijk personeel.

Hebben jullie met dit soort zaken nooit het gevoel gekregen te vechten tegen de bierkaai?

De Ruiter: "Natuurlijk. De macht van onderzoekers, van bureaucraten of van de industrie is gigantisch veel groter dan de macht van een stelletje kritische wetenschappers. Maar het hoort nu eenmaal tot de traditie van W&S om dat gevecht steeds weer aan te gaan."

Als je behalve technologische vraagstukken ook kwesties als macht, ethiek, werkgelegenheid of emancipatie aansnijdt, dan zou het toch voor de hand liggen dat ook alfa- en gamma-onderwerpen in het tijdschrift opduiken. Een kleine screening maakt duidelijk dat dit nauwelijks het geval is. W&S lijkt een blad te zijn voor abeta-wetenschappers, met beta-onderwerpen. "We zouden graag willen maar de meeste pogingen om menswetenschappers erbij te betrekken, zijn mislukt", erkent De Ruiter.

"Dat is lastig, want als je als beta-wetenschapper in dit soort vraagstellingen duikt, ben je verplicht het sociologisch wiel telkens opnieuw uit te vinden. Het is zeer goed denkbaar dat bijvoorbeeld een jurist schrijft over de rechtspositie van kernenergie-slachtoffers; dat zou prima in onze formule passen. Maar hoewel in de redactie verschillende mensen zitten met een alfa- of gamma-achtergrond, slagen we er slechts sporadisch in onderwerpen vanuit die hoek te krijgen."

Armand Heynen

Ecologie

In die zin is er wel degelijk continuïteit in de aanpak van de W&S-redactie, ondanks de opname van beter in de markt liggende thema's. "We zijn wel kritisch, maar zonder het postmodernistisch cynisme", zegt De Ruiter.

"Het postmodernisme, waaraan we overigens ook een themanummer hebben gewijd, gaat er van uit dat alle ideologieën -religies, marxisme, materialisme, noem maar op- zichzelf hebben

Dienst Voorlichting

"Bulletin" wordt verzorgd door de Dienst Voorlichting. Kopij inleveren bij de redacteur van deze rubriek, Frank Speet, kamer 0010, Bouillonstraat 3, op speciale kopijbladen (bij hem verkrijgbaar). Kopij dient UITERLIJK VOOR VRIJDAG 12 UUR ingeleverd te worden voor de Observant die de donderdag daarop verschijnt. De Dienst Voorlichting behoudt zich het recht voor berichten in te korten, te wijzigen of niet meteen op te nemen. Externe berichten worden meestal niet opgenomen. Informatie: Frank Speet, tel. 887171.

Universiteit

Algemeen

Dr. A. Gehlen bijzonder hoogleraar

Het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap heeft per 1 maart dr. A. Gehlen, notaris te Heerlen, benoemd tot hoogleraar Rechtsgeschiedenis van de Limburgse territoria bij de FdR. Prof. Gehlen zal op 9 juni ter gelegenheid van het aanvaarden van zijn ambt een intreerede uitspreken.

Promotie drs. P. Visser

Op vrijdag 3 maart om 14.00 uur promoveert drs. P. Visser op zijn proefschrift "Overleconomie". Promotor is prof.dr. W. Albeda.

In dit proefschrift wordt de werking van een overleconomie bestudeerd. Dit is een economie waarin belangengroepen als werkgevers- en werknemersorganisaties een belangrijke rol spelen. Ze onderhandelen met elkaar en met de overheid over de economische activiteiten van de samenleving. In het proefschrift staat de vraag centraal of deze belangengroepen zich kunnen inzetten voor het bereiken van macro-economische doelstellingen als economische groei en volledige werkgelegenheid.

Onderzoek naar botontkalking

Binnen de vakgroep Biochemie wordt onderzoek gedaan naar de botontkalking die optreedt bij vrouwen na aanvang van de menopauze en die op latere leeftijd kan leiden tot osteoporose. Onderzocht zal worden of er een verband bestaat tussen het calciumverlies en een eventueel vitaminedeficiëntie. Het onderzoek bestaat uit het afstaan van ochtendurine en 5 ml bloed. Bij een geconstateerde hoge calcium-uitscheiding zullen vitamine D en/of vitamine K-tabletten worden versterkt. Deze dienen 1 maal daags ingenomen te worden en het effect daarvan zal weer in bloed en urine gemeten worden. Voor dit onderzoek worden vrouwelijke

proefpersonen gezocht in de leeftijd van 45 tot 60 jaar (ook vóór en tijdens de overgang). Desgewenst krijgen de proefpersonen inzage in hun proefuitslagen. Informatie en opgave: dr. C. Vermeer, vakgroep Biochemie, tel. 888457.

Cursussen Automatisering

Door het Rekencentrum RL worden in het voorjaar weer cursussen automatisering georganiseerd voor medewerkers en studenten van de RL.

Er kan gekozen worden uit het volgende aanbod:

- Introductie PC-gebruik
- Introductie MS-DOS
- Gevorderden MS-DOS
- Introductie DBASE III+
- Introductie LOTUS
- Introductie Wordperfect 4.2
- Gevorderden Wordperfect 4.2
- Update Wordperfect 5.0
- Introductie SAS
- Introductie VAX/VMS.

Een uitgebreide brochure wordt in week 9 naar alle vakgroepen en diensten verzonden. Informeer bij uw secretariaat! Op verzoek kan men extra brochures/aanmeldingsformulieren toesturen.

Bibliotheekinstructie

Iedere eerste maandag van de maand, dus deze keer op 6 maart, wordt om 14.00 uur bibliotheekinstructie gegeven in de bibliotheeklocaties AZM/BMC, Bonnefant en Randwijk. Vooraf inschrijven bij de uitleenbalie is gewenst.

Nationale Bibliografieën op CD ROM

De British Library (BL), de Franse Bibliothèque Nationale (BN) en de Duitse Bibliothek (DB) onderzoeken momenteel de mogelijkheid tot uitwisseling van nationale bibliografische informatie op CD.

In het kader van dit onderzoek hebben de bibliotheken gezamenlijk 2 CD's met nationale bibliografische data uitgegeven. De CD's bevatten alle Franse aanwinsten van de BN uit 1985/1986, alle Duitse publicaties uit de jaren 1985/1987 en de deelcollectie European history van de BL. In totaal gaat het om 90.000 boektitels, die op gemakkelijke wijze te raadplegen zijn. De Universiteitsbibliotheek RL heeft deze CD's ter evaluatie ontvangen. Belangstellenden kunnen contact opnemen

Overzicht Personeel RL in fte's* (excl. WSW, dienstweigerders en stagiaires): Bron: Dienst Personele Zaken Teldatum: 31 januari 1989

	M	V	Totaal
Algemene Diensten	181,8	111,1	292,9
Faculteit der Geneeskunde	465,5	232,1	697,6
Faculteit der Gezondheidswet.	124,0	104,4	228,4
Faculteit der Rechtsgeleerdheid	85,6	55,8	141,4
Faculteit der Economische Wet.	116,8	36,9	153,7
Faculteit der Algemene Wet. i.o.	35,6	11,0	46,6
Totaal	1009,3	551,3	1560,6

* fte = full-time equivalent = formatie-eenheid

Aantal medewerkers RL (excl. WSW, dienstweigerders, stagiaires, NWO en onbezoldigde aanstellingen): Bron: Dienst Personele Zaken Teldatum: 31 januari 1989

	M	V	Totaal
Medewerkers in vaste dienst	766	435	1201
Medewerkers in tijdelijke dienst	420	274	694
Totaal	1186	709	1895

met Jos Odekerken, tel. 887406.

Diefstallen

- Op 25 januari verdwenen uit het BMC een aluminium fotokoffer met inhoud ter waarde van f 1450,-.
- Op 31 januari verdwenen uit het BMC een luminantiemeter. De waarde van deze meter is f 5500,-.
- Bij AO/AA zijn in de week van 23 januari een softwarepakket en diverse applicatieprogramma's verdwenen. Totale waarde: f 2000,-.
- In het weekend van 11/12 februari is een PC ontvreemd van de vakgroep Huisartsgeneeskunde.

Agenda Circumflex

- Maandag 6-3 21.00 uur: video.
- Dinsdag 7-3 17.00-19.00 uur: borrelcafé.
- Donderdag 9-3 21.00 uur: video.
- Zondag 12-3: Sporttocht.
- Ma t/m do: Resto 12, 19.00 uur alleen voor leden.
- Circumflex, tussen 12.30-13.30 uur, tel. 251088, Bernardusstraat 12.

16-03 Voordracht Professionaliseringswensen van verpleegkundigen, door drs. T. Spijker, wg Vrouwenstudies, k. 012, Abt2, 15.30 uur, info: tel. 887324.

20-03 t/m 23-03 Cursus: European certificate in experimental pathology and pharmacology of anxiety disorders, Vijverdal, info: tel. 633444, tst. 2089.

23-03 Congres In verwachting van wetenschap over onderzoek en theorievorming omtrent vrouw en ziekte, Aula, TS53, 9.30 uur, info: wg Vrouwenstudies, tel. 888767/887324.

27-03 Tweede paasdag: RL gesloten.

20-03 + 30-03 Federatieve vergadering Federatie van Medisch Wetenschappelijke Verenigingen in Nederland, MECC, info: tel. 862203.

30-03 Vergadering Uraad, Feestzaal, Bou3, 19.30 uur, info: tel. 887166.

Agenda Koko

- Dinsdag 7-3: video-cyclus CC (let op posters).
- Woensdag 8-3: deadline voor Theezee f 9.6.
- Donderdag 9-3: swingavond tot 04.00 uur.
- Elke ma t/m do om 19.00 uur: mensa.
- 's Woensdags kookwedstrijd.
- Koko is donderdag en vrijdag geopend tot 04.00 uur. Niet-leden kunnen door leden worden geïntroduceerd. Na 01.45 uur geen toegang meer.
- Koko, Hoogbrugstraat 1, tel. 215418.

Agenda Tafelstraat 13

- Maandag 6-3: vriendschapsnetwerken: de film Aleida wordt gedraaid; toegang voor iedereen en "Leerhuis Gezondheidszorg".
- Woensdag 8-3: start nieuwe filosofiegroep Vooruitgangsgeloof m.m.v. Henk ten Have en Maart Vestjens met behandeling van het boek van L. Haeyendeker "Brenge de vooruitgang ons verder?". Aanmelden kan nog.
- Donderdag 9-3: start nieuwe groep Bevrijdingstheologie in Latijns-Amerika. De groep doet het voorwerk voor Latijns-Amerikaprogramma in april. Begeleiding: Maart Vestjens. Aanmelden: Tafelstraat 13.
- Taizé: Studenten die nog mee willen naar Taizé (21-28 mei) kunnen zich opgeven bij Tafelstraat 13. Kosten: ca. f 250,-.

University Management Course

Van 17 t/m 19 april organiseert de TU Delft een University Management Course. De cursus is bedoeld voor jonge academici die belangstelling hebben voor een functie in het universitaire management. Snel reageren! Informatie: 015-786486. Een folder is beschikbaar bij het secretariat Dienst Personele Zaken RL, Bou3.

Buitenland

Bureau Buitenland Info

Bureau Buitenland (BB) ontving onlangs informatie over de volgende onderwerpen:
- Ca. 50 EG postgraduate fellowships

voor Cancer Research Training worden jaarlijks beschikbaar gesteld voor onderzoek in een andere lidstaat. Voor maanden of 1 jaar. Aanmelden vóór april en 9 oktober 1989. Informatie: Commission of the European Communities, Directorate-General for Scientific Research and Development, Division XII-H-1 "Grants" Action, Rue de la Loi 200, 1049 Brussel, tel. 32-2-2353991.

- Indonesische studiebeurzen voor Nederlandse studenten en onderzoekers 90. In totaal 10 beurzen. Duur: maximaal 12 maanden. Gedetailleerde beursvoorwaarden zijn te verkrijgen bij BB.

- Congres te Leuven, 20-21 april: Mutualisering van de economie: de uitdaging van de jaren '90. Coördinatie: ABB-CERA, Minderbroederstraat 3000 Leuven, tel. 016-244353.

- Symposium Bedrijfsgezondheidszorg in de Europese Gemeenschap, 14 maart in het AMC, Amsterdam. De bedrijfsgezondheidszorg van 4 Europese landen zal vergeleken worden. Vooral die aspecten zullen aan de orde komen waarvoor Europese richtlijnen te verwachten zijn.

- Honeywell Futurist Competition voor studenten. Gevraagd wordt een essay te schrijven over de technologische ontwikkelingen in de komende jaren, met een van de volgende onderwerpen: lucht- en ruimtevaart, energie, productie-automatisering, technologie thuis en in de werksituatie. Er zijn prijzen gewonnen of een van de 4 Honeywell beurzen voor een jaar studie in de VS. Essay inzenden vóór 1 mei. Folder bij BB.

- Lezing Ontwikkeling en Cultuur op maandag 14.00-16.00 uur, Universiteit van Amsterdam. Een dubbele gastlezing van 2 Afrikaanse filosofen. Info: tel. 020-5252897/4764.

- De International Friendship Club van Japan vraagt namen en adressen van studenten die Japanse penfriends willen hebben (Engelstalig). Opgave bij BB. Meer informatie: op dinsdag en donderdag van 10.00 tot 11.30 uur bij Bureau Buitenland, kamer 2006A, Bou3, tel. 887519/7513, Han Aarts en Ingrid Reijnders.

Op deze tijden kan tevens informatie worden ingewonnen door studenten die willen gaan studeren in het buitenland.

RL-AGENDA

02-03 Lezing Literatuur als kennisbron door dr. N. Wilterdink, Aula, TS53, 20 uur, info: tel. 888693/307.

03-03 Promotie P. Visser, Overleconomie, promotor: prof.dr. W. Albeda, Aula, TS53, 14 uur, info: tel. 887141/7210.

04-03 Voorlichtingsdag Rechtsgeleerdheid, ZW4, info: tel. 887020.

07-03 Actualiteitencollege: de zaak Rushdie met drs. R. Kon, prof. C. Flinterman, prof. G. Mols en mr. R. de Winter, collegezaal, ZW4, 11 uur, info: tel. 887328.

07-03 Cursus Sexuologie voor de huisarts, PAOG, 20 uur, Vergadercentrum de Arc, info: tel. 435590.

07-03 Lezing Paranormaliteit en psychiatrie door J. Marlet, Aula, TS53, 20 uur, info: tel. 888693/307.

09-03 Debat Schrijven, een kunst? over de verschillen en overeenkomsten tussen literatuur en wetenschappelijk taalgebruik, discussie tussen H. Mulisch en prof.dr. H. Casimir o.l.v. dr. W. Kusters, Aula, TS53, 20 uur, info: tel. 888693/307.

10-03 Promotie G. Bos, Chronic graft-versus-host disease, autoimmunité en microvasculaire pathologie: an experimental approach to scleroderma, promotores: prof.dr. P. van Breda Vriesman en prof.dr. R. Reneman, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.

14-03 Symposium over voorlichting rond bevolkingsonderzoek borstkanker, Aula, TS53, 13 uur, info: IKL, tel. 254059.

14-03 Debat De wetenschappelijkheid van de parawetenschappen, discussie tussen R. Nanninga, prof.dr. G. Huizer en prof.dr. H. Roelants, Aula, TS53, 20 uur, info: tel. 888693/307.

BU
Ond
College
Op dinsd
gezaal, Z
plaats ov
che, inte
elijke as
lon (ara
Internat
Winter.
Het colle
Bureau
Bij het b
alle
RL met v
ecanen g
ragen va
en econo
enken a
dienstpl
eringen.
breking.
inschrijv
roepspro
or, resp
onds, (v
ook voor
meer per
an men
aat. B.v
concentr
lijke kla
heden in
gen omtr
De decar
dinsdag
ur en o
ur. Op
midagsp
en. Tele
aar van
3.30 en
bureau S
maandag
ur. Dan
an de de
Bouillon
87354.
studie-ir
in de stu
gentende
n.b.t. stu
ngen bi
chappeli
matie te
roepspond
betreffen
die studie
Geknipt
Onderwi
ecanaat.
Het Nede
jaarlijks
engst te
die door
standpos
-89 is de
ening in
informati
nieuwe a
roger O
menscha
studies
perspecti
de knips
De studi
maandag
ur, Bou
87351.
eunpu
De tele
Stuonpu
dag t/m v

Onderwijs

College over Rushdie

Op dinsdag 7 maart vindt er in de collegezaal, ZW4, een actualiteitscollege plaats over de zaak Rushdie. Islamitische, internationaal-, straf- en staatsrechtelijke aspecten. Sprekers zijn drs. R. Kon (arabist, RU Leiden), prof. mr. C. Winterman, prof. nr. G. Mols en mr. R. de Winter.

Het college duurt van 11.00-12.45 uur.

Bureau Studentendecanen

Bij het bureau Studentendecanen kunnen alle studenten en auditoren van de faculteit met vragen en problemen terecht. De decanen geven voorlichting en advies bij vragen van studenten m.b.t. hun sociale en economische situatie. Hierbij valt te denken aan o.a.: uitstel van militaire dienstplicht, studiefinanciering en uitkeringen, studievertraging, studie-onderbreking, aanmelding, loting, plaatsing, inschrijving en inschrijvingsduur, beroepsprocedures, inschrijving als auditoren, resp. extraneus, beroep op noodtoelagen, (vervolg)opleidingen.

Ook voor begeleiding bij problemen van meer persoonlijke of psychische aard kan men een beroep doen op het decoratief Bureau Studentendecanen is geopend van maandag t/m vrijdag tussen 13.30-16.30 uur. Dan kunnen ook afspraken met een van de decanen gemaakt worden.

Op woensdag en op donderdag van 14.00-16.00 uur en op woensdag van 17.00-19.00 uur. Op dinsdag 7 maart vervalt het middagsprekeuur van de studentendecanen. Telefonisch zijn de decanen bereikbaar van maandag t/m vrijdag tussen 13.30 en 14.00 uur. Het secretariaat van het Bureau Studentendecanen is geopend van maandag t/m vrijdag tussen 13.30-16.30 uur. Dan kunnen ook afspraken met een van de decanen gemaakt worden.

Studie-infotheek

In de studie-infotheek van bureau Studentendecanen is informatie aanwezig m.b.t. studierichtingen en afstudeerrichtingen binnen het Nederlands Wetenschappelijk Onderwijs en is enige informatie te verkrijgen over het Hoger Beroeps Onderwijs. Ook voor informatie betreffende de arbeidsmarkt kan men in de studie-infotheek terecht.

"Geknipt voor jou", knipselkrant Hoger Onderwijs, uitgave van het Studentendecanaat, is hier verkrijgbaar.

Het Nederlands Studenten Orkest maakt jaarlijks een tournee waarvan de opbrengst ten goede komt aan studenten, die door hun handicap in een achterstandpositie dreigen te komen. M.i.v. 1-1-89 is de behandeling van deze hulpverlening in handen van AVO-Nederland.

Informatie in de studie-infotheek. Nieuwe aanwinsten: Studentenhandboek Hoger Onderwijs in de Europese Gemeenschap, Elseviers Studie-Almanak, Studiewegen, informatie over beroepsprospectieven afgestudeerden en de laatste knipselkrant.

De studie-infotheek is geopend van maandag t/m vrijdag van 14.00-16.30 uur, Bouillonstraat 3, kamer 0310B, tel. 887351.

Steunpunt Studiefinanciering

De telefonische spreekuren van het Steunpunt Studiefinanciering zijn: maandag t/m vrijdag 9.00-12.00 uur en 14.00-

16.00 uur, tel. 06-3212151. Op deze tijden is ook de balie van het Steunpunt geopend, ingang Lenculenstraat 26.

Bureau Inschrijvingen/Centrale Studentenadministratie

De Centrale Studentenadministratie is telefonisch bereikbaar via tel. 887158/7159 van maandag t/m donderdag van 13.30-16.30 uur en vrijdag van 9.00-13.00 uur.

De balie van Bureau Inschrijvingen is op bovengenoemde tijden geopend, ingang Lenculenstraat 26.

Vacatures

Schriftelijke sollicitaties onder vermelding van het vacaturnummer op brief en envelop binnen 10 dagen richten aan de dienst Personele Zaken. Interne vacatures gelden uitsluitend voor medewerkers van de RL.

Interne vacature 027

De organisatie van de examens van de FdEW wordt verzorgd door bureau Onderwijs. Binnen dit bureau bestaat een vacature voor een

MEDEWERKER ORGANISATIE EXAMENS m/v full-time.

Taken:
- administratieve voorbereiding en administratieve verwerking van de examens

- beheer van de toetsruimte voor de individuele examens
- toezicht op de orde en leiding over de surveillantanten
- secretariaat van de toetscommissie
- controleerwerkzaamheden t.b.v. de examenadministratie.

De medewerker is verantwoordelijk voor de organisatorische voorbereiding van de centrale afgenomen examens, de orde tijdens de evenementen en de rapportage naar de Examencommissie en de Toetscommissie. De medewerker heeft de leiding over 50 surveillantanten en houdt toezicht op de grote examens.

Naast de centrale examens zullen in de toekomst ook individueel examens afgenomen worden. T.b.v. de toetsing zal een aparte ruimte worden gecreëerd, waar studenten op door hen te kiezen momenten examens kunnen afleggen. Het beheer van deze ruimte en het toezicht op deze examens valt onder verantwoordelijkheid van de te benoemen medewerker. Hij/zij zal nauw worden betrokken bij de verdere technische en organisatorische ontwikkeling van individuele toetsingsystemen.

Vereisten:
- HEAO, bij voorkeur EJ

- organisatietalent
- initiatiefrijke houding
- goede contactuele vaardigheden
- minimumleeftijd 27 jaar.

Ook zij die op grond van andere ervaring en/of opleiding in aanmerking menen te komen, worden uitgenodigd te solliciteren.

Salariëring: afhankelijk van opleiding en ervaring max. f 3641,- bruto per maand.
Inlichtingen: C. Langerak, tel. 888847 of 253734 (privé).

Interne vacature 028

De Wetenschapswinkel heeft met onmiddellijke ingang plaats voor een

STUDENT-ASSISTENT M/V. De werktijdfactor is in principe 0,2 fte (1

Dienst Voorlichting

dag per week), maar kan in onderling overleg worden aangepast, evenals de aanstellingstermijn.

De student-assistent zal in eerste instantie worden ingezet bij een onderzoek, in opdracht van de SSHM, naar de actuele huisvestingssituatie van eerstejaars WO en HBO studenten in Maastricht. De werkzaamheden omvatten het verzamelen van de benodigde gegevens bij diverse onderwijsinstellingen, het begeleiden/instrueren van enquêteurs, het leveren van een bijdrage aan de verwerking en analyse van enquêtegegevens, en aan de rapportage. Enige onderzoekservaring, liefst met enquêteverwerking is vereist. Inlichtingen: Paul Thewissen, tel. 887120.

Sport

Wielrennen

Een bericht voor universitaire fietsliefhebbers: wekelijks zijn er trainingstochten voor toer- en trimfietsers door het Limburgse land. Elke woensdag en zondag om 10.00 uur gaat men van start 10.00 uur gaat men van start vanaf sporthal Randwijck, Sorbonnelaan 180.

Tenniscursus Outdoor

Op 10 en 11 april start de cursus tennis outdoor op de banen van Vijverdal. Kosten f 50,- voor 8 lessen van 1 uur plus vrij spelen op zaterdagochtend. Inschrijven bij bureau LV&S.

Agenda Lagakari

Maastrichtse Studentenzeilvereniging Lagakari organiseert een theoriecursus in d'n Avanceur, Helmstraat 10. Programma: 2-3 zeezeilen, 16-3 zeilvideo. Aanvang: 20.00 uur. Leden gratis, niet-leden: f 2,50.

Geneeskunde

Algemeen

Vrouwenstudies Geneeskunde

Bij de FdG is sinds kort de formatieplaats voor vrouwenstudies geneeskunde ingevuld door:

- dr. Josien Heineman-de Boer, psycholoog, voor 30%, bereikbaar di en vr 9.00-15.00 uur

- drs. Yvonne Winants, huisarts, voor 60%, bereikbaar ma, di en vr 9.00-17.30 uur.

Vrouwenstudies Geneeskunde, vakgroep Gezondheidsethiek en Wijsbegeerte, Abt2, tel. 888731/780.

Themabijeenkomsten Vrouwenstudies

- Vrijdag 10 maart 12.00-13.30 uur, Auditorium, Deb1: Dilemma's in het debat over seksueel geweld en incest door dr. W. Wolters en Is er een verband tussen gynaecologische klachten en seksueel geweld? door drs. G. Slurink en drs. M. Ribberink.

- Woensdag 5 april 14.30-17.00 uur, Auditorium, Deb1: Eetstoornissen bij vrouwen. Hulpverlening en onderzoek. Themamiddag m.m.v. o.a. L. Verkuyl en A. Janssen.

Lezing en excursie antroposofie

Protagoras organiseert i.v.m. de cursus antroposofie een lezing over antroposofische pedagogiek door mw. Riepe, oprichtster van de Vrije School te Maastricht. Tijd: 13.30-15.30 uur. Plaats: Deb1, kamer 0084.

Ook wordt er een excursie georganiseerd naar de Vrije School onder begeleiding van mw. Riepe. Tijd: 15.30-17.30 uur. Verzamelen in de kantine Deb1.

Onderwijs

Voortgangstoets FdG

De eerstvolgende voortgangstoets FdG wordt afgenomen op woensdag 15 maart van exact 9.00 tot 13.00 uur in de Tennisbal Dousberg. De zalen zijn open vanaf 8.30 uur.

De zaalindelingen zijn alfabetisch op achternaam en zijn (globaal) opgehangen bij de informatiebalië, Deb1.

Voor invulling van de optisch leesbare antwoordformulieren een HB-potlood meebrengen.

Voor het reglement van orde wordt verwezen naar de Facultaire studiegid Geneeskunde 88/89 blz. 171 en 176.

Skillslabtrainingen

Inschrijving op docentonafhankelijke skillslabtrainingen vindt m.i.v. 1 maart plaats op kamer D van het Skillslab (kamer amanuensis). Openingsdagen: ma t/m vr van 9.30-11.30 uur.

Gezondheids- wetenschappen

Algemeen

Themabijeenkomsten Vrouwenstudies

Themabijeenkomsten Vrouwenstudies voor studenten en docenten Geestelijke Gezondheidskunde zie "GENEESKUNDE-ALGEMEEN".

Onderwijs

Inhaaltraining mondelinge rapportage

Voor studenten die in blok 1.4 één trainingsbijeenkomst hebben gemist, wordt er een inhaalbijeenkomst georganiseerd op dinsdag 21 maart om 14.00 uur in kamer 0126, Deb1. Studenten die de eerste bijeenkomst hebben gemist, dienen een rapportage voor te bereiden over mondelinge informatie-overdracht in de onderwijsgroep. Studenten die de tweede of derde bijeenkomst hebben gemist, dienen een rapportage voor te bereiden over een onderwerp dat aansluit bij een taak uit blok 1.5.

Voor studenten die twee of alle drie de trainingsbijeenkomsten hebben gemist wordt een inhaaltraining georganiseerd op:

- 1e bijeenkomst: dinsdag 21 maart 9.00-12.00 uur, kamer J, Skillslab, Deb1

- 2e bijeenkomst: woensdag 22 maart 9.00-12.00 uur, kamer J, Skillslab, Deb1

- 3e bijeenkomst: donderdag 23 maart 9.00-12.00 uur, kamer J, Skillslab, Deb1.

Deze studenten dienen zich op de eerste bijeenkomst voor te bereiden zoals staat beschreven in de handleiding op blz. 6 (m.u.v. punt 6: de casus zal worden aangepast aan het thema van blok 1.5).

Informatie: Marie Snoek, tel. 882294/2300.

Studenten dienen zich vóór 10 maart op te geven bij Anette Staps, tel. 882300.

Sollicitatietraining

In het zesde blok (mei/juni) zal er voor max. 100 4e, 5e en 6e jaars studenten

GW een sollicitatietraining van 2 hele dagen worden georganiseerd.

De volgende onderdelen komen aan bod:
- loopbaanplanning: wat voor soort werk wil ik?

- zoeken van een advertentie en het maken van een advertentie-analyse

- opstellen van een curriculum vitae en een sollicitatiebrief

- voeren van een sollicitatiegesprek (m.m.v. mensen uit de beroepspraktijk).

Richtlijnen m.b.t. deze vier onderdelen staan beschreven in de handleiding Solliciteren. Deze is te verkrijgen bij het Verkoopbureau, Kapoenstraat.

Inschrijving op de training dient te geschieden door het inleveren van een schriftelijke voorbereidingsopdracht (het schrijven van een sollicitatiebrief die in de training zal worden besproken). Inschrijvingsformulieren met aanwijzingen voor het maken van de voorbereidingsopdracht zijn te verkrijgen bij bureau Onderwijs en het het secr. van het Skillslab-GW.

Alleen studenten die vóór 31 maart de voorbereidingsopdracht hebben ingeleverd, komen voor deelname aan de training in aanmerking. Mochten zich meer dan 100 studenten inschrijven, dan worden de studenten die zich het laatst hebben ingeschreven, niet geplaatst.

Informatie: Marie Snoek, Skillslab-GW, tel. 882294/2300.

Wetenschapswinkelonderzoek

De Industriebond FNV heeft de Wetenschapswinkel benaderd om bij te dragen aan de totstandkoming van een FNV-brochure voor vrouwelijke werknemers in de industrie. Aspecten die daarbij aan de orde komen zijn o.a.: chemicaliën en het nageslacht/de zwangerschap; ergonomische aspecten bij tilwerkzaamheden en beeldschermwerk; ploegdiensten en nachtarbeid. Voorbereidingswerk bij deze brochure veronderstelt literatuurstudie.

De Wetenschapswinkel zoekt een drietal derdejaars studenten BGK die een jaarwerkstuk over deze materie willen schrijven. De verschillende literatuurstudies zullen t.z.t. bewerkt en gebundeld worden als voorlichtingsmateriaal.

Voor de inhoudelijke begeleiding en coördinatie zal er worden samengewerkt met mw. A. Stijkel (Coronel Laboratorium UvA). Voor de methodologische begeleiding en beoordeling wordt gezorgd bij de vakgroep Arbeidsgeneeskunde, Milieugezondheidskunde & Toxicologie.

Aanmelding en inlichtingen: Wetenschapswinkel, tel. 887120.

Rechtsgeleerdheid

Rechtstreeks draait film

In het kader van blok 2.3 Criminaliteit verzorgt studievereniging Rechtstreeks op dinsdag 7 maart een vertoning van "De stilte rond Christine M."

Behalve voor tweedejaars dagopleiding en vierdejaars avondopleiding is deze film ook geschikt voor film liefhebbers. De film toont een zeer realistisch beeld omtrent de invloed van de media op het strafproces.

Aangezien de film veel raakvlakken kent met de behandelde stof, zal prof. G. Mols (blokcoördinator) een lezing na afloop houden over de verschillende rechtsaspecten die de film aansnijdt. Tijd: 13.30 uur in de collegezaal, ZW4.

Economie

EFM-agenda

Donderdag 23 maart: lezing Tandem computers door dhr. Coenen. Onderwerp: data base systemen. Tijdstip en plaats worden later bekendgemaakt.

5 t/m 8 april: excursie naar Londen. Bezocht worden o.a. London Business School en Houses of Parliament. Kosten: leden f 225,-, niet-economen f 270,-.

Inschrijving: elke dag 12.30-13.30 uur.

**Koninklijke Nederlandse Maatschappij
tot Bevordering der Geneeskunst**
**H.R.C. TOELATING TOT
HUISARTSENOPLEIDING 1990-1992**

De Huisarts Registratie Commissie (H.R.C.) van de KNMG heeft besloten de lotingsfase van de huisartsopleiding 1990-1992 alsnog open te stellen voor degenen die tussen 01-03-1989 en 15-05-1989 hun artsdiploma zullen behalen.

De aanmeldingsprocedure blijft overigens ongewijzigd, met name de sluitingsdatum van 16-03-1989. (Zie Medisch Contact nummer 5 van 3 februari 1989).

De H.R.C. heeft met bovenstaande administratieve aanpassing getracht zoveel mogelijk aan de gebleken verwachtingen - op grond van de voor de opleiding 1989-1991 gevolgde procedure - tegemoet te komen.

VW Golf

**AUTORIJSCHOOL
ROUMANS**
Quirinaalhof 4 k Maastricht
Tel. 043-476331

BMW

ETRURIA TRAVELS

Deze zomer: 3 wkn. cursus Itali-
aans, nabij Florence
(incl. overn. & vervoer) v.a. Fl. 1395,-
voor meer informatie:
bel: 043 - 217896

Autorijschool Dorsers

doet het met garantie

Jawel, indien u de eerste keer niet slaagt voor het rij-examen, betaalt u de tweede keer niets. Door het houden van proefexamens met een rij-examinator wordt u optimaal voorbereid op uw examen.

U betaalt slechts f 35,- per rijles in VW Golf. Tevens het adres voor uw motorrij-opleiding.
Bel voor informatie 04490-77738 dagelijks na 18.00 uur en het gehele weekend.

CRALS TAXI'S

**Part-time
chauffeurs**

gevraagd voor weekend.
Cabergweg 14, 6217 SC Maastricht.
Tel. 212200 (administratie).

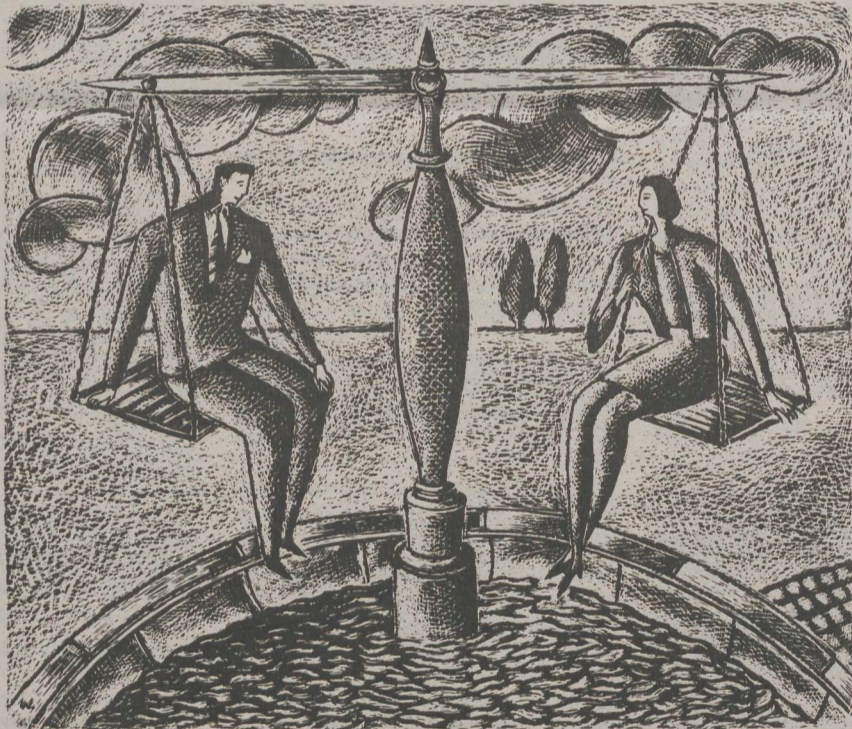
Lage Kanaaldijk 22 St. Pieter
Maastricht Tel: 043-214581
Ons eenvoudig huis, uw gezellig thuis
Woensdag en donderdag menu f 32,50

Pro Civibus
**VERZEKERT WAT
ONBETAALBAAR IS**

Hét verzekeringsbureau
voor academici.

AMSTERDAM 020-736111
GRONINGEN 050-184114

**Talent geeft
de doorslag.**

In de accountancy, tot voor kort een bij uitstek 'mannelijk' beroep, zijn de laatste jaren steeds meer vrouwen te zien. Zeker bij KPMG Klynveld Kraayenhof & Co. accountants treden de laatste jaren veel jonge, goed opgeleide vrouwen aan. Dit is zonder twijfel te danken aan de opstelling van Klynveld: mannen en vrouwen worden op gelijke criteria gewogen. Wat de doorslag geeft, is talent.

Jonge economen, V/M, beginnen bij ons aan een uitdagende carrière die zij op een geheel eigen wijze kunnen invullen. De moderne accountant loopt in vele opzichten voorop. Zij dient niet alleen deskundig te zijn op vele terreinen, maar moet ook gedrevenheid, tact en creativiteit tonen. Mede daarom roelen veel vrouwen zich bij ons thuis en leveren zij een essentiële bijdrage aan de volwaardigheid en de kracht van onze organisatie.

Voel je je aangetrokken tot een dynamische omgeving waarin man en vrouw een veelbelovende toekomst tegemoet gaan, maak dan een afspraak bij Klynveld, onderdeel van KPMG met 60.000 medewerkers in 114 landen. Een toonaangevende organisatie op het gebied van accountancy, EDP audit, organisatie- en belastingadvies.

Bel of schrijf naar Louis Chr. Dell, Hoofd Werving & Selectie, Strawinskylaan 1257, 1077 XX Amsterdam, telefoonnummer 020-5461600.

KPMG Klynveld Kraayenhof & Co.

Accountants

Jonge economen kunnen bij ons hun kracht ontdekken.

**IETS BIJVERDIENEN?
DAT KAN**

De Stichting Gezinszorg Maastricht

St. Servaasklooster 32, 6211 TE Maastricht
zoekt

ALPHA-HELPENDEN M/V

voor een of twee ochtenden of middagen per week.
Voor huishoudelijk werk bij bejaarden en langdurig zieken thuis.
Minimum-leeftijd: 20 jaar.
U bent in dienst van de cliënt.
Wij zorgen voor de arbeidsbemiddeling.
Over de verdiensten worden geen loonbelasting en sociale verzekeringspremies ingehouden.
Salaris: maximaal f 11,85 per uur.

Belangstelling? U kunt schrijven naar de
Stichting Gezinszorg Maastricht
Postbus 813, 6200 AV Maastricht
Telefoon: 043-254154

TE HUUR VANAF 1-7-1989:

**STUDENTENKAMERS EN STUDIO'S
IN NIEUWBOUW TE SMEERMAAS-BELGIË.**

Op 5 km. van Maastricht, in rustige en groene omgeving op 100 meter van het centrum en het openbaar vervoer.
Vanaf 325 NLG, alle kosten inbegrepen. Reserveer nu reeds op telefoon (09-32) 11414488 of (09-32) 11415854 in België.

**Heerlijke
hartigheden**

Ook als u maar met z'n tweeën bent kunt u bij ons terecht voor uw gebak. Onze vlaaien hebben wij iedere dag in vier verschillende groottes en ieder weekend maken wij ook van onze taarten extra kleine maten.

Het veiligste is het uiteraard om even vooraf te bestellen als u zo'n kleine taart wilt hebben.

Stationsstraat 5
6221 BM Maastricht
Tel. 214550

Dagelijks zeker twee soorten voorradig.
Vrijdag en zaterdag het hele assortiment.
Op bestelling maken wij u hartig gebak ook zonder vlees.

Open: zondag van 10.00-14.00 uur, maandag van 8.00-18.00 uur, dinsdags gesloten, overige werkdagen van 8.00-18.00 uur. Tel. 214550.

Cultuur

Samengesteld door Lucia Geurts

Projectgroep Dans

Zondag 5 maart presenteert Projectgroep Dans zich met een matinee-familievoorstelling en een lezing met demonstratie. Het sprookje van de moderne dans laat zien hoe dansen en bewegingen ontstaan. Deze voorstelling begint om 14.30 uur. 's Avonds geeft artistiek leider en choreograaf Hein de Vries een toelichting op een aantal getoonde choreografen. Hij laat zien hoe zij tot stand komen. De avond begint om 20.30 uur. Beide activiteiten zijn in de theaterzaal van het Creatief Centrum, Herbenusstraat 89, Maastricht.

Eindexamenwerk

De eindexamenleerlingen van de toneelacademie brengen de komende tijd, zoals ieder jaar hun eindexamenproducties. Toekomstige acteurs en actrices hebben gekozen voor Zeit-geist van Rainer Werner Fassbinder. De regie heeft Paul Binnerts. De voorstellingen van 3 tot en met 9 maart in het theater van de academie aan de Lenculenstraat, aanvang 20.30 uur. De voorstellingen zijn altijd bijzonder de moeite waard en de belangstelling is dan ook in de loop van de jaren groot geworden. Reserveren voor de gratis voorstellingen wordt aangeraden: tel. 212241.

Film en literatuur

Van 9 tot en met 15 maart organiseren het Molenstraattheater uit Wageningen en Meteor Film Amsterdam een filmfestival in een groot aantal steden, met als thema Film & literatuur. In Maastricht heeft theater Cine K zich bij het festival aangesloten, in Heerlen theater H5. "Voor iedereen die zelf wil zien of het boek nu echt beter is dan de film" (zoals de festivalkrant schrijft) worden verfilmingen

van Nederlandse en buitenlandse boeken vertoond. Het Maastrichtse programma draait achtereenvolgens Het bittere kruid, Max Havelaar, 1984, despair, The word according to Garp, Twee vrouwen en een Clockwork Orange. In Heerlen zijn Zoeken naar Eileen, Het meisje met het rode haar, The color purple, Die Blechtrommel, The name of the Rose, De vlaschaard en Babettes's feast te zien. In de matineevoorstellingen (zaterdag, zondag woensdag) wordt Ciske de Rat vertoond. Voor aanvangstijden zie agenda en regionale pers.

Mimefestival

In Observant 18 vermeldden wij het Mimefestival, dat de komende maanden in de zuidelijke Nederlanden gehouden wordt. Het levert een aantal interessante en bijzondere voorstellingen op. Ze worden veelal geprogrammeerd en aangekondigd als "kindervoorstellingen". Dit weerhoudt volwassenen ervan dergelijke voorstellingen te bezoeken. Jammer, want daardoor loopt men de kans mooie dingen mis te lopen. Naast de grote mimekunstenaars, zoals Rob van Reijn of Les Funambules, zijn veel minder bekende mimespelenden en groepen uit binnen- en buitenland te zien. Zaterdag 4 maart (20 uur) treedt de Franse groep Nada Theatre Ecarlate op met de voorstelling Grandir. Drie mensen worden het toneel opgeduwd door een reuzenvinger. Een enorme zakdoek beheerst het toneelbeeld. De figuren, voorgesteld door mensen en zeemeren poppen, maken een reis. Keer op keer is er een metamorfose van mensen naar pop en omgekeerd. Deze productie gooid de hoge ogen op het theaterfestival in Avignon inde zomer van 1987. Twee weken geleden werd in het cultuurprogramma van de Tros aandacht besteed aan het Theatre du Mouvement. Een van de deelnemers en artistieke inspirators is Claire Heggen. Dit kleine

vrouwje liet een prachtige sketch zien met twee maskers: een voor haar gezicht, een om haar knie. Met precies genoeg subtiele bewegingen wist zij een moeder en kind tot leven te brengen. Deze performance is een onderdeel van het programma Attention a la marche, waarin allerlei vormen en hulpmiddelen van lopen zijn verwerkt. Deze voorstelling is te zien vrijdag 10 maart om 20 uur in de schouwburg Maastricht.

In de Heerlense schouwburg treedt op dinsdag 7 maart Rob van Reijn op met het Reijngoud Mysterie, een voorstelling speciaal gemaakt voor het veertigjarig jubileum van Nederlands bekendste mimespeler. Het is een scenische biografie, uitgebeeld door hemzelf en leden van zijn vaste groep, aangevuld met Mark Kingsford, Henk Votel en Lot Lohr.

Affetti Musicali

De Argentijn Alejandro Moguillansky (blokfluit), de Japanners Makoto Akatsu (viool) en Takami Mizutani (viola da gamba) en de Israëliër Noam Krieger (clavecymbel) vormen tezamen het ensemble Affetti Musicali. Hun repertoire varieert van de vroeg Italiaanse barokmuziek zoals Frescobaldi en Marini, tot de late barokcomponisten zoals Telemann en Handel. De groep treedt woensdag 8 maart om 12.30 uur op in de Redoute van de schouwburg in Maastricht. Toegang gratis.

Lisa Sove

De Amerikaanse actrice Lisa Sove laat het leven zien van een zwerfster in de voorstelling Ma, the bag lady. Ze slaapt in het park en verzamelt al haar bezittingen in plastic tassen. Waarom, wat is er aan voorafgegaan? De voorstelling is te zien in zaal Het Vervolg aan het Vrijthof op vrijdag 10 maart. Aanvang 20.30 uur.

Droefenis

Wiel Kusters belde op. Hij was niet erg blij met mijn kritiek op de tentoonstelling De Berg. Hij was, zo te horen, niet zozeer boos als wel bedroefd, vooral omdat "zijn persoonlijke integriteit" in het geding was. "Nepotisme, handjevallen-beleid" en dat ook nog in combinatie met "bedrog" zijn zware aantijgingen, die Kusters flink hebben aangegrepen, vooral omdat ze, naar zijn zeggen, niet terecht zijn. Nu ben ik er niet op uit mensen in hun ziel te treffen door hun integriteit nodeloos in twijfel te trekken, ik wil dat zelfs niet per ongeluk of ondoordacht doen. Woorden als "nepotisme" en "bedrog" zijn zwaarbeladen. Ik kan me best voorstellen, dat Kusters ze niet graag leest in verband met zichzelf. Daar komt nog eens bij, dat juist Limburgers nogal eens vriendjespolitiek en handjevallen-beleid verweten wordt en Kusters heeft zich altijd verre willen houden van enige medewerking aan deze - al dan niet terecht - beeldvorming, zoals hij zegt.

Ik wil dat best aannemen, maar hoe moet ik dit dan rijmen met zijn dubbele rol als Ad Mosam-commissielid en Ad Mosam-exposant? Het gaat hier, volgens Kusters, in de eerste plaats om een fototentoonstelling van Pier Pennings. Zijn eerdere foto's van verlaten mijterreinen in de Belgische Borinage en van het abattoir van Grosage inspireerden Kusters en de commissie tot een verzoek de steenberg in Spekholzerheide in beeld te brengen voor de Ad Mosam-expositie. De teksten van Kusters moeten beschouwd worden als een toelichting bij de tentoonstelling, een catalogustekst. "Ik schrijf zo'n tekst op mijn eigen wijze en het zijn in dit geval de poëtische regels geworden, die ze bij de foto's hebben geplakt."

Ook dat wil ik best aannemen, maar nergens, ook niet in het persbericht, dat inmiddels wel is neergelegd bij de tentoonstelling, wordt deze uitleg gegeven. Wel noemt het persbericht de tentoonstelling "Het resultaat van de samenwerking tussen Pennings en Kusters" en wordt - zeker ook door de korte levensbeschrijving van beiden - de indruk gewekt dat het om een heuse expositie van de twee kunstenaars gaat en niet om een tentoonstelling van een fotograaf met een toelichting van een commissielid, toevallig ook dichter. Ook in de uitnodiging worden Pennings en Kusters in een adem genoemd. Vindt Kusters het dan zo vreemd, dat de gewraakte gedachte aan nepotisme bij mij opkomt, als ik zijn naam genoemd zie bij de leden van de organiserende commissie? Als er al sprake is van dwaling mijnerzijds, dan is die toch "verschoonbaar".

Kusters blijft het vreemd vinden. Hij, noch Pennings, noch iemand van de commissie heeft ook maar in de verste verte aan eigen baat of roem gedacht. Ook dat wil ik zonder meer aannemen, alhoewel we van mening verschillen over het begrip "baat". Kusters kreeg geen geld voor zijn medewerking aan de tentoonstelling. Dus bracht zij hem geen voordeel, zegt hij. Is het exposeren van je werk als kunstenaar op zichzelf al niet een "voordeel"? Het is een vorm van erkenning, een vermeerdering van bekendheid, een "toegevoegde waarde". Welke kunstenaar, welk mens heeft daar geen behoefte aan?

De titel "bedrog" zit Kusters ook flink dwars en volgens hem Pennings evenzeer. Er is absoluut geen sprake van dat deze zich met een Jantje van Leiden van de tentoonstelling heeft afgemaakt, er met de pet naar gegooid heeft. Uren, dagen, weken werk zijn er gestoken in het concipiëren en maken van de fotoserie. Zij zijn bedoeld als "monumenten van stilte". Er is met de inrichting van de expositie gezocht naar een mogelijkheid de moeilijke marmeren zuilengangen van het Gouvernement een extra dimensie te geven. Alweer: ik wil best aannemen dat Pennings en Kusters en de hele commissie goed hebben nagedacht over de tentoonstelling, er hard aan hebben gewerkt. Dat straalt er voor mij niet van uit. Dat kan een bewijs van onvermogen zijn voor mij. Maar ik ben geen kunstkenner, ik ben alleen een kunstliefhebber en ik wil onbevangen of verrijkt met nieuwe informatie kunnen genieten, op zijn minst geboeid raken. Ik ben - verrijkt met de telefonische informatie van Kusters - nog eens gaan kijken naar De Berg. Wat ik weer overhield is een leeg gevoel van bedrog, nog aangevuld met droefenis, nu ik weet hoe hard en vol goede bedoelingen Pennings en Kusters eraan gewerkt hebben.

Lucia Geurts

AGENDA

Theater

Twee op de wip, met Pleuni Touw en Hugo Metsers, Stadsschouwburg 3 maart 20.00 uur.
De grote Verwarring, Michel & Martin, muziektheater, Theatercafé, 3 en 4 maart 23.00 uur.
Zelt-geist, eindexamenklas acteur-sopleiding, zaal Toneelacademie, 3, 4 en 6 t/m 11 maart, 20.30 uur.
Ecarlate Grandir, Nada Théâtre, in het kader van het Zuidnederlands Mimefestival. Stadsschouwburg 4 maart 20.00 uur.
Lecture Demonstration, Projektgroep Dans, Toneelzaal CCV, 5 maart 20.30 uur.

Muziek

Het Octet van St. Martin in the fields, kamermuziek o.l.v. K. Sillito, Stadsschouwburg 2 maart 20.00 uur.
LSO, Dirigent: Roland Bader; Solist: Edward Carroll, trompet. Staar-gebouw, 4 maart 20.00 uur.
Groninger Gitaarduo, Remco de Haan en Erik Westerhof met werk van Granados. Intropodium, 5 maart

15.30 uur.

Paco Pena, flamenco-concert, Stadsschouwburg 7 maart 20.00 uur.

Affetti Musicali, Lunchconcert (blokfluit, viool, viola da gamba, clavecymbel). Stadsschouwburg (Redoute), 8 maart 12.30 uur.

Exposities

Imi Knoebel en Frank Van den Broeck, resp. Bilder 87/88 en tekeningen en schilderijen 87/88, Bonifatienmuseum t/m 2 apr.

Gard van Wegberg, acquarellen, Galerie Fah, vrij t/m zo 13.00-17.00 uur, t/m 5 mrt.

Etienne Deravet, schilderijen, Galerie Anny van den Besselaar, Tafelstraat 6a, 26 febr. t/m 26 maart, do 13 tot 17 uur, vrij t/m zo 11 tot 17 uur.

Fien Huth, overzicht van een zestigtal kernwerken uit de periode 1980-1988, Artifort, 25 febr. t/m 9 apr.

Pier Pennings en Wiel Kusters, vijfde expositie van hedendaagse beeldende kunst in de reeks 'Ad Mosam', Gouvernement, t/m 23 mrt.

Henk Speth en Mieke Derlckx, schilderijen, Perroengalerie, Vrijthof, wo t/m za 13.00-18.00 uur.

Marianne Aartsen, recente schilderijen, Stadsgalerij Heerlen, Raadhuisplein 19, di t/m vrij 11.00-17.00 uur, za en zo 14.00-17.00 uur, t/m 5 maart.

Bart Drost, Terug naar de Bron (een tentoonstelling zonder titel), Museum van Bommel-van Dam, Deken van Oppensingel 8, Venlo, t/m 5 maart, dag. van 10.00-16.30 uur, za en zo 14.00-17.00 uur.

Rene Glaser, grafiek en schilderijen, Schuwirth & van Noorden, Rechtstraat 64, wo t/m za 14.00-18.00 uur, do 14.00-20.00 uur, t/m 5 maart.

Henk Fonville, olieverschilderijen en acquarellen, Galerie Hof van Oensel, Haagstraat 5, Oensel-Schimmert, t/m 25 febr., do t/m zo van 14.00-17.00 uur.

Wim Claessen, Ton Slits, Giuseppe Penone, Galerie Wanda Reiff, Rechtstraat 43, di t/m za 13.00-18.00 uur, t/m 18 mrt.

J.P. Guinelly-Maes en Phons Gadlot van Daalen, Galerie de Keerder Kunstkamer, Kerkstraat 10,

Cadier en Keer, vrij, za en zo 14.00-

18.00 uur, t/m 26 febr.

Madelon van Oyen en Anne Hofte, Galerie Artisant, Grote Gracht 43, do t/m zo 13.30-17.30 uur, 23 febr. t/m 2 apr.

M. Prévoo, J. Sadée, X. Albers, T. Franssen, R. Mirrer, potloodtekeningen, Perroengalerie, t/m 12 mrt.
Paul Brandts, Géométrie Sensible, Gemeentemuseum Roermond, t/m 12 maart.

Film

Filmhuis Lumiere, Bogaardenstraat 40b

Mauvals sang, 2 t/m 8 mrt. 20.00 uur.

Van Geluk Gesproken, 2 t/m 8 mrt. 21.00 uur.

The French Lieutenant's Woman, 2 t/m 8 mrt. 22.00 uur.

Cinema Palace, Wyckerbrugstraat 1

Who framed Roger Rabbit, za, zo, wo 14.00-16.15 uur.

Frank en Frey, za, zo, wo 14.00

uur.

Cocktail, dag. 18.45 en 21.15 uur, za, zo, wo ook 13.45 en 16.15 uur.

The dead pool, dag. 18.45-21.15 uur, za, zo, wo ook 16.15 uur.

Buster, dag. 18.45-21.15 uur.

Cine K, Bernardstraat 13

Bagdad café, dag. behalve ma 19.45 uur. Vrij en za nachtvoorstelling om 23.30 uur.

The white mischiefs, dag. 21.30 uur.

Mabi, Kleine Gracht 24a.

A fish called Wanda, dag. om 14.30-21.00 uur, za, zo ook om 18.30.

Jan Rap en z'n maat, dag. om 14.30 uur-20.30 uur, za, zo ook om 18.00 uur.

Tucker, dag. om 14.30 uur-20.30 uur, za, zo ook om 18.00 uur.

Mujeres, prettig gestoord, dag. om 14.30 uur-21.15 uur, za, zo ook om 19.00 uur.

De Woongroep

Weer was Wimmie op weg naar Myra. Elke tikkettibonk van de trein bracht hem wat dichterbij het onafwendbare noodlot. Ach Myra, Myra, hoe had het toch ooit zover kunnen komen? Adrenaline werd in zijn aderen gepompt hoe noordelijker hij kwam. Weert. Troosteloze dagjesmensen staarden vanaf het perron naar zijn vettige haar, boterzuur vormde zich langzaam onder zijn oksels. Mensenmassa's drongen op in zijn rijtuig. Een oud vrouwtje vond het nodig om haar bollende lichaam naast het zijne te persen. Ze lachte een verbrokken gebit bloot. Snel zette Wimmie het hoofdtelefoontje van zijn loopmens op zijn oren. De Dierenwinkeljongens brulden 'It's a Sin'. Tja, dacht Wimmie, en spoelde snel door. 't Is wel zonde.

Zonde van mijn leven. Wat heb ik er een zootje van gemaakt. En van dat van Myra. Ik ben jong en ten depressie opgeschreven. Hij had vaak genoeg overwogen hoe hij in het niets kon verdwijnen, onbereikbaar voor de waarheid, voor Myra en hun ... geheim?

Hij zou de Oostvaardersplassen in kunnen lopen, had hij gedroomd, en temidden van de aalscholvers een kluisenaarsleven leiden in een hutje van riet. Niemand had dan meer last van hem, hijzelf nog het minst. Of hij voegde zich bij de Amal-militie in Libanon, kon een dag met een Kalashnikov rondzeulen door een toepasselijk triest Beiroet en al na korte tijd door een rivaliserende bende van het leven beroofd worden. Onhandigheid troef, had Wimmie gedacht, op zo'n manier komt mijn klunzigheid uiteindelijk toch nog van pas in het zoeken naar de verlossing. Maar verder dan Amsterdam en Myra was Wimmie nooit gekomen. Een heldhaftige verdwyntruc zat er niet in. Eindhoven. Light Bulb Metropolis. Hadden ze eigenlijk het licht aangehad toen het gebeurd was? Eens denken. Nee, het licht was niet aangeweest, maar het neon van de aanpalende sexshop had het geheel wel een enigzins feërieke aanblik gegeven. Myra was toen toch een best leuke meid. Nóg wel, eigenlijk, alleen waren de omstandigheden er op het moment minder toe.

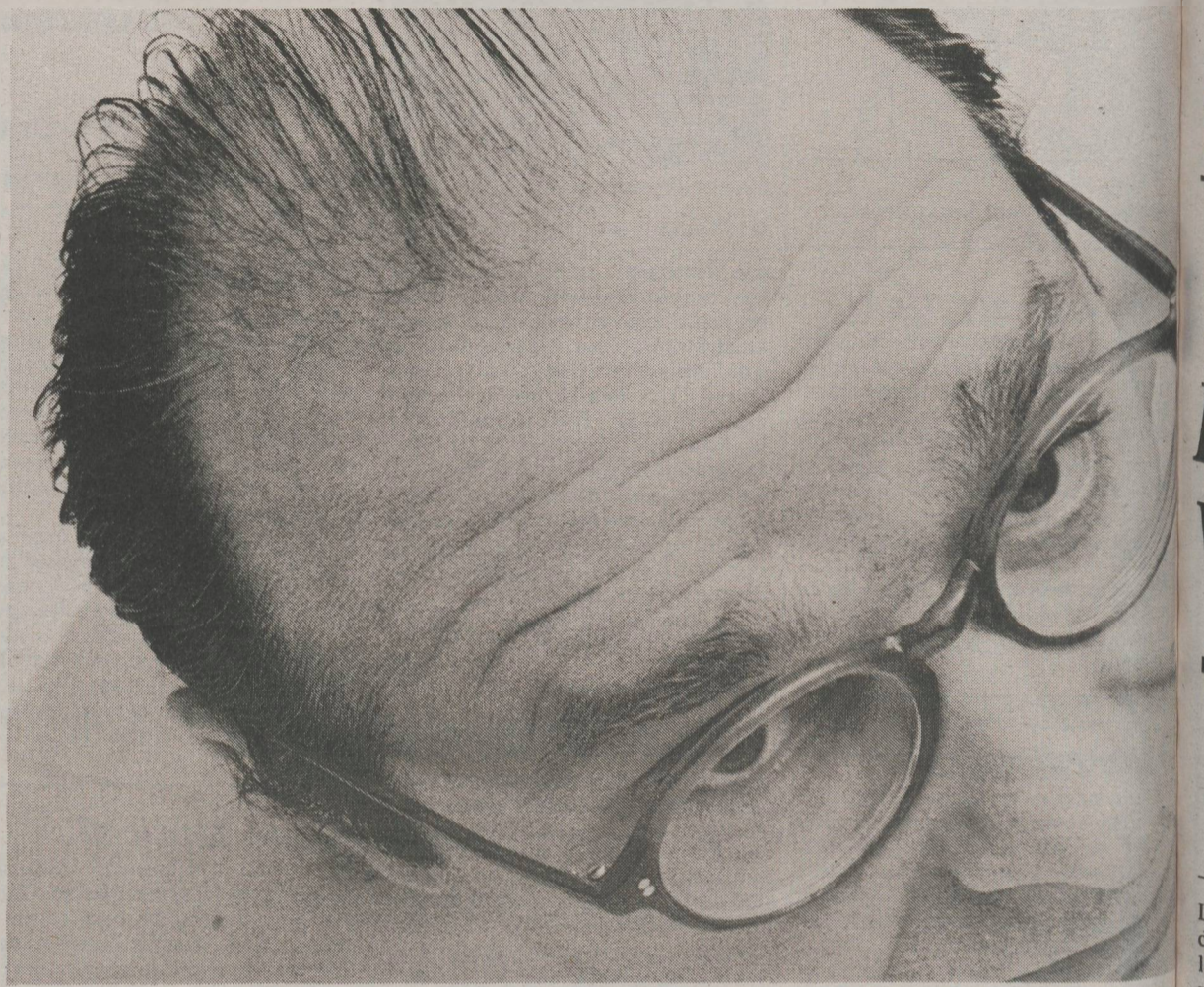
De dikke vrouw naast hem schurkte zich eens tegen het kunstleer en trapte synchroon tegen Wimmie's tas. "Hee, zeg! Ouwe taart! Pas 'n beetje op, ja," horte Wimmie tegen de vrouw. Ongewild had de instant-ghettoblaster in zijn oren een stoorzender-effect op zijn stem. De vrouw keek verontwaardigd voort in haar Weekend. Wimmie greep zijn tas en voelde of het kadoetje nog intact was. De situatie leek niet florissant. Hij zou toch niet in Amsterdam opnieuw naar de winkel moeten om nóg zo'n ding te kopen? Hij tastte wat dieper. Verdimme, wat zo'n stom wijf niet voor een chaos in iemands leven kon aanrichten. Moest hij nu het papiertje eraf halen om tot volledige inspectie over te gaan? Hij voelde nog eens.

Twijfel en onzekerheid. Deze calamiteit had hij er niet bij moeten hebben. Utrecht. Wimmie stapte uit en beende het perron over de volledige lengte vijf maal heen en weer. Zo. Nu gaat het wel weer een beetje. Daar kwam de trein naar Myra. Zijn shirt plakte vochtig tegen zijn rug. Dan maar geen kadoetje.

Martha Savannah

MOEDER !! IK WIL WEER HAAR !!!

Zomaar een kalende heer. (Foto Franco Gori)

De kalende projectleider rekent zichzelf niet tot de échte gebruikers. Wanneer hij over twee maanden de resultaten van een onderzoek naar de effecten van het Chinese haargroeimiddel Dabao presenteert, zal drs. ir. Fons Kessels (vakgroep Epidemiologie) zelf zeker niet met een volle haardos pronken. Natuurlijk heeft hij het middel wel eens geprobeerd. De Nederlandse importeur Jos Vialle bezorgde hem zelfs een extra geconcentreerde dosis. Maar de kruin twee maal daags insmeren met het vermeende wondermiddel? Dát vindt hij wel een erg grote belasting. Bovendien is hij als betroffene nogal sceptisch over het resultaat, zoveel wil hij wel toegeven. Maar als onderzoeker onthoudt hij zich verder van elke speculatie. Pas over twee maanden wordt onthuld of kale mannen in hun (wan)hoop terecht naar Dabao grijpen en tot die tijd wil Kessels "daar niet eens over nadenken".

Dabao is een Chinees kruidenextract, aangengeld met alcohol en water. Een flesje kost 169 gulden en gaat ruim een maand mee. Na vier tot zes weken zouden de eerste resultaten al zichtbaar moeten zijn. De Venlose zakenman Jos Vialle leerde het middel kennen door zijn eigenlijke professe, handelaar in natuursteen en mineralen. Zijn oosterse zakenrelaties attendeerden hem op de werking van Dabao, hij introduceerde het spul gratis bij kale familieleden, vrienden en kennissen van de kaartclub, boekte dáár succes en bracht het middel vervolgens op de markt. Inmiddels wordt het geurige bruine tonicum in zo'n 200 kapperszaken, apotheken en drogisterijen verkocht. Vialle heeft daarvoor nooit een advertentie hoeven te plaatsen. De belangstelling van de media is groot en kopers dienen zich na elke publicatie massaal aan.

bericht uit Maastricht

Vialle heeft als zakenman een gedegen reputatie te verliezen. Het volle vertrouwen dat hij in Dabao stelt, ziet hij graag door de wetenschap bevestigd. Op zijn kosten (en daarmee zijn enkele miljoenen gulden gemoeid) verricht een medisch team onder toezicht van Fons Kessels daarom sinds september vorig jaar een grootscheeps effect-onderzoek in het Venlose bedrijfspand. Ruim achtduizend kale en kalende mannen uit de regio Venlo melden zich na een oproep in enkele regionale kranten als proefpersoon. Daarvan werden er uiteindelijk vierhonderd geselecteerd, onder andere aan de hand van haarkleur en type kaalheid. Zo vielen blonde kandidaten als

proefpersoon af, omdat bij hen het onderscheid tussen 'donshaar' (een voorloper van haar) en 'echt' haar nauwelijks zichtbaar is. Evenmin in aanmerking kwamen mensen met alopecia areata, herkenbaar aan kleine kale ronde plekken op het overigens behaarde hoofd, die spontaan verdwijnen en elders weer verschijnen. De eventuele werking van het haargroeimiddel valt bij deze vorm van kaalheid niet te bepalen. Dabao wordt getest door middel van een zogenaamd 'gerandomiseerd, dubbelblind en placebo-gecontroleerd onderzoek'. Daarbij smeert de ene helft van de kale(n)de mannen gedurende zes maanden het 'echte' middel op het hoofd, terwijl de andere helft haar verwacht van een (iets afwijkend gekleurd en minder penetrant) placebo. Er wordt zorgvuldig op toegezien dat de kandidaten de twee middelen niet onderling kunnen vergelijken. Alleen Kessels kent de inhoud van de verschillende flesjes en kan straks onthullen wie er in de Dabao- danwel placebo-groep zitten. Na afloop van het onderzoek krijgen alle proefpersonen overigens kans om Dabao nog zes maanden te gebruiken. Hiermee wilden de onderzoekers onder andere voorkomen dat proefpersonen voortijdig zouden afhaken, omdat ze meenden in de placebo-groep te zitten. Die vrees blijkt achteraf volstrekt ongegrond want er werden slechts enkele -bovendien goed beargumenteerde- uitvallers gemeld. Het gratis flesje hoop weegt zichtbaar op tegen de ongemakken van het onderzoek en het (niet vergoede) tweemaandelijks retour Venlo.

Het haargroeieffect van Dabao wordt op verschillende manieren gemeten. De meest objectieve en arbeidsintensieve methode vormt het met de hand tellen van de haren. Dat gebeurt een keer in de twee maanden op steeds dezelfde gemarkeerde plekken. Daarnaast wordt met behulp van videocamera en computer een zogenaamd histologisch gemaakt, waarmee een frequentie-tabel van de verschillende grijs tinten op de behaarde hoofdhuid wordt verkregen. Met deze techniek kan de dichtheid van de haren bepaald worden. Onder de microscoop zal bovendien de (verandering in) kwaliteit van de haarwortels onderzocht worden. Na afloop van het experiment wordt een team van deskundigen (een dermatoloog, een kapper en wellicht een journalist) aan de hand van een fotoreportage z'n subjectieve oordeel over de toe- of afname van de beharing. Uiteraard wordt ook naar de mening van proefpersonen (én eventueel familie en kennissen) gevraagd.

Vialle bezit duizenden foto's van herenhoofden voor en na een behandeling met Dabao, maar die bewijzen helemaal niets. Er zijn teveel alternatieve verklaringen mogelijk voor het ogenschijnlijk onmiskenbare succes: wat langer haar, een ander kapsel, een iets andere houding van het hoofd of verschillen in belichting tijdens de opeenvolgende fotosessies. En wanneer is een behandeling volledig geslaagd? De haren wellicht als een wonderbaarlijke vermenigvuldiging, zijn omgeving daarentegen nog steeds die glimmende schedel. Het succespercentage moet bovendien worden afgewogen tegen de hoge kosten. In 1986 bracht het Amerikaanse farmaceutische bedrijf Upjohn het haargroeimiddel Regain op de Nederlandse markt. Het werd ontwikkeld uit een bloeddrukverlagend middel, dat als onverwacht bijwerking haargroei over het hele lichaam bleek te hebben, veroorzaakt door de stof minoxidil. Twee jaar geleden onderzochten het Dijkzigt ziekenhuis in Rotterdam en het Academisch Medisch Centrum in Amsterdam de werking van Regain. Slechts twintig tot dertig procent van alle gevallen leidde regelmatig gebruik tot substantiële haargroei. Stoppen met de behandeling veroorzaakt bovendien onherroepelijk nieuwe haaruitval, zodat handhaving van de haardos levenslange kosten met zich meebrengt. Maar dergelijke rationele overwegingen lijken voor een deel van de kale mannen absoluut niet te tellen. Zij zijn dermate gefixeerd op de groei van hun haar dat er nauwelijks meer van een cosmetische verfraaiing kan worden gesproken, maar veeleer van een medische ingreep. "Moeder!! ik wil weer haar!!!", luidt de in hun gesmoorde nootdrukt in een gedicht dat Vialle van een lijdende klant kreeg toegestuurd. Kessels prijst overigens de opstelling van de Venlose ondernemer. "Vialle wil tenminste weten wat hij op de markt brengt en durft het aan om zijn product te laten onderzoeken. Ik denk dat hij de eerste en de laatste zal zijn die dat zelf om vraagt. De houding van die man spreekt me wel heel erg aan."

Emely Nobis

PRIJSVRAAG VOOR ONZE TROUWE WOONGROEP-LEZERS

U allen leest 'De Woongroep' natuurlijk met meer dan normale belangstelling. Het feuilleton gaat immers niet voor niets over bestaande universitaire figuren onder schuilnaam.

Al maanden werd de schrijfster geteisterd door een grote onzekerheid over de plot van het verhaal. Tijdens een welverdiende vakantie in Eckelrade zag zij echter het licht.

Heeft U ook al enig idee over de climax?

Schrijf dan vóór de uitgave van Observant nummer 33 jÓuw (Uw) versie van de ontknopning op een A4-tje en stuur dat naar de redactie van Observant.

Onder de bedenkers van de juiste oplossing wordt een exquis diner voor twee personen in een gerenommeerd Maastrichts etablissement verloot. Of Wimmie er ook bij zal zijn is de vraag.